

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 10ης Μαρτίου 1992 *

Περιεχόμενα

Το ιστορικό της διαφοράς	II - 637
Η διαδικασία	II - 646
Τα αιτήματα των διαδίκων	II - 648
Επί της ουσίας	II - 649
Περί των δικαιωμάτων του αμυνομένου	II - 649
1. Παράλειψη κοινοποίησης εγγράφων μαζί με την ανακοίνωση των αιτιάσεων	II - 649
2. Ανεπαρκής πρόσβαση στον φάκελο	II - 653
3. Νέες αιτιάσεις	II - 657
Περί της αποδείξεως της παραβάσεως	II - 662
1. Οι διαπιστώσεις όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά	II - 663
Α' — Η συμφωνία επί των ελαχίστων τιμών	II - 663
α') Η προσβαλλόμενη πράξη	II - 663
β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II - 664
γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 665
Β' — Το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων	II - 667
α') Η προσβαλλόμενη πράξη	II - 667

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II - 668
γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 670
Γ — Οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών	II - 677
α') Η προσβαλλόμενη πράξη	II - 677
β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II - 683
γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 689
Δ' — Τα μέτρα προς διευκόλυνση της εφαρμογής των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών	II - 693
α') Η προσβαλλόμενη πράξη	II - 693
β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II - 694
γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 696
Ε' — Ποσότητες-στόχοι και ποσοστάσεις	II - 700
α') Η προσβαλλόμενη πράξη	II - 700
β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II - 703
γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 709
Στ' — Συμπέρασμα	II - 720
2. Η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ	II - 721
Α' — Νομικός χαρακτηρισμός	II - 721
α') Η προσβαλλόμενη πράξη	II - 721
β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II - 725

HOECHST ΚΑΤΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 730
B' — Το αποτέλεσμα περιορισμού του ανταγωνισμού	II - 734
α') Η προσβαλλόμενη πράξη	II - 734
β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων	II - 734
γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 735
3. Συμπέρασμα	II - 735
Περί της αιτιολογίας	II - 736
Περί του προστίμου	II - 738
1. Η παραγραφή	II - 738
2. Η διάρκεια της παραβάσεως	II - 739
3. Η σοβαρότητα της παραβάσεως	II - 740
Α' — Ο περιορισμένος ρόλος της προσφεύγουσας	II - 740
Β' — Η μη εξατομίκευση των κριτηρίων καθορισμού του ύψους των προστίμων	II - 744
Γ' — Εσφαλμένη οριοθέτηση της οικείας αγοράς	II - 747
Δ' — Η συνεκτίμηση της ελλειμματικής καταστάσεως της αγοράς	II - 749
Ε' — Η συνεκτίμηση των αποτελεσμάτων της παραβάσεως	II - 750
Στ' — Η επιδείνωση της επιπτώσεως του προστίμου από το εθνικό δίκαιο	II - 752
Επί της επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας	II - 753
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 755
	II - 635

Στην υπόθεση T-10/89,

Hoechst AG, εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα τη Φραγκφούρτη επί του Μάιν (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον H. Hellmann, δικηγόρο Κολωνίας, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους J. Loesch & Wolter, 8, rue Zithe,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους A. McClellan, κύριο νομικό σύμβουλο, και B. Jansen, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντικλήτο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπροσωπούντα τη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.149— Πολυπροπυλένιο, ΕΕ 1986, L 230, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. Cruz Vilaça, Πρόεδρο, R. Schintgen, D. A. O. Edward, H. Kirschner και K. Lenaerts, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: B. Vesterdorf

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας που διεξήχθη από τις 10 μέχρι τις 15 Δεκεμβρίου 1990,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιουλίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Το ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η παρούσα υπόθεση αφορά απόφαση με την οποία η Επιτροπή επέβαλε σε δεκαπέντε παραγωγούς πολυπροπυλενίου πρόστιμο λόγω παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Το προϊόν που αποτελεί το αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως (στο εξής: Απόφαση) είναι μία από τις βασικές θερμοπλαστικές μάζες πολυμερών. Το πολυπροπυλένιο πωλείται από τους παραγωγούς στις επιχειρήσεις μεταποίησης, οι οποίες το μετατρέπουν σε τελικά ή ημιτελικά προϊόντα. Οι κυριότεροι παραγωγοί πολυπροπυλενίου παράγουν περισσότερες από εκατό διαφορετικές ποιότητες, οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τελικών χρήσεων. Οι κυριότερες βασικές ποιότητες πολυπροπυλενίου είναι η «ραφίδα» (raffia), το ομοπολυμερές για χύτευση σε τύπους με έγχυση, το συμπολυμερές για χύτευση σε τύπους με έγχυση, το συμπολυμερές υψηλού βαθμού κρούσεως και οι μεμβράνες. Οι επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνθηκε η Απόφαση είναι όλες σημαντικοί παραγωγοί πετροχημικών προϊόντων.

- 2 Η δυτικοευρωπαϊκή αγορά πολυπροπυλενίου εφοδιάζεται σχεδόν αποκλειστικά από παραγωγικές μονάδες εγκατεστημένες στην Ευρώπη. Πριν από το 1977, η αγορά αυτή εφοδιαζόταν από δέκα παραγωγούς, ήτοι τις εταιρίες Montedison (που εξελίχθηκε στη Montepolimeri SpA, η οποία κατέστη με τη σειρά της η Montedipe SpA), Hoechst AG, Imperial Chemical Industries plc και Shell International Chemical Company Ltd (τις αποκαλούμενες «οι τέσσερις μεγάλοι»), οι οποίες αντιπροσωπεύουν μαζί το 64 % της αγοράς, και τις εταιρίες Enichem Anic SpA στην Ιταλία, Rhône-Poulenc SA στη Γαλλία, Alcludia στην Ισπανία, Chemische Werke Hüls και BASF AG στη Γερμανία και Chemie Linz AG στην Αυστρία. Το 1977, μετά τη λήξη της ισχύος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας της Montedison, εμφανίστηκαν στη Δυτική Ευρώπη επτά νέοι παραγωγοί: οι Amoco και Hercules Chemicals NV στο Βέλγιο, οι ATO Chimie SA και Solvay et Cie SA στη Γαλλία, η SIR στην Ιταλία, η DSM NV στις Κάτω Χώρες και η Taqsa στην Ισπανία. Η Saga Petrokjemí AS & Co, νορβηγική εταιρία παραγωγής, άρχισε να λειτουργεί στα μέσα του 1978 και η Petrofina SA το 1980. Αυτή η εμφάνιση νέων παραγωγών με ονομαστική παραγωγική ικανότητα περίπου 480 000 τόννων επέφερε σημαντική αύξηση της παραγωγικής ικανότητας στη Δυτική Ευρώπη· η αύξηση όμως αυτή, επί πολλά έτη, δεν συνοδεύτηκε από ανάλογη αύξηση της ζήτησεως, πράγμα που είχε ως συνέπεια το χαμηλό ποσοστό χρησιμοποίησεως των παραγωγικών εγκαταστάσεων. Η κατάσταση αυτή, ωστόσο, βελτιώθηκε σταδιακά μεταξύ 1977 και 1983, το δε ποσοστό χρησιμοποίησεως αυξήθηκε από 60 % σε 90 %. Σύμφωνα με την Απόφαση, από το 1982 και μετά, αποκαταστάθηκε μια σχετική ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησεως. Ωστόσο, κατά το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αναφοράς (1977-1983), η αγορά πολυπροπυλενίου χαρακτηριζόταν είτε από χαμηλή αποδοτικό-

τητα είτε από σημαντικές ζημιές, ιδίως λόγω του υψηλού παγίου κόστους και της αύξησεως του κόστους της πρώτης ύλης, δηλαδή του προπυλενίου. Σύμφωνα με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 8), το 1983 η Montepolimerικατείχε το 18 % της ευρωπαϊκής αγοράς πολυπροπυλενίου, οι Imperial Chemical Industries, Shell International Chemical Company Ltd και Hoechst AG κατείχαν η καθεμιά το 11 %, η Hercules Chemicals NV κάτι λιγότερο από το 6 %, οι ATO Chimie SA, BASF AG, DSM NV, Chemische Werke Hüls, Chemie Linz AG, Solvay et Cie SA και Saga Petrokjemi AS & Co μεταξύ 3 και 5 % καθεμιά και η Petrofina SA περίπου 2 %. Το εμπορικό ρεύμα πολυπροπυλενίου μεταξύ των κρατών μελών ήταν ισχυρό, διότι κάθε ένας από τους παραγωγούς που ήσαν εγκατεστημένοι στην Κοινότητα την εποχή εκείνη πραγματοποιούσε πωλήσεις εντός όλων ή σχεδόν όλων των κρατών μελών.

- 3 Η Hoechst AG ήταν ένας από τους παραγωγούς που εφοδίαζαν την αγορά πριν από το 1977 και ένας από τους « τέσσερις μεγάλους ». Το μερίδιό της στην αγορά κυμαινόταν μεταξύ 10,5 % και 12,6 % περίπου.

- 4 Στις 13 και 14 Οκτωβρίου 1983, υπάλληλοι της Επιτροπής, ενεργώντας δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), πραγματοποίησαν συντονισμένους ελέγχους στις ακόλουθες επιχειρήσεις, οι οποίες παρήγαν πολυπροπυλένιο και εφοδίαζαν την κοινοτική αγορά:

— ATO Chimie SA, σήμερα Atochem (στο εξής: ATO)·

— BASF AG (στο εξής: BASF)·

— DSM NV (στο εξής: DSM)·

— Hercules Chemicals NV (στο εξής: Hercules)·

— Hoechst AG (στο εξής: Hoechst)·

- Chemische Werke Hüls (στο εξής: Hüls).
- Imperial Chemical Industries plc (στο εξής: ICI).
- Montepolimeri SpA, σήμερα Montedipe (στο εξής: Monte).
- Shell International Chemical Company Ltd (στο εξής: Shell).
- Solvay et Cie SA (στο εξής: Solvay).
- BP Chimie (στο εξής: BP).

Στη Rhône-Poulenc SA (στο εξής: Rhône-Poulenc), όπως και στην Enichem Anic SpA, δεν πραγματοποιήθηκε κανένας έλεγχος.

- 5 Κατόπιν των ελέγχων αυτών, η Επιτροπή απηύθυνε αιτήσεις παροχής πληροφοριών δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού αριθ. 17 (στο εξής: αιτήσεις παροχής πληροφοριών) όχι μόνο στις προαναφερθείσες επιχειρήσεις, αλλά και στις ακόλουθες:

- Amoco.
- Chemie Linz AG (στο εξής: Linz).
- Saga Petrokjemii AS & Co, η οποία σήμερα ανήκει στην Statoil (στο εξής: Statoil).

— Petrofina SA (στο εξής: Petrofina).

— Enichem Anic SpA (στο εξής: Anic).

Η Linz, επιχείρηση εγκατεστημένη στην Αυστρία, αμφισβήτησε την αρμοδιότητα της Επιτροπής και αρνήθηκε να απαντήσει. Στη συνέχεια, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 2, του προαναφερθέντος κανονισμού, οι υπάλληλοι της Επιτροπής πραγματοποίησαν ελέγχους στην Anic και στη Saga Petrochemicals UK Ltd, αγγλική θυγατρική της Saga, καθώς και στα γραφεία πωλήσεων της Linz στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Από τη Rhône-Poulenc δεν ζητήθηκαν πληροφορίες.

- 6 Από τα στοιχεία που συνέλεξε στο πλαίσιο αυτών των ελέγχων και αιτήσεων παροχής πληροφοριών, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, μεταξύ του 1977 και του 1983, οι εν λόγω παραγωγοί, λαμβάνοντας πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, κατά παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ, καθόριζαν τακτικά τιμές-στόχους και οργάνωσαν ένα σύστημα ετησίου ελέγχου των πωλουμένων ποσοτήτων, με σκοπό να καταναείμουν μεταξύ τους τη διαθέσιμη αγορά βάσει συμπεφωνημένων ποσοτήτων εκφραζομένων σε τόννους ή σε ποσοστά. Έτσι, στις 30 Απριλίου 1984, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και, κατά τον Μάιο του 1984, ανακοίνωσε γραπτώς τις αιτιάσεις της στις προαναφερθείσες επιχειρήσεις, εκτός της Anic και της Rhône-Poulenc. Όλες οι αποδέκτριες επιχειρήσεις απάντησαν γραπτώς.
- 7 Στις 24 Οκτωβρίου 1984, ο σύμβουλος που όρισε η Επιτροπή επί των ακροάσεων συγκάλεσε τους νομικούς συμβούλους των αποδεκτριών της ανακοίνωσης των αιτιάσεων, για να συμφωνήσουν επί ορισμένων διαδικαστικών θεμάτων ενόψει της προβλεπόμενης στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας ακροάσεως, που επρόκειτο να αρχίσει στις 12 Νοεμβρίου 1984. Εξ άλλου, κατά τη συνάντηση αυτή, η Επιτροπή ανήγγειλε ότι, ενόψει της επιχειρηματολογίας που είχαν αναπτύξει οι επιχειρήσεις με τις απαντήσεις τους στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, θα τους ανακοίνωνε σύντομα αποδεικτικά στοιχεία συμπληρωματικά εκείνων που ήδη διέθεταν όσον αφορά την ανάληψη πρωτοβουλιών καθορισμού των τιμών. Έτσι, στις 31 Οκτωβρίου 1984, η Επιτροπή απέστειλε στους νομικούς συμβούλους των επιχειρήσεων μια δέσμη εγγράφων που περιείχε αντίγραφα των οδηγιών καθορισμού των τιμών που είχαν δώσει οι παραγωγοί στα γραφεία πωλήσεών τους, καθώς και συγκεντρωτικούς πίνακες των εγγράφων αυτών. Προς διασφάλιση του απορρήτου των υποθέσεων, η Επιτροπή έθεσε

για την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών ορισμένους όρους: ειδικότερα, τα κοινοποιούμενα έγγραφα δεν έπρεπε να περιέλθουν εις γνώση των εμπορικών τμημάτων των επιχειρήσεων. Οι δικηγόροι πολλών επιχειρήσεων αρνήθηκαν να αποδεχθούν τους όρους αυτούς και επέστρεψαν τα έγγραφα πριν από την ακρόαση.

- 8 Εν όψει των πληροφοριών που παρασχέθηκαν με τις γραπτές απαντήσεις στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή αποφάσισε να επεκτείνει τη διαδικασία και στις εταιρίες Anic και Rhône-Poulenc. Προς τούτο, απέστειλε στις εταιρίες αυτές, στις 25 Οκτωβρίου 1984, ανακοίνωση των αιτιάσεων όμοια με εκείνη που είχε αποστείλει στις δεκαπέντε άλλες επιχειρήσεις.
- 9 Μια πρώτη σειρά ακροάσεων πραγματοποιήθηκε από τις 12 έως τις 20 Νοεμβρίου 1984. Στις ακροάσεις αυτές ακούστηκαν όλες οι επιχειρήσεις εκτός της Shell (η οποία είχε αρνηθεί να μετάσχει σε οποιαδήποτε ακρόαση), της Anic, της ICI και της Rhône-Poulenc (οι οποίες θεώρησαν ότι δεν τους είχε δοθεί η δυνατότητα να προετοιμάσουν την άμυνά τους).
- 10 Κατά τις ακροάσεις αυτές, πολλές επιχειρήσεις αρνήθηκαν να σχολιάσουν τα ζητήματα που θίγονταν στα έγγραφα που τους είχαν αποσταλεί στις 31 Οκτωβρίου 1984, ισχυριζόμενες ότι η Επιτροπή είχε μεταβάλει ριζικά την κατεύθυνση της επιχειρηματολογίας της και ότι έπρεπε να τους δοθεί τουλάχιστον η δυνατότητα να υποβάλουν γραπτές παρατηρήσεις. Άλλες επιχειρήσεις υποστήριξαν ότι δεν είχαν αρκετό χρόνο για να μελετήσουν τα εν λόγω έγγραφα πριν από την ακρόαση. Κοινή σχετική επιστολή απεστάλη στην Επιτροπή στις 28 Νοεμβρίου 1984 από τους δικηγόρους των επιχειρήσεων BASF, DSM, Hercules, Hoechst, ICI, Linz, Monte, Petrofina και Solvay. Με επιστολή της 4ης Δεκεμβρίου 1984, η Hüls δήλωσε ότι συντάσσεται με την ανωτέρω εκφρασθείσα άποψη.
- 11 Για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή, στις 29 Μαρτίου 1985, διαβίβασε στις επιχειρήσεις νέα σειρά εγγράφων, στα οποία περιέχονταν οι οδηγίες περί καθορισμού των τιμών, οι οποίες είχαν δοθεί από τις επιχειρήσεις στα γραφεία πωλήσεών τους· τα έγγραφα αυτά συνοδεύονταν από πίνακες τιμών, καθώς και από συνοπτική έκθεση των αποδείξεων για καθεμιά από τις πρωτοβουλίες καθορισμού των τιμών για τις οποίες υπήρχαν έγγραφα στοιχεία. Η Επιτροπή κάλεσε τις επιχειρήσεις να απαντήσουν συναφώς, εγγράφως και στο πλαίσιο άλλης σειράς ακροάσεων, και διευκρίνισε ότι ήρε τους περιορισμούς που είχε προβλέψει αρχικά όσον αφορά την ανακοίνωση των εγγράφων στα εμπορικά τμήματα των επιχειρήσεων.

- 12 Με άλλο έγγραφο της ίδιας ημέρας, η Επιτροπή απάντησε στα επιχειρήματα που είχαν προβάλει οι δικηγόροι, ότι δηλαδή δεν είχε προσδιορίσει με επαρκή νομική σαφήνεια τη φερόμενη σύμπραξη, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και κάλεσε τις επιχειρήσεις να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους εγγράφως και προφορικά.
- 13 Μια δεύτερη σειρά ακροάσεων διεξήχθη από τις 8 έως τις 11 Ιουλίου 1985 και στις 25 Ιουλίου 1985. Οι μεν Anic, ICI και Rhône-Poulenc υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους, οι δε λοιπές επιχειρήσεις (εκτός της Shell) σχολίασαν τα ζητήματα που θίγονταν στα από 29 Μαρτίου 1985 δύο έγγραφα της Επιτροπής.
- 14 Το σχέδιο πρακτικών των ακροάσεων, συνοδευόμενο από τα σχετικά έγγραφα, διαβιβάστηκε στα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις Συμπράξεις και τις Δεσπόζουσες Θέσεις (στο εξής: συμβουλευτική επιτροπή) στις 19 Νοεμβρίου 1985 και απεστάλη στις επιχειρήσεις στις 25 Νοεμβρίου 1985. Η Συμβουλευτική Επιτροπή εξέδωσε τη γνωμοδότησή της κατά την 170ή συνεδρίασή της, στις 5 και 6 Δεκεμβρίου 1985.
- 15 Κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση της 23ης Απριλίου 1986, το διατακτικό της οποίας έχει ως εξής:

« Άρθρο 1

Οι Anic SpA, ATO Chemie SA (τώρα Atochem), BASF AG, DSM NV, Hercules Chemicals NV, Hoechst AG, Chemische Werke Hüls (τώρα Hüls AG), ICI plc, Chemische Werke Linz, Montepolimeri SpA (τώρα Montedipe), Petrofina SA, Rhône-Poulenc SA, Shell International Chemical Co. Ltd, Solvay et Cie και Saga Petrokjemii AG & Co. (τώρα τμήμα της Statoil) έχουν παραβεί το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, συμμετέχοντας:

— στην περίπτωση της Anic, από τον Νοέμβριο περίπου του 1977 έως το τέλος του 1982 ή τις αρχές του 1983.

- στην περίπτωση της Rhône-Poulenc, από τον Νοέμβριο περίπου του 1977 έως το τέλος του 1980.
- στην περίπτωση της Petrofina, από το 1980 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983.
- στην περίπτωση των Hoechst, ICI, Montepolimeri και Shell, από τα μέσα του 1977 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983.
- στην περίπτωση των Hercules, Linz, Saga και Solvay, από τον Νοέμβριο του 1977 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983.
- στην περίπτωση της ATO, τουλάχιστον από το 1978 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983.
- στην περίπτωση των BASF, DSM και Hüls, από κάποια στιγμή μεταξύ 1977 και 1979 έως, τουλάχιστον, τον Νοέμβριο του 1983.

σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική που ανάγονται στα μέσα του 1977, βάσει των οποίων οι παραγωγοί [που] προμήθευαν πολυπροπυλένιο στο έδαφος της κοινής αγοράς:

- α) είχαν επαφές μεταξύ τους και τακτικές συναντήσεις (από τις αρχές του 1981, δύο φορές τον μήνα) στο πλαίσιο σειράς μυστικών συναντήσεων που αποσκοπούσαν στη συζήτηση και στον καθορισμό της εμπορικής πολιτικής τους.
- β) καθόριζαν περιοδικά “ τιμές-στόχους “ (ή κατώτατες τιμές) για την πώληση του προϊόντος σε κάθε κράτος μέλος της Κοινότητας.
- γ) συμφώνησαν διάφορα μέτρα για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των εν λόγω τιμών-στόχων, τα οποία περιλάμβαναν (κυρίως) περιοδικούς περιορισμούς στην παραγωγή, ανταλλαγή λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τις παραδόσεις, πραγματοποίηση τοπικών συναντήσεων και, από το τέλος του 1982, σύστημα “ λογιστικής διαχείρισης ” που αποσκοπούσε στην εφαρμογή των αυξήσεων των τιμών σε μεμονωμένους πελάτες.

- δ) προέβησαν σε ταυτόχρονες αυξήσεις τιμών εφαρμόζοντας τους εν λόγω στόχους·
- ε) κατένειμαν την αγορά παραχωρώντας σε κάθε παραγωγό έναν ετήσιο στόχο πωλήσεων ή “ποσοστάσεις” (1979, 1980 και, τουλάχιστον, για ένα μέρος του 1983) ή, ελλείψει οριστικής απόφασης που να καλύπτει ολόκληρο το έτος, υποχρεώνοντας τους παραγωγούς να περιορίζουν τις μηνιαίες πωλήσεις τους με αναφορά σε προηγούμενη περίοδο (1981, 1982).

Άρθρο 2

Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 παύουν αμέσως τις εν λόγω παραβάσεις (εάν δεν το έχουν ήδη πράξει) και απέχουν στο εξής, όσον αφορά τις δραστηριότητές τους στον τομέα του πολυπροπυλενίου, από κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική, που θα είχαν το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανομένης κάθε ανταλλαγής πληροφοριών σε θέματα που καλύπτονται, συνήθως, από το επαγγελματικό απόρρητο, με τις οποίες οι συμμετέχοντες ενημερώνονται άμεσα ή έμμεσα σχετικά με την παραγωγή, τις παραδόσεις, τις ποσότητες αποθεμάτων, τις τιμές πωλήσεων, το κόστος ή τα επενδυτικά σχέδια άλλων μεμονωμένων παραγωγών, ή με τις οποίες έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν την εκτέλεση κάθε ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής, που αφορά τις τιμές ή την κατανομή των αγορών στην Κοινότητα. Κάθε σύστημα για την ανταλλαγή γενικών πληροφοριών στο οποίο συμμετέχουν οι παραγωγοί (όπως το Fides) πρέπει να λειτουργεί με τρόπο ώστε να αποκλείεται κάθε πληροφορία από την οποία μπορεί να διαπιστωθεί η συμπεριφορά μεμονωμένων παραγωγών· οι επιχειρήσεις απέχουν, ειδικότερα, από την ανταλλαγή, μεταξύ τους, κάθε πρόσθετης πληροφορίας που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ανταγωνισμό και δεν καλύπτεται από ένα τέτοιο σύστημα.

Άρθρο 3

Τα ακόλουθα πρόστιμα επιβάλλονται στις επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παρούσα απόφαση, όσον αφορά την παράβαση που διαπιστώνεται στο άρθρο 1:

- i) Anic SpA, πρόστιμο 750 000 ECU, ή 1 103 692 500 λίρες Ιταλίας·
- ii) Atochem, πρόστιμο 1 750 000 ECU, ή 11 973 325 γαλλικά φράγκα·

HOECHST ΚΑΤΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

- iii) BASF AG, πρόστιμο 2 500 000 ECU, ή 5 362 225 γερμανικά μάρκα·
- iv) DSM NV, πρόστιμο 2 750 000 ECU, ή 6 657 640 ολλανδικά φιορίνια·
- v) Hercules Chemicals NV, πρόστιμο 2 750 000 ECU, ή 120 569 620 βελγικά φράγκα·
- vi) Hoechst AG, πρόστιμο 9 000 000 ECU, ή 19 304 010 γερμανικά μάρκα·
- vii) Hüls AG, πρόστιμο 2 750 000 ECU, ή 5 898 447,50 γερμανικά μάρκα·
- viii) ICI plc, πρόστιμο 10 000 000 ECU, ή 6 447 970 λίρες στερλίνες·
- ix) Chemische Werke Linz, πρόστιμο 1 000 000 ECU, ή 1 471 590 000 λίρες Ιταλίας·
- x) Montedipe, πρόστιμο 11 000 000 ECU, ή 16 187 490 000 λίρες Ιταλίας·
- xi) Petrofina SA, πρόστιμο 600 000 ECU, ή 26 306 100 βελγικά φράγκα·
- xii) Rhône-Poulenc SA, πρόστιμο 500 000 ECU, ή 3 420 950 γαλλικά φράγκα·
- xiii) Shell International Chemical Co. Ltd, πρόστιμο 9 000 000 ECU, ή 5 803 173 λίρες στερλίνες·

xiv) Solvay & Cie, πρόστιμο 2 500 000 ECU, ή 109 608 750 βελγικά φράγκα.

xv) Statoil Den Norske Stats Oljeselskap AS (που περιλαμβάνει τώρα [την] Saga Petrokjemi), πρόστιμο 1 000 000 ECU, ή 644 797 λίρες στερλίνες.

Άρθρα 4 και 5

[παραλείπονται] »

- 16 Στις 8 Ιουλίου 1986, απεστάλησαν στις επιχειρήσεις τα οριστικά πρακτικά των ακροάσεων με τις διορθώσεις, τα συμπληρώματα και τις διαγραφές που οι ίδιες είχαν ζητήσει.

Η διαδικασία

- 17 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η προσφεύγουσα, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 Αυγούστου 1986, άσκησε την υπό κρίση προσφυγή, ζητώντας την ακύρωση της Αποφάσεως. Δεκατρείς από τις λοιπές δεκατέσσερις αποδέκτριες της εν λόγω αποφάσεως άσκησαν επίσης προσφυγή με αίτημα της ακύρωσής της (υποθέσεις T-1/89 έως T-4/89, T-6/89 έως T-9/89 και T-11/89 έως T-15/89).
- 18 Η έγγραφη διαδικασία διεξήχθη εξ ολοκλήρου ενώπιον του Δικαστηρίου.

- 19 Με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1989, το Δικαστήριο διαβίβασε την υπό κρίση υπόθεση, όπως και τις άλλες δεκατρείς, στο Πρωτοδικείο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14 της αποφάσεως 88/591/ΕΚΑΧ,ΕΟΚ,Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: απόφαση του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988· ΕΕ 1988, L 319, σ. 1).
- 20 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 3, της αποφάσεως του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου όρισε γενικό εισαγγελέα.
- 21 Με έγγραφο της 3ης Μαΐου 1990, ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου κάλεσε τους διαδίκους να συμμετάσχουν σε άτυπη σύσκεψη προκειμένου να ρυθμιστούν οι οργανωτικές πλευρές της προφορικής διαδικασίας. Η σύσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε στις 28 Ιουνίου 1990.
- 22 Με έγγραφο της 9ης Ιουλίου 1990, ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου ζήτησε από τους διαδίκους να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με ενδεχόμενη συνεκδίκαση των υποθέσεων T-1/89 έως T-4/89 και T-6/89 έως T-15/89 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας. Κανένας διάδικος δεν εξέφρασε αντιρρήσεις επ' αυτού.
- 23 Με Διάταξη της 25ης Σεπτεμβρίου 1990, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να συνεκδικάσει λόγω συναφείας τις προαναφερθείσες υποθέσεις προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο οποίος εφαρμόζοταν τότε αναλογικώς στην ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία δυνάμει του άρθρου 11, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988.
- 24 Με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1990, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί των αιτήσεων εμπιστευτικού χειρισμού, τις οποίες είχαν υποβάλει οι προσφεύγουσες στις υποθέσεις T-2/89, T-3/89, T-9/89, T-11/89, T-12/89 και T-13/89 και τις οποίες δέχθηκε εν μέρει.

- 25 Με έγγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου μεταξύ 9ης Οκτωβρίου και 29ης Νοεμβρίου 1990, οι διάδικοι απάντησαν στις ερωτήσεις που τους είχε θέσει το Πρωτοδικείο με τα από 19 Ιουλίου έγγραφα του Γραμματέα.
- 26 Εν όψει των απαντήσεων στις ερωτήσεις αυτές και κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.
- 27 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη από τις 10 έως τις 15 Δεκεμβρίου 1990.
- 28 Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιουλίου 1991.

Τα αιτήματα των διαδίκων

- 29 Η εταιρία Hoechst ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- 1) να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο), κατά το μέτρο που αφορά την προσφεύγουσα, επικουρικός δε να μειώσει το επιβληθέν πρόστιμο.
 - 2) να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή·
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της ουσίας

- 30 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι πρέπει να εξεταστούν, *πρώτον*, οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας περί παραβίασεως των δικαιωμάτων του αμυνομένου, καθ' όσον η Επιτροπή παρέλειψε να της κοινοποιήσει τα έγγραφα στα οποία στήριξε την Απόφαση (1), καθ' όσον η Επιτροπή δεν επέτρεψε στην προσφεύγουσα να έχει επαρκή πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως (2) και καθ' όσον η Επιτροπή διατύπωσε για πρώτη φορά στην Απόφαση ορισμένες από τις αιτιάσεις της κατά της προσφεύγουσας (3). *δευτερον*, οι αιτιάσεις που άπτονται της αποδείξεως της παραβάσεως και αφορούν αφενός μεν τις διαλιστώσεις της Επιτροπής όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά (1), αφετέρου δε την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ επί των πραγματικών αυτών περιστατικών (2), καθ' όσον η Επιτροπή δεν χαρακτήρισε ορθώς την παράβαση (Α') και καθ' όσον δεν εκτίμησε ορθώς το περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα της (Β'). *τρίτον*, οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας οι σχετικές με την αιτιολογία της Αποφάσεως και, *τέταρτον*, οι αιτιάσεις που αφορούν τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, το οποίο υποστηρίζεται ότι έχει εν μέρει παραγραφεί (1) και ότι είναι δυσανάλογο και προς τη διάρκεια (2) και προς τη σοβαρότητα (3) της φερομένης παραβάσεως.

Περί των δικαιωμάτων του αμυνομένου

1. Παράλειψη κοινοποιήσεως εγγράφων μαζί με την ανακοίνωση των αιτιάσεων

- 31 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, κατά το άρθρο 4 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37, στο εξής: κανονισμός 99/63), η Επιτροπή μπορεί να στηρίζει τις αποφάσεις της μόνο σε αιτιάσεις επί των οποίων οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις είχαν την ευκαιρία να γνωστοποιήσουν την άποψή τους. Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, αυτό προϋποθέτει ότι η Επιτροπή εκθέτει επαρκώς, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, τα πραγματικά περιστατικά και τις έννομες συνέπειες τις οποίες αντλεί απ' αυτά και ότι επισυνάπτει στην εν λόγω ανακοίνωση ή καθιστά προσιτά στις επιχειρήσεις τα έγγραφα στα οποία προτίθεται να στηρίξει την τελική της απόφαση.

- 32 Επισημαίνει, εν προκειμένω, ότι η Επιτροπή στηρίζει την Απόφαση σε 28 έγγραφα ή σειρές εγγράφων τα οποία δεν της κοινοποιήθηκαν. Πρόκειται, ειδικότερα, για τα πρακτικά μιας συναντήσεως της 13ης Μαΐου 1982, τα οποία συνέταξε ένα στέλεχος της Hercules (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 15, στοιχείο β', και 70), για τα πρακτικά μιας συναντήσεως της 10ης Μαρτίου 1982, τα οποία συνέταξε ένα στέλεχος της ICI (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 15, στοιχείο β'), για ένα έγγραφο της 6ης Σεπτεμβρίου 1977 που φέρεται ότι αποκαλύφθηκε στη Solvay (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 16, προτελευταίο εδάφιο), για την απάντηση της Shell στην ανακοίνωση των αιτιάσεων (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 17), για τις απαντήσεις των Amoco, ATO, BASF, DSM, Hüls, Linz, Monte, Petrofina, Rhône-Poulenc, Saga και Solvay (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 18), για εγκυκλίους που έστειλναν στους πελάτες τα εθνικά γραφεία πωλήσεων σχετικά με τις ανατιμήσεις (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 25), για τα πρακτικά δύο εσωτερικών συσκέψεων της Shell, που διεξήχθησαν στις 5 Ιουλίου και στις 12 Σεπτεμβρίου 1979 (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 29 και 31), για ένα εσωτερικό έγγραφο της Solvay (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 32), για μια υπόμνηση της Solvay προς τα γραφεία πωλήσεών της της 17ης Ιουλίου 1981 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 35), για άρθρα του εξειδικευμένου Τύπου σχετικά με την τιμή του πολυπροπυλενίου στα τέλη του 1981 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 36, τρίτο εδάφιο), για ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI που αναφέρεται στο «πνεύμα ομοψυχίας» (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 46), για ένα έγγραφο της Shell επιγραφόμενο «PPW. Europe-Pricing» (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 49), για έγγραφα της Shell αφορώντα το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γαλλία (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 49), για ένα εσωτερικό σημείωμα της ATO της 28ης Σεπτεμβρίου 1983 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 51), για ένα αχρονολόγητο σημείωμα της ICI προπαρασκευαστικό μιας συναντήσεως που προβλεπόταν με τη Shell για τον Μάιο του 1983 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 63, δεύτερο εδάφιο), για ένα έγγραφο εργασίας σχετικό με το πρώτο τρίμηνο του 1983, που αποκαλύφθηκε στη Shell (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 63, τρίτο εδάφιο), και, τέλος, για έγγραφα προερχόμενα από την ATO, τη DSM και τη Shell, σχετικά με την εξέλιξη των συναντήσεων (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 70).
- 33 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 1983 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 100/80 έως 103/80, *Musique Diffusion française* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 29, και της 25ης Οκτωβρίου 1983 στην υπόθεση 107/82, *AEG-Telefunken* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3151, σκέψη 27), για να μπορούν να γίνουν δεκτά αποδεικτικά στοιχεία κατά επιχειρήσεως, δεν αρκεί να έχουν περιέλθει αυτά εις γνώση της κατά τη διαδικασία προσβάσεως στον φάκελο. Η Επιτροπή υποχρεούται όχι μόνο να κοινοποιεί στις επιχειρήσεις τα στοιχεία αυτά, αλλά και να μνημονεύει τί αποδεικτική ισχύ και τί σημασία τους αποδίδει για την απόφαση που θα επακολουθήσει.
- 34 Προσθέτει ότι και τα απλώς βεβαιωτικά έγγραφα ενδέχεται να έχουν αποφασιστική σημασία για τη διεξαγωγή των αποδείξεων και ότι δεν εναπόκειται στην Επιτροπή να

αποφασίζει ότι ορισμένα έγγραφα στερούνται σημασίας έναντι της μιας ή της άλλης επιχειρήσεως, όταν μάλιστα η ίδια ισχυρίζεται ότι κάθε επιχείρηση πρέπει να ευθύνεται απεριορίστως εκ της συμπεριφοράς των άλλων επιχειρήσεων.

- 35 Η προσφεύγουσα συμπεραίνει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που δεν της κοινοποιήθηκαν δεν μπορούν να προβληθούν κατ' αυτής.
- 36 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, διατείνεται, ότι οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας περί ορισμένων εγγράφων των οποίων λέει ότι δεν μπόρεσε να λάβει γνώση είναι εν μέρει ανακριβείς, ούτως ή άλλως δε νομικώς δεν ασκούν καμμία επιρροή.
- 37 Διατείνεται, κατ' αρχάς, ότι τα έγγραφα που μνημονεύονται στην αιτιολογική σκέψη 25 της Αποφάσεως κοινοποιήθηκαν στην προσφεύγουσα ως παραρτήματα 19, 42, 46, 50 και 52 της γενικής ανακοινώσεως των αιτιάσεων (στο εξής: γ. αιτ. παράρτ.), καθώς και ως παραρτήματα της επιστολής της 29ης Μαρτίου 1985 (παραρτ. I 6 έως I 9). το έγγραφο που μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 46 της Αποφάσεως συνιστά το παράρτημα 35 της γενικής ανακοινώσεως των αιτιάσεων. τέλος, τα έγγραφα της ΑΤΟ που μνημονεύονται στην αιτιολογική σκέψη 70 της Αποφάσεως εμφανίζονται ως παραρτήματα 60 και 72 της γενικής ανακοινώσεως των αιτιάσεων.
- 38 Η Επιτροπή εκθέτει, στη συνέχεια, ότι το έγγραφο που μνημονεύεται στις αιτιολογικές σκέψεις 15, στοιχείο β', και 70 της Αποφάσεως, οι απαντήσεις των επιχειρήσεων στην αίτηση παροχής πληροφοριών της Επιτροπής, που μνημονεύονται στην αιτιολογική σκέψη 18 της Αποφάσεως, το έγγραφο που μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 40 της Αποφάσεως, καθώς και τα έγγραφα της DSM και της Shell που μνημονεύονται στην αιτιολογική σκέψη 70 της Αποφάσεως, κατέστησαν προσιτά στην προσφεύγουσα στο πλαίσιο της διαδικασίας προσβάσεως στον φάκελο τον Ιούνιο του 1984. Προσθέτει ότι το έγγραφο που μνημονεύεται στις αιτιολογικές σκέψεις 15, στοιχείο β', και 70 της Αποφάσεως ήταν απλώς βεβαιωτικό ενός εγγράφου το οποίο συνιστά το παράρτημα 24 της γενικής ανακοινώσεως των αιτιάσεων.

- 39 Η Επιτροπή αναφέρει ότι τα λοιπά έγγραφα τα οποία απαριθμεί η προσφεύγουσα δεν της κοινοποιήθηκαν, είτε διότι δεν παρουσιάζουν ενδιαφέρον στο πλαίσιο της κινηθείσης κατ' αυτής διαδικασίας, αλλ' ενδιαφέρουν μόνο τις επιχειρήσεις που μνημονεύονται ρητώς σ' αυτά, είτε διότι βεβαιώνουν απλώς άλλα έγγραφα τα οποία η προσφεύγουσα γνώριζε ήδη. Συμπεραίνει ότι, ως προς την προσφεύγουσα, η Απόφαση δεν στηρίχτηκε σ' αυτά τα έγγραφα.
- 40 Αναγνωρίζει, ωστόσο, η Επιτροπή ότι εκ παραδρομής δεν κοινοποιήθηκε ένα σημείωμα της ICI, που αφορούσε μια συνάντηση « εμπειρογνομόνων » της 10ης Μαρτίου 1982, το οποίο μνημονεύεται στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 58). προσθέτει όμως ότι το σημείωμα αυτό επιβεβαίωνε απλώς το περιεχόμενο των πρακτικών της Hercules για την ίδια συνάντηση, τα οποία ήσαν προσαρτημένα στη γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων (γ. αιτ. παράρτ. 23).
- 41 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, εκείνο που έχει σημασία δεν είναι τα έγγραφα αυτά καθαυτά, αλλά τα συμπεράσματα που άντλησε απ' αυτά η Επιτροπή· αν τα έγγραφα αυτά δεν μνημονεύτηκαν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η ενεχόμενη επιχείρηση μπορούσε δικαιολογημένα να θεωρήσει ότι δεν είχαν σημασία για τη διαδικασία. Μη ενημερώνοντας την επιχείρηση για το ότι συγκεκριμένα έγγραφα θα εχρησιμοποιούντο στην απόφασή της, η Επιτροπή την εμπόδισε να εκφράσει έγκαιρα την άποψή της σχετικά με την αποδεικτική ισχύ των εν λόγω εγγράφων. Γι' αυτό, τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως έγκυρα αποδεικτικά μέσα έναντι αυτής (προαναφερθείσα απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1983 στην υπόθεση 107/82, σκέψη 27· βλ., τελευταία, απόφαση της 3ης Ιουλίου 1991, στην υπόθεση C-62/86, AKZO Chemie κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 21).
- 42 Στην υπό κρίση υπόθεση, πρέπει να σημειωθεί ότι μόνο τα έγγραφα που μνημονεύονται στη γενική ή στην ειδική ανακοίνωση των αιτιάσεων ή στην επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985, ή όσα είναι συνημμένα στις παραπάνω χωρίς να μνημονεύονται ρητά σ' αυτές, μπορούν να θεωρηθούν ως αποδεικτικά μέσα δυνάμενα να προβληθούν κατά της προσφεύγουσας στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως. Όσον αφορά τα έγγραφα που είναι συνημμένα στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων χωρίς να μνημονεύονται σ' αυτές, μπορούν να ληφθούν υπόψη, στην Απόφαση, κατά της προσφεύγουσας μόνον αν αυτή μπορούσε ευλόγως να συναγάγει από τις ανακοινώσεις των αιτιάσεων τα συμπεράσματα που ήθελε να αντλήσει και η Επιτροπή.

- 43 Από τις προεκτεθείσες σκέψεις έπεται ότι, μεταξύ των εγγράφων που μνημονεύει η προσφεύγουσα, μόνον οι εγκύκλιοι τις οποίες έστειλναν στους πελάτες τα εθνικά γραφεία πωλήσεων (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 25), το εσωτερικό σημείωμα της ICI περί του « πνεύματος ομοψυχίας » (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 46) και τα έγγραφα που αποκαλύφθηκαν στην ΑΤΟ τα σχετικά με τα θέματα που συζητούνταν κατά τις συναντήσεις (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 70) μπορούν να γίνουν δεκτά ως αποδεικτικά στοιχεία εις βάρος της προσφεύγουσας, εφόσον υπήρχε μνεία τους στους πίνακες που περιέχονται στην επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985 (της οποίας συνιστούν άλλωστε τα παραρτήματα Α έως Ι) και στις αιτιολογικές σκέψεις 71, 94 και 102 της γενικής ανακοινώσεως των αιτιάσεων (της οποίας συνιστούν άλλωστε τα παραρτήματα 35, 60 και 72). Τα λοιπά έγγραφα που μνημονεύει η προσφεύγουσα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να προβληθούν κατά της προσφεύγουσας στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως.
- 44 Το αν αυτά τα τελευταία έγγραφα συνιστούν απαραίτητο θεμέλιο των διαπιστώσεων στις οποίες προέβη, με την Απόφασή της, ως προς τα πραγματικά περιστατικά η Επιτροπή εις βάρος της προσφεύγουσας θα κριθεί μαζί με την έρευνα του βασίμου αυτών των διαπιστώσεων. Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, εξ άλλου, ότι η προσφεύγουσα δεν ισχυρίστηκε ότι τα έγγραφα αυτά περιείχαν ενδεχομένως στοιχεία προς απόκρουση της κατηγορίας.

2. *Ανεπαρκής πρόσβαση στον φάκελο*

- 45 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η περιορισμένη πρόσβαση την οποία είχε στον φάκελο πλήττει τα δικαιώματα του αμυνομένου. Οι σύμβουλοι της προσφεύγουσας έλαβαν γνώση των φακέλων της Επιτροπής τον Ιούνιο του 1984· καθ' ομολογίαν όμως του ίδιου του αρμόδιου εισηγητή της Επιτροπής, τους εμφανίστηκαν εκείνα μόνο τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία είτε στηρίχτηκε η Επιτροπή κατά την έκθεση των αιτιάσεων για να αποδείξει την ύπαρξη παράνομης συμπεριφοράς, είτε τα οποία θα μπορούσε να επικαλεστεί κατά τη συνέχιση της διαδικασίας. Για να δικαιολογήσει έναν τέτοιο περιορισμό της προσβάσεως στον φάκελο, η Επιτροπή δεν μπορεί να στηριχτεί στην απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, VBVB και VBVB κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 19), η οποία αφορούσε μια διαφορετική κατάσταση, και συγκεκριμένα την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ.

- 46 Κατά την προσφεύγουσα, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός αυτός ο περιορισμός της εξέτασης των φακέλων μόνο στα προς απόδειξη της κατηγορίας στοιχεία ούτε η συνακόλουθη επιλογή εγγράφων. Μια τέτοια πρακτική εμποδίζει τους συμβούλους των επιχειρήσεων να εκτιμήσουν τη σημασία των αποδεικτικών στοιχείων προς απόδειξη και προς απόκρουση της κατηγορίας και να ελέγξουν αν η Επιτροπή τα εκτίμησε ορθά. Επειδή δε ούτε το ίδιο το Πρωτοδικείο δεν έχει συνήθως την ευκαιρία να δει ολόκληρο τον φάκελο, ενδέχεται τα προς απόκρουση της κατηγορίας έγγραφα, τα οποία οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν αξιοποίησαν ή δεν εξετίμησαν επαρκώς, να παραμείνουν απαρατήρητα μέσα στους φακέλους της Επιτροπής.
- 47 Εφόσον δεν μπόρεσε να προβεί σε πλήρη εξέταση του φακέλου, η προσφεύγουσα δεν μπορεί — όπως άλλωστε ούτε το Πρωτοδικείο — να γνωρίζει αν, μεταξύ των εγγράφων τα οποία παρελείφθησαν από τον προς εξέταση φάκελο, βρίσκονται όντως αποδεικτικά στοιχεία προς απόκρουση της κατηγορίας. Ωστόσο, ο εξαιρετικά ελλιπής τρόπος με τον οποίο διεξήχθησαν εν προκειμένω οι αποδείξεις άγει στην ανάγκη να σταθμιστούν με όλως ιδιαίτερη προσοχή όλα τα αποδεικτικά μέσα, γεννά όμως ταυτόχρονα τον φόβο ότι αυτά εκτιμήθηκαν από την Επιτροπή μεροληπτικά.
- 48 Προσθέτει ότι, και αν ακόμη υποτεθεί ακριβής ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι κατέστησαν προσιτά όλα τα έγγραφα πλην εκείνων που περιείχαν εμπιστευτικές πληροφορίες, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται να ελέγξει αν τα έγγραφα αυτά δεν περιείχαν στοιχεία προς απόκρουση της κατά των επιχειρήσεων κατηγορίας.
- 49 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, ισχυρίζεται ότι δεν υποχρεούται να φέρει εις γνώση των ενδιαφερομένων ολόκληρο τον φάκελο, όπως έχει δεχθεί το Δικαστήριο σε παρόμοιες περιπτώσεις (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, σκέψη 25). Στην προκειμένη περίπτωση, άλλωστε, παρ' όλων ότι δεν υπεχρεούτο να το πράξει, η Επιτροπή επέτρεψε την πρόσβαση στο σύνολο σχεδόν των εγγράφων που είχε στην κατοχή της (πλην των εγγράφων που περιείχαν επαγγελματικά απόρρητα), όταν ανακοίνωσε τις αιτιάσεις και όταν απέστειλε τη συμπληρωματική επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985. Επέτρεψε δε την εξέταση των λοιπών εγγράφων στο πλαίσιο της διαδικασίας προσβάσεως στον φάκελο τον Ιούνιο του 1984.

- 50 Η Επιτροπή θεωρεί ακόμη ανακριβή τον ισχυρισμό ότι χρησιμοποίησε μόνο τα προς απόδειξη της κατηγορίας έγγραφα, ενώ κράτησε για τον εαυτό της τα προς απόκρουση της κατηγορίας έγγραφα. Επισημαίνει σχετικά ότι η προσφεύγουσα δεν κατονομάζει ούτε το ελάχιστο έγγραφο προς στήριξη των ισχυρισμών της.
- 51 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου επιτάσσει να έχει δοθεί στην προσφεύγουσα η δυνατότητα να προβάλει, όπως ήθελε, την άποψή της εφ' όλων των αιτιάσεων που είχε διατυπώσει εις βάρος της η Επιτροπή με τις ανακοινώσεις των αιτιάσεων που της απήθυνε, καθώς και επί των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία προέβαλε η Επιτροπή προς απόδειξη αυτών των αιτιάσεων και τα οποία μνημόνευε στις ανακοινώσεις των αιτιάσεών της ή στα παραρτήματα αυτών (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983 στην υπόθεση 322/81, *Michelin* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψη 7).
- 52 Αντιθέτως, ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου δεν απαιτεί το να μπορεί μια επιχείρηση που εμπλέκεται σε διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ να σχολιάζει όλα τα έγγραφα που ανήκουν στον φάκελο της Επιτροπής, εφόσον δεν υφίστανται διατάξεις που να επιβάλλουν στην Επιτροπή την υποχρέωση να γνωστοποιεί τους φακέλους της στα ενδιαφερόμενα μέρη (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, σκέψη 25).
- 53 Πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι, καθιερώνοντας διαδικασία προσβάσεως στους φακέλους στις υποθέσεις ανταγωνισμού, η Επιτροπή αυτοδεσμεύτηκε με κανόνες που έβαιναν πέραν των επιταγών που έχει διατυπώσει το Δικαστήριο. Κατά τους κανόνες αυτούς, που διατυπώνονται στη Δωδέκατη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού (σ. 40 και 41):

« Η Επιτροπή παρέχει στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε μια διαδικασία την ευχέρεια να λαμβάνουν γνώση του φακέλου που τις αφορά. Οι επιχειρήσεις ενημερώνονται για το περιεχόμενο του φακέλου της Επιτροπής με την προσθήκη, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων ή στην επιστολή απόρριψης της καταγγελίας, πίνακα με όλα τα έγγραφα που συνθέτουν τον φάκελο, με την ένδειξη των εγγράφων ή των μερών των εγγράφων στα οποία είναι δυνατόν να έχουν πρόσβαση. Οι επιχειρήσεις καλούνται να εξετάσουν επί τόπου τα έγγραφα στα οποία έχουν πρόσβαση. Εάν επιχείρηση διατυπώσει την επιθυμία να εξετάσει ορισμένα μόνο από αυτά, η Επιτροπή δύναται να φροντίσει να της περιέλθουν τα σχετικά αντίγραφα. Η Επιτροπή θεωρεί σαν εμπιστευ-

τικά και στα οποία, επομένως, συγκεκριμένη επιχείρηση δεν είναι δυνατόν να έχει πρόσβαση, τα ακόλουθα έγγραφα: τα έγγραφα ή τα μέρη των εγγράφων που περιέχουν επαγγελματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων· τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής όπως σημειώματα, σχέδια ή άλλα έγγραφα εργασίας· όλες τις λοιπές εμπιστευτικές πληροφορίες, όπως αυτές που επιτρέπουν την αναγνώριση των καταγγελλόντων που δεν επιθυμούν να αποκαλυφθεί η ταυτότητά τους καθώς και τις πληροφορίες που ανακοινώνονται στην Επιτροπή με την επιφύλαξη της τήρησης του εμπιστευτικού τους χαρακτήρα.»

Πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να αποστεί από τους κανόνες με τους οποίους έχει αυτοδεσμευτεί (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Ιουνίου 1973 στην υπόθεση 81/72, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Slg. 1973, σ. 575, σκέψη 9, και της 30ής Ιανουαρίου 1974 στην υπόθεση 148/73, Louwage κατά Επιτροπής, Slg. 1974, σ. 81).

- 54 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να καθιστά προσιτά στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, όλα τα έγγραφα, είτε προς απόδειξη είτε προς απόκρουση της κατηγορίας, τα οποία έχει συλλέξει κατά τη διοικητική εξέταση, με εξαίρεση τα καλυπτόμενα από το επιχειρηματικό απόρρητο άλλων επιχειρήσεων, τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής και άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες.
- 55 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή αρνείται κατηγορηματικά ότι οι υπηρεσίες της παρέλειψαν να καταστήσουν προσιτά στην προσφεύγουσα έγγραφα που ενδεχομένως περιείχαν στοιχεία χρήσιμα προς απόκρουση της εις βάρος της κατηγορίας.
- 56 Στην άρνηση της Επιτροπής η προσφεύγουσα δεν αντιπροέτεινε καμμία ένδειξη ικανή να αποδείξει ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής επέλεξαν τα έγγραφα τα οποία κατέστησαν προσιτά στην προσφεύγουσα, για να την εμποδίσουν να αποκρούσει τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία πρόβαλε η Επιτροπή προς απόδειξη της συμμετοχής της στην παράβαση. Αναφέρεται, συγκεκριμένα, στα όσα είπε ο εισηγητής της Επιτροπής στον σύμβουλό της, χωρίς όμως να αποδεικνύει ότι όντως τα είπε και ότι όντως είχαν το περιεχόμενο που τους αποδίδει και χωρίς να προτείνει σχετικώς αποδείξεις.
- 57 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

3. *Νέες αιτιάσεις*

- 58 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Απόφαση (άρθρο 1 και αιτιολογική σκέψη 81) προσάπτει στις επιχειρήσεις ότι συναποδέχτηκαν μια συμφωνία-πλαίσιο, η οποία εκδηλώθηκε με μια σειρά από λεπτομερέστερες επί μέρους συμφωνίες, ή μια ενιαία και συνεχή συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, ενώ πουθενά στην ανακοίνωση των αιτιάσεων δεν γίνεται λόγος περί ενιαίας και συνεχούς συμφωνίας· η ανακοίνωση των αιτιάσεων αναφερόταν, αντιθέτως, σε ένα σύνολο συμφωνιών και/ή εναρμονισμένων πρακτικών. Για ορισμένους ειδικούς τομείς και για ορισμένες περιόδους, μάλιστα, η ανακοίνωση των αιτιάσεων απέκλειε ρητά την ύπαρξη συμφωνιών. Με την επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985, η Επιτροπή έθιξε, ασφαλώς, την ύπαρξη « κεντρικής συμφωνίας », άφησε όμως αδιευκρίνιστο το σημείο αυτό. Τέλος, διατήρησε, χωρίς περιορισμό, την αρχική της κατηγορία, η οποία επιβεβαιώθηκε ακόμη κατά τη δεύτερη σειρά ακροάσεων. Έτσι, η κύρια κατηγορία που διατυπώνεται στην Απόφαση είναι νέα, τόσο πραγματικά όσο και νομικά, οι δε διάδικοι δεν είχαν τη δυνατότητα να λάβουν θέση επ' αυτής της αιτιάσεως.
- 59 Προσθέτει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί εγκύρως να αντεπιχειρηματολογήσει ότι η κατηγορία περί συνεχούς παραβάσεως, η οποία διατυπώνεται στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων, αντικαταστάθηκε απλώς, εν όψει της εκβάσεως της διοικητικής διαδικασίας, από μια άλλη κατηγορία, περί συνάψεως συμφωνίας-πλαισίου, χωρίς αυτό να συνεπάγεται μεταβολή της εκτιμήσεως των στοιχείων του φακέλου. Οι δύο αυτές κατηγορίες είναι, πράγματι, εντελώς διαφορετικές, τόσο πραγματικά όσο και νομικά. Η απόφαση, αντιθέτως, του Δικαστηρίου της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, Heinz van Landewyck κατά Επιτροπής, Slg. 1980, σ. 3125, σκέψη 86), επιτρέπει απλώς τη διευθέτηση ή συμπλήρωση των αιτιάσεων. Ο εντελώς νέος χαρακτήρας της κατηγορίας συναρτάται με την ίδια την έννοια της « συμφωνίας-πλαισίου », η οποία είναι όλως διαφορετική από την έννοια της « συνεχούς παραβάσεως ».
- 60 Κατά την προσφεύγουσα, η « συμφωνία-πλαίσιο » συνιστά ακριβή νομική έννοια, την οποία ορίζει ως δικαιοπραξία, διά της οποίας τα μέρη δεσμεύονται για το μέλλον και συνομολογούν κανόνες που προβλέπουν εκ των προτέρων το περιεχόμενο μελλοντικών δικαιοπραξιών ή συναλλαγών ή καθορίζουν ορισμένους γενικούς όρους, οι οποίοι θα διευκρινιστούν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Το βασικό στοιχείο της « συμφωνίας-πλαισίου » έγκειται, επομένως, σε μια προϋπάρχουσα γενική συναίνεση, η οποία προϋποθέτει τη βούληση δεσμεύσεως για τις μέλλουσες επί μέρους πράξεις. Η ύπαρξη συμφωνίας-πλαισίου προϋπάρχει, επομένως, κατ' ανάγκην των συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών. Η Επιτροπή, όμως, δεν πρόεβη σε καμία διαπίστωση

πραγματικών περιστατικών, ούτε βέβαια προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να συνάγεται ότι συνήφθη μια τέτοια συμφωνία-πλαίσιο το 1977. Οι αιτιολογικές σκέψεις της Αποφάσεως φαίνεται μάλιστα να αποκρούουν μάλλον, παρά να στηρίζουν, την ιδέα της συμφωνίας-πλαισίου. Έτσι, στο ιστορικό για το 1977, η Απόφαση δεν κάνει λόγο για συμφωνία-πλαίσιο, ούτε περιέχει κάποια σχετική διαπίστωση ως προς τα πραγματικά περιστατικά. Αντιθέτως, η Επιτροπή προσπαθεί να αποδείξει την ύπαρξη συγκεκριμένης τιμολογιακής συμπράξεως (πρόκειται για την αρχική συμφωνία επί των ελαχίστων τιμών), χωρίς όμως να την εντάσσει σε συμφωνία-πλαίσιο. Εξ άλλου, δεν κατονομάζει καν ποιες επιχειρήσεις συνήψαν αυτή τη συμφωνία-πλαίσιο.

- 61 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, από ενδεχόμενες επί μέρους μεταγενέστερες συμφωνίες, δεν μπορεί να συναχθεί αναδρομικώς η ύπαρξη συμφωνίας-πλαισίου. Δεδομένου ότι η έννοια της συμφωνίας-πλαισίου είναι ότι συνομολογούνται εκ των προτέρων ορισμένοι κανόνες για επί μέρους πράξεις που θα επακολουθήσουν, δεν μπορεί από την εκ των υστέρων παραβολή των επί μέρους συμφωνιών να συναχθεί η ύπαρξη συμφωνίας-πλαισίου· αυτή μπορεί να συναχθεί μόνον αν οι επί μέρους πράξεις δεν μπορούν να εξηγηθούν διαφορετικά, παρά μόνο με την προηγούμενη σύναψη συμφωνίας-πλαισίου. Η Επιτροπή, όμως, δεν είχε ισχυριστεί κάτι τέτοιο πριν από το υπόμνημα αντικρούσεώς της, τα δε διαπιστωθέντα πραγματικά περιστατικά δεν δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι οι διάφορες πράξεις που καταλογίζονται για το 1977 και για τα επόμενα έτη παρήχθησαν κατά τρόπο ομοιόμορφο και τακτικό σύμφωνα με κάποιο προκαθορισμένο σχέδιο συμπεριφοράς. Έτσι, η Επιτροπή κάνει λόγο για κάποιο « σύστημα περιοδικών συναντήσεων », αυτή όμως η εκτίμηση δεν επιβεβαιώνεται από τις αποδείξεις, από τις οποίες ουδόλως προκύπτει ότι οι συναντήσεις διεξήγοντο κατά τακτά διαστήματα.
- 62 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, αν η Επιτροπή ισχυρίζεται πλέον ότι υπήρξε συμφωνία-πλαίσιο, το πράττει για να παρακάμψει, μέσω μιας πλάγιας νομικής κατασκευής, την αδυναμία της να αποδείξει την ύπαρξη επί μέρους συμφωνιών και/ή επί μέρους εναρμονισμένων πρακτικών· αυτό προδίδει η δήλωσή της, στο υπόμνημα αντικρούσεως, ότι « εύλογο είναι να υποθέσει ότι οι συναντήσεις για το περιεχόμενο των οποίων δεν γνωρίζει λεπτομέρειες (βασικά οι συναντήσεις που διεξήχθησαν από τα τέλη 1977/αρχές 1978 μέχρι τα τέλη 1981) είχαν εν γένει το ίδιο αντικείμενο με εκείνες για τις οποίες γνωρίζει λεπτομέρειες ».
- 63 Ομοίως, εκθέτει ότι ματαίως η Επιτροπή επιχειρεί, για τον ίδιο λόγο, να προσφύγει στην έννοια της συνεχούς παραβάσεως. Με την κατασκευή αυτήν επιδιώκει να συνε-

νώσει σε ένα μόνο, ενιαίο και συνολικό, αδίκημα το σύνολο των χωριστών αδικημάτων, εκ των οποίων έκαστο πληροί όλες τις προϋποθέσεις της παραβάσεως· τούτο όμως δεν απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωσή της να αποδείξει συγκεκριμένα, για κάθε μια από τις υπό κρίση περιόδους και για κάθε κατηγορία, την ύπαρξη παραβάσεως του δικαίου του ανταγωνισμού.

- 64 Η προσφεύγουσα συμπεραίνει ότι, τόσο στην περίπτωση της συμφωνίας-πλαisiού, όσο και σ' εκείνη της συνεχούς συμφωνίας, η Επιτροπή υπεχρεούτο να διευκρινίσει για ποιες συγκεκριμένες πράξεις θεωρούσε ότι είχε καταρτιστεί συμφωνία, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, για να συνενώσει στη συνέχεια σ' αυτή τη βάση τις διάφορες παραβάσεις. Στην πραγματικότητα όμως έπραξε το αντίστροφο: από το σύνολο των πραγματικών περιστατικών συνήγαγε την ύπαρξη συνολικής « συμφωνίας-πλαisiού » ή « ενιαίας και συνεχούς συμφωνίας », χωρίς να αποδείξει την ύπαρξη χωριστών παραβάσεων, όπως συνάγεται από την αιτιολογική σκέψη 81 της Αποφάσεως.
- 65 Διατείνεται ότι η νομική αυτή πλάνη, η οποία άπτεται των πραγματικών στοιχείων και της νομικής θεμελιώσεως της Αποφάσεως και πλήττει ακόμη και το διατακτικό της, δεν μπορεί να επανορθωθεί ενώπιον του Πρωτοδικείου και πρέπει, κατά συνέπεια, να συνεπιφέρει την ακύρωση της Αποφάσεως. Θεωρητικά, το Πρωτοδικείο θα μπορούσε, βέβαια, να εξετάσει το ίδιο τις διάφορες πράξεις για τις οποίες κρίνει την παράβαση αποδεδειγμένη και θεμελιωμένη· στην περίπτωση όμως αυτή, θα παρεγνωρίζοντο τα δικαιώματα του αμυνομένου, εφόσον οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις θα έπρεπε να αμυνθούν κατά κατηγοριών τις οποίες η κατηγορούσα διοίκηση δεν είχε ακόμη διατυπώσει.
- 66 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, φρονεί ότι συμμορφώθηκε πλήρως προς τη νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσα απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78), κατά την οποία της επιτρέπεται να χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα της διοικητικής διαδικασίας « για να διευθετεί και να συμπληρώνει τόσο την πραγματική όσο και τη νομική της επιχειρηματολογία προς στήριξη των αιτιάσεων που δέχεται ». Αναφερόμενη στο περιεχόμενο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων και στη μεταγενέστερη από 29 Μαρτίου 1985 επιστολή της, η Επιτροπή θεωρεί ότι κατέστησε δυνατό το να διεξαχθεί, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, μια πολύ εμπειριστατωμένη συζήτηση επί του ζητήματος της αληθούς φύσεως της συμπράξεως. Τα συμπεράσματα τα οποία άντλησε απ' αυτή τη συζήτηση περιέχονται στην Απόφαση.

- 67 Προσθέτει ότι η αρχική ανακοίνωση των αιτιάσεων έκανε λόγο, σε διάφορα σημεία (παράγραφοι 128 και 132), για «συνεχή και θεσμοποιημένη συνεργασία». Εξ άλλου, στην επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985, η Επιτροπή ανέφερε ότι «δεν απέκλειε την πιθανότητα υπάρξεως κεντρικής συμφωνίας των τεσσάρων κυριότερων παραγωγών» (σελίδα 3), όσον αφορά δε τους λοιπούς συμμετέχοντες στις συναντήσεις, οι συμφωνίες «(εστηρίζοντο) σε ένα σχέδιο (που ήταν) αρκετά λεπτομερές, ώστε να μπορεί να εξομοιωθεί προς συμφωνία ή προς συμφωνίες κατά την έννοια του άρθρου 85» (σελίδα 4).
- 68 Κατά την Επιτροπή, η συμφωνία-πλαίσιο έγκειται στο ότι αποφασίστηκε η καθιέρωση ενός θεσμοποιημένου συστήματος συναντήσεων παραγωγών, για να συζητείται η ακολουθητέα εμπορική στρατηγική. Αυτή η συμφωνία-πλαίσιο, συμπληρωνόταν, κατά περίπτωση, από επί μέρους συμφωνίες που αφορούσαν συγκεκριμένα μέτρα. Ετίθετο έτσι σε εφαρμογή ένα συνολικό σχέδιο, το οποίο εκφραζόταν μέσω ενεργειών που ήσαν όλο και εντατικότερες και επιδίωκαν να επηρεάσουν τις δυνάμεις της αγοράς μέσω συνεργασίας των παραγωγών πολυπροπυλενίου ως προς τις τιμές, τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων, τα μερίδια αγοράς και τα συνοδευτικά μέτρα. Το συνολικό αυτό σχέδιο διατήρησε πάντοτε τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά, παρά τις όποιες διαφορές στην εκτέλεσή του, που οφείλονταν στην αμοιβαία δυσπιστία των συμμετεχόντων.
- 69 Σχετικώς, η Επιτροπή αποκρούει τον ισχυρισμό ότι «επινόησε» μια συμφωνία-πλαίσιο για να πληρώσει τα κενά της αποδείξεώς της, όπως της προσάπτει η προσφεύγουσα.
- 70 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι τα χωρία της Αποφάσεως τα οποία επικρίνει η προσφεύγουσα συμπύκνουν, κατά το περιεχόμενό τους, με τις αιτιάσεις τις οποίες είχε διατυπώσει η Επιτροπή κατά της προσφεύγουσας και των λοιπών αποδεκτριών της Αποφάσεως επιχειρήσεων στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων που τους είχαν απευθυνθεί.
- 71 Συγκεκριμένα, αντίθετα απ' ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η Απόφαση δεν διαπιστώνει απλώς, στην αιτιολογική σκέψη 81, ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις «συμμετείχαν σε γενική συμφωνία-πλαίσιο, η οποία εκδηλώθηκε με μια σειρά λεπτομερέστερων επί μέρους συμφωνιών τις οποίες επεξεργάστηκαν κατά διαστήματα» και ότι επρόκειτο έτσι για «ενιαία και συνεχή "συμφωνία" κατά την έννοια του άρθρου 85,

παράγραφος 1 », εφόσον, πριν από το πρώτο από τα παρατιθέμενα χωρία, γράφονται τα εξής: « Στην προκειμένη περίπτωση, οι παραγωγοί, αποδεχόμενοι ένα κοινό σχέδιο για την ρύθμιση τιμών και την προμήθεια στην αγορά πολυπροπυλενίου (...) », ενώ το δεύτερο χωρίο εισάγεται με την εξής διατύπωση: « Η Επιτροπή θεωρεί ότι το σύνολο των σχεδίων και συμφωνιών που αποφασίσθηκαν στο πλαίσιο συστήματος τακτικών και θεσμοθετημένων συναντήσεων αποτέλεσε (...) ». Εξ αυτών έπεται ότι μοναδικό νόημα της εκφράσεως « συμφωνία-πλαίσιο » ή « ενιαία και συνεχής “ συμφωνία ” », που χρησιμοποιούνται στην Απόφαση, είναι να εκφραστεί το γεγονός ότι η Επιτροπή καταλόγισε εις βάρος των αποδεκτριών της Αποφάσεως επιχειρήσεων μία ενιαία παράβαση, της οποίας τα επί μέρους στοιχεία αποτέλεσαν ένα ολοκληρωμένο σύνολο συστημάτων περιοδικών συναντήσεων παραγωγών πολυπροπυλενίου, καθορισμού επιδιωκόμενων τιμών και ποσοστάσεων, χαρακτηριζόμενο από ένα και τον αυτό οικονομικό σκοπό: να νοθευτεί η φυσιολογική εξέλιξη των τιμών στην αγορά του πολυπροπυλενίου.

- 72 Τούτο ακριβώς όμως είναι το περιεχόμενο ολόκληρης της γενικής ανακοινώσεως των αιτιάσεων, που απευθύνθηκε στην προσφεύγουσα και στις λοιπές αποδέκτριες της Αποφάσεως επιχειρήσεις, και ειδικότερα των παραγράφων 1, 5, 128, 132 και 151, στοιχείο α', αυτής. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 1 έχει ως εξής:

« Η παρούσα ανακοίνωση αιτιάσεων αφορά την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ σε σύνολο συμφωνιών και/ή εναρμονισμένων πρακτικών, με τις οποίες, από το 1977 περίπου μέχρι τον Οκτώβριο του 1983, οι παραγωγοί που εφοδιάζουν την κοινή αγορά με πολυπροπυλένιο (μάζα θερμοπλαστικού προϊόντος) συντόνισαν την πολιτική τους σχετικά με τις πωλήσεις και τις τιμές, κατά τρόπο τακτικό και συνεχή, καθορίζοντας και εφαρμόζοντας τιμές “ στόχους ” και/ή ελάχιστες τιμές, ελέγχοντας τις τιθέμενες στην αγορά ποσότητες διά της συνομολογήσεως “ στόχων ” και/ή ποσοστάσεων και συναντώμενοι τακτικά για να επιτηρούν την εξέλιξη των περιοριστικών αυτών μέτρων. »

Η δε παράγραφος 132, τελευταία περίοδος, διευκρινίζει:

« Συγκεκριμένα, οι παραγωγοί αποσκοπούσαν στον έλεγχο της αγοράς, μια διαρκής δε και θεσμοποιημένη συνεργασία σε υψηλό επίπεδο υποκατέστησε την κανονική λειτουργία των δυνάμεων του ανταγωνισμού. »

- 73 Πρέπει να προστεθεί ότι αυτό το περιεχόμενο των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν κατά της προσφεύγουσας και των λοιπών αποδεκτριών της Απόφασης επιχειρήσεων επιβεβαιώνεται από την επιστολή που τους απευθύνθηκε στις 29 Μαρτίου 1985, όπου, στη σελίδα 4, αναφέρονται τα εξής: «Οι διακανονισμοί αυτοί συναποτελούσαν ένα σχέδιο αρκετά συγκεκριμένο, που μπορεί να εξομοιωθεί προς μία ή περισσότερες “συμφωνίες” κατά την έννοια του άρθρου 85, τουλάχιστον όσον αφορά τους παραγωγούς που ήταν αναμειγμένοι στις συναντήσεις».
- 74 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, με την Απόφαση, η Επιτροπή απλώς διευθέτησε και αποσαφήνισε τη νομική επιχειρηματολογία στην οποία στηρίζει τις αιτιάσεις τις οποίες δέχτηκε· δεν εμπόδισε, επομένως, την προσφεύγουσα να γνωστοποιήσει την άποψή της επί των αιτιάσεων αυτών πριν εκδώσει την Απόφασή της.
- 75 Επομένως, κακώς η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι παραβίασε τα δικαιώματά της του αμυνομένου διατυπώνοντας με την Απόφαση νέες αιτιάσεις κατ’ αυτής.

Περί της αποδείξεως της παραβάσεως

- 76 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 80, πρώτο εδάφιο), από το 1977, οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου που εφοδίαζαν την ΕΟΚ μετείχαν σε σύνολο σχεδίων, μηχανισμών και μέτρων που αποφασίζονταν στα πλαίσια ενός συστήματος τακτικών συναντήσεων και συνεχών επαφών. Η Απόφαση αναφέρει στη συνέχεια (αιτιολογική σκέψη 80, δεύτερο εδάφιο) ότι, σύμφωνα με το συνολικό σχέδιο των παραγωγών, διοργανώνονταν συναντήσεις με σκοπό την επίτευξη ρητής συμφωνίας σχετικά με επί μέρους θέματα.
- 77 Υπ’ αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο πρέπει, κατ’ αρχάς, να εξετάσει κατά πόσον η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον τα πραγματικά περιστατικά που αφορούν τη συμφωνία επί των ελαχίστων τιμών (Α’), το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων (Β’), τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών (Γ’), τα μέτρα που ελήφθησαν προς διευκόλυνση της υλοποίησης των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών (Δ’) και τον καθορισμό ποσοτήτων-στόχων και ποσοστρώσεων (Ε’). προς τούτο θα εκθέσει την προσβαλλόμενη πράξη (α’) και τα επιχειρήματα των διαδίκων (β’), πριν προβεί στην εκτίμησή τους (γ’). στη συνέχεια, πρέπει να ελεγχθεί η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ επί των πραγματικών αυτών περιστατικών.

1. Οι διαπιστώσεις όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά

Α' — Η συμφωνία επί των ελαχίστων τιμών

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

- 78 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 16, πρώτο, δεύτερο και τρίτο εδάφιο· βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 67, πρώτο εδάφιο), αναφέρει ότι, κατά το 1977, μετά την εμφάνιση επτά νέων παραγωγών πολυπροπυλενίου στη Δυτική Ευρώπη, οι προϋπάρχοντες παραγωγοί άρχισαν συνομιλίες, αναζητώντας τρόπο για να αποφύγουν μια ενδεχόμενη απότομη πτώση των τιμών και τις συνακόλουθες ζημιές. Κατά τις συνομιλίες αυτές, οι κυριότεροι παραγωγοί, ήτοι η Monte, η Hoechst, η ICI και η Shell, προώθησαν την πρωτοβουλία μιας « συμφωνίας κατωτάτων τιμών », η οποία θα άρχιζε να ισχύει από την 1η Αυγούστου 1977. Η αρχική συμφωνία δεν περιλάμβανε έλεγχο του όγκου, αλλά, εάν αποδεικνυόταν επιτυχής, προβλεπόταν να τεθεί σε εφαρμογή ένα σύστημα ποσοτικού περιορισμού για το 1978. Η συμφωνία αυτή θα ίσχυε κατ' αρχάς για τέσσερις μήνες, οι δε λεπτομέρειες αυτής της συμφωνίας γνωστοποιήθηκαν στους λοιπούς παραγωγούς και ιδίως στη Hercules, ο διευθυντής marketing της οποίας ανέφερε ως κατωτάτη τιμή για τις κυριότερες ποιότητες, ανά κράτος μέλος, την ενδεικτική τιμή του 1,25 γερμανικού μάρκου ανά χιλιόγραμμα (DM/kg) για την ποιότητα raffia.
- 79 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 16, πέμπτο εδάφιο), η ICI και η Shell παραδέχονται ότι είχαν επαφές με άλλους παραγωγούς για να μελετήσουν μέσα συγκρατήσεως της πτώσεως των τιμών. Κατά την ICI, ενδέχεται να είχε προταθεί ένα επίπεδο κάτω από το οποίο δεν θα επιτρεπόταν να κατέβουν οι τιμές. Η ICI και η Shell διαβεβαίωσαν ότι στις συζητήσεις δεν συμμετείχαν μόνο οι « τέσσερις μεγάλοι ». Δεν κατέστη δυνατόν να συγκεντρωθούν λεπτομέρειες όσον αφορά τη λειτουργία της συμφωνίας επί των ελαχίστων τιμών. Πάντως, τον Νοέμβριο του 1977, ενώ η τιμή της raffia είχε, όπως φαίνεται, πέσει γύρω στο 1,00 DM/kg, η Monte ανήγγειλε την πρόθεσή της να την ανεβάσει στο 1,30 DM/kg από 1ης Δεκεμβρίου· στις 25 Νοεμβρίου, ο εξειδικευμένος Τύπος ανήγγειλε την υποστήριξη την οποία προσέφεραν στην πρωτοβουλία αυτή οι άλλοι τρεις μεγάλοι και την πρόθεσή τους να προβούν σε παρόμοιες ανατιμήσεις από την ίδια ημερομηνία ή πάντως εντός του Δεκεμβρίου.
- 80 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 17, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) επισημαίνει ότι, την εποχή αυτή περίπου, άρχισε να λειτουργεί το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου και ότι, κατά τους ισχυρισμούς της ICI, καμμία συνάντηση δεν είχε γίνει πριν από τον Δεκέμβριο του 1977· όπως παραδέχτηκε όμως η

ICI, οι παραγωγοί διατηρούσαν ήδη στο παρελθόν επαφές, πιθανότατα τηλεφωνικές και οσάκις παρίστατο σχετική ανάγκη. Η Shell παραδέχτηκε ότι τα στελέχη της «μπορεί να είχαν συζητήσει σχετικά με τις τιμές με τη Montedison, περίπου τον Νοέμβριο του 1977, και η Montedison μπορεί να πρότεινε τη δυνατότητα αύξησης τιμών και μπορεί να ζήτησε την άποψη (της Shell) σχετικά με τις αντιδράσεις της σε οποιαδήποτε αύξηση». Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 17, τρίτο εδάφιο) εκθέτει ότι, μολονότι δεν έχει αποδειχθεί με βεβαιότητα εάν πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις της ομάδας για τον καθορισμό τιμών πριν από τον Δεκέμβριο του 1977, οι παραγωγοί είχαν ήδη αναφερθεί, κατά τη διάρκεια συναντήσεων μιας επαγγελματικής ενώσεως πελατών, της «European Association for Textile Polyolefins» (στο εξής: EATP), στην αισθητή ανάγκη να ληφθούν από κοινού μέτρα για τη βελτίωση του επιπέδου των τιμών. Τον Μάιο του 1977, η Hercules είχε τονίσει ότι την πρωτοβουλία έπρεπε να αναλάβουν οι «παραδοσιακές μεγάλες βιομηχανίες» του κλάδου, ενώ η Hoechst είχε εκφράσει την άποψη ότι οι τιμές έπρεπε να ανέλθουν κατά 30 έως 40 %.

- 81 Σ' αυτό το πλαίσιο η Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 17, τέταρτο εδάφιο, 78, τρίτο εδάφιο, και 104, δεύτερο εδάφιο) καταλογίζει στην προσφεύγουσα ότι δήλωσε — όπως άλλωστε και η Hercules, η Linz, η Rhône-Poulenc, η Saga και η Solvay — ότι θα υποστήριζε την πρωτοβουλία της Monte, η οποία ανήγγειλε, με άρθρο που δημοσιεύθηκε στις 18 Νοεμβρίου 1977 στον εξειδικευμένο Τύπο (*European Chemical News*, στο εξής: ECN), την πρόθεσή της να αυξήσει από 1ης Δεκεμβρίου την τιμή της raffia σε 1,30 DM/kg. Κατά τη συνεδρίαση της EATP που πραγματοποιήθηκε στις 22 Νοεμβρίου 1977, έγιναν σχετικώς διάφορες δηλώσεις, που προκύπτουν από τα πρακτικά, περί του ότι η τιμή του 1,30 DM/kg, την οποία καθόρισε η Monte, είχε υιοθετηθεί από τους άλλους παραγωγούς ως «αντικειμενική» για ολόκληρο τον κλάδο.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 82 Η προσφεύγουσα διαπιστώνει ότι η Επιτροπή, προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι το 1977 συνήφθη συμφωνία επί των ελαχίστων τιμών, επικαλείται ένα μόνο αποδεικτικό στοιχείο, συγκεκριμένα ένα χειρόγραφο σημείωμα το οποίο συντάχθηκε από υπάλληλο της Hercules (γ. αιτ. παράρτ. 2), υπάλληλο ο οποίος δεν ήταν άμεσος μάρτυς των συζητήσεων που μνημονεύονται σ' αυτό το σημείωμα. Δεν αποδεικνύεται, άλλωστε, ότι η Hercules μετείχε σ' αυτή τη συμφωνία.
- 83 Προσθέτει ότι ο όρος «agreement» («συμφωνία»), ο οποίος περιέχεται σ' αυτό το σημείωμα είναι διφορούμενος, καθ' ότι μπορεί απλώς να σημαίνει σύγκλιση απόψεων.

- 84 Η προσφεύγουσα προβάλλει ακόμη το γεγονός ότι η προβλεπόμενη στο σημείωμα ανατίμηση δεν πραγματοποιήθηκε, ενώ ισχυρίζεται ότι τίποτε δεν αποδεικνύει ότι αναβλήθηκε. Διατείνεται σχετικά ότι η αναβολή αυτής της ανατιμήσεως σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να συναχθεί από τα πρακτικά της συνεδριάσεως της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977 (γ. αιτ. παράρτ. 6). Συγκεκριμένα, η αναφερόμενη σ' αυτά τα πρακτικά αναγγελία της Monte περί αυξήσεως των τιμών της δεν δικαιολογεί έναν τέτοιο ισχυρισμό, και τούτο για δύο λόγους: αφενός μεν η δημόσια αναγγελία ανατιμήσεων δεν απαγορεύεται από το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, αφετέρου δε κανένα στοιχείο δεν δικαιολογεί τον ισχυρισμό ότι η αναγγελία αυτή ήταν το αποτέλεσμα συμφωνίας· τούτο πολλώ μάλλον που η Monte δεν ήταν μέλος της EATP το 1977. Προσθέτει ότι η αναγγελία της Monte, κατά τη διάρκεια μιας άλλης συνεδριάσεως της EATP, της 26ης Μαΐου 1978 (γ. αιτ. παράρτ. 7), περί μιας ανατιμήσεως την οποία είχε ήδη αποφασίσει στερείται σημασίας.
- 85 Υπενθυμίζει ότι το έγγραφο που αποκαλύφθηκε στη Solvay, το οποίο μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 16, τελευταίο εδάφιο, της Αποφάσεως, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί εις βάρος της, εφόσον δεν της κοινοποιήθηκε.
- 86 Η Επιτροπή απαντά ότι η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κανένα επιχείρημα δυνάμενο να κλονίσει το περιεχόμενο του σημειώματος της Hercules, το οποίο περιγράφει τη συμφωνία περί των ελαχίστων τιμών (γ. αιτ. παράρτ. 2). Τονίζει ότι το σημείωμα αυτό συνάδει κάλλιστα με τις ταυτόσημες αναγγελίες ανατιμήσεων, οι οποίες έγιναν ταυτοχρόνως από τους κατ' ιδίαν παραγωγούς στις συνεδριάσεις της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977 και της 26ης Μαΐου 1978 (γ. αιτ. παραρτ. 6 και 7).

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 87 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το κείμενο του σημειώματος του υπαλλήλου της Hercules, στο οποίο αναφέρεται η Επιτροπή, είναι σαφές και μονοσήμαντο. Συγκεκριμένα, αναφέρει τα εξής:

« Major producers have made agreement (Mont., Hoechst, Shell, ICI) 1. No tonnage control; 2. System floor prices — DOM less for importers; 3. Floor prices from July 1. definitely Aug. 1st when present contracts expire; 4. Importers restrict to 20 % for 1 000

tonnes; 5. Floor prices for 4 month period only — alternative is for existing; 6. Com.(panies) to meet Oct. to review progress; 7. Subject (of the) scheme working — Tonnage restrictions would operate next year.»

[«Οι κυριότεροι παραγωγοί (Monte, Hoechst, Shell, ICI) συμφώνησαν στα εξής: 1. Όχι έλεγχος ποσοτήτων. 2. Σύστημα ελαχίστων τιμών για τους DOM (εγχωρίους παραγωγούς), πλην για τους εισαγωγείς. 3. Ελάχιστες τιμές από 1ης Ιουλίου και οπωσδήποτε από 1ης Αυγούστου, οπότε λήγουν οι τωρινές συμβάσεις. 4. Οι εισαγωγείς περιορίζουν στο 20% για 1 000 τόννους. 5. Ελάχιστες τιμές για ένα 4μηνο μόνο — εναλλακτική λύση αποτελεί η υφιστάμενη κατάσταση. 6. Οι εταιρίες θα συναντηθούν τον Οκτώβριο για να επιθεωρήσουν την εξέλιξη. 7. Αντικείμενο του εν ενεργεία συστήματος — Οι περιορισμοί των ποσοτήτων μάλλον θα εφαρμοστούν από το επόμενο έτος.»]

(ακολουθεί τιμοκατάλογος για τρεις ποιότητες πολυπροπυλενίου σε τέσσερα εθνικά νομίσματα, όπου η τιμή της raffia είναι 1,25 DM/kg).

88 Ενώπιον αυτού του αποδεικτικού στοιχείου, η προσφεύγουσα περιορίζεται στον ισχυρισμό ότι δεν υπάρχει απόδειξη του ότι συνήφθη συμφωνία περί ελαχίστων τιμών, αφενός μεν διότι το σημείωμα δεν είναι αξιόπιστο στοιχείο, καθ' ότι ο συντάκτης του δεν ήταν συμβαλλόμενο μέρος αυτής της συμφωνίας, αφετέρου δε διότι ο περιεχόμενος σ' αυτό όρος «agreement» («συμφωνία») εκφράζει απλώς ταυτότητα απόψεων μεταξύ των επιχειρήσεων ως προς το αναγκαίον της ανατιμήςεως.

89 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας δεν είναι ικανά να κλονίσουν την αποδεικτική ισχύ την οποία αποδίδει η Επιτροπή σ' αυτό το σημείωμα. Συγκεκριμένα, το ότι η Hercules δεν ήταν συμβαλλόμενο μέρος της αρχικής συμφωνίας περί των ελαχίστων τιμών δεν ασκεί επιρροή, εφόσον η Επιτροπή χρησιμοποιεί, όπως σαφώς λέει, το σημείωμα αυτό ως έγγραφη απόδειξη ταυτόχρονη των πραγματικών περιστατικών, που πιστοποιεί ότι άλλοι παραγωγοί πλην της Hercules συνήψαν συμφωνία.

- 90 Ομοίως, ναι μεν ο όρος « agreement » (« συμφωνία ») μπορεί, ενδεχομένως, να εκφράζει την ταυτότητα απόψεων, πρέπει όμως να επισημανθεί ότι, στο σημείωμα χρησιμοποιείται στην έκφραση « made agreement », που, στα αγγλικά, σημαίνει μόνο « συνάπτω συμφωνία »· εκφράζει, κατά συνέπεια, εκτός από ταυτότητα απόψεων, και σύμπτωση βουλήσεων που επήλθε μεταξύ της προσφεύγουσας και τριών άλλων παραγωγών σχετικά με τις ελάχιστες τιμές.
- 91 Το γεγονός ότι οι συνομολογηθείσες ελάχιστες τιμές δεν κατέστη δυνατόν να επιτευχθούν δεν είναι, ούτε αυτό, στοιχείο ικανό να αναιρέσει το γεγονός ότι η προσφεύγουσα συντάχθηκε με τη συμφωνία επί των ελαχίστων τιμών, εφόσον, και αν ακόμη υποθεθεί ότι ήταν αποδεδειγμένο, θα έδειχνε απλώς ότι οι ελάχιστες τιμές δεν εφαρμόστηκαν και όχι ότι δεν συμφωνήθηκαν. Η Απόφαση όμως (αιτιολογική σκέψη 16, τελευταίο εδάφιο) ουδόλως λέει ότι οι κατώτατες τιμές επιτεύχθηκαν· επισημαίνει απλώς ότι η τιμή της raffia έπεσε στο 1,00 DM/kgπερίπου τον Νοέμβριο του 1977.
- 92 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι, περί τα μέσα του 1977, επήλθε σύμπτωση βουλήσεων μεταξύ διαφόρων παραγωγών πολυπροπυλενίου, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, σχετικά με τον καθορισμό ελαχίστων τιμών· προς τούτο, δεν χρειάζοταν να καταρύγει σε έγγραφα τα οποία δεν είχε μνημονεύσει στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων της ή τα οποία δεν είχε κοινοποιήσει στην προσφεύγουσα.

Β' — Το σύστημα των περιοδικών συναντήσεων

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

- 93 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 17) αναφέρει ότι το σύστημα περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου άρχισε περί τα τέλη Νοεμβρίου του 1977. Επισημαίνει ότι η ICI υποστηρίζει ότι καμμία συνάντηση δεν πραγματοποιήθηκε πριν από τον Δεκέμβριο του 1977 (όταν έγινε δηλαδή η αναγγελία της Monte), παραδέχεται όμως ότι οι παραγωγοί διατηρούσαν ήδη από πριν επαφές.

- 94 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 18, πρώτο εδάφιο), κατά το 1978 πραγματοποιήθηκαν τουλάχιστον έξι συναντήσεις μεταξύ ανωτέρων διευθυντικών στελεχών, υπευθύνων για τη διεύθυνση του κλάδου του πολυπροπυλενίου ορισμένων παραγωγών («διευθυντών»). Στο σύστημα αυτό προστέθηκε σύντομα και μια άλλη βαθμίδα συναντήσεων, λιγότερο υψηλού επιπέδου, στην οποία συμμετείχαν στελέχη ειδικευμένα στο marketing («εμπειρογνώμονες», γίνεται εδώ παραπομπή στην απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, γ. αιτ. παράρτ. 8). Η Απόφαση καταλογίζει στην προσφεύγουσα ότι συμμετείχε τακτικά στις συναντήσεις αυτές μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1983 τουλάχιστον (αιτιολογική σκέψη 105, τέταρτο εδάφιο).
- 95 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 21), σκοπός των περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου ήταν ιδίως ο καθορισμός επιδιωκόμενων τιμών και επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων, καθώς και ο έλεγχος της τηρήσεως αυτών από τους παραγωγούς.
- 96 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 68, δεύτερο και τρίτο εδάφιο), στα τέλη του 1982, οι «τέσσερις μεγάλοι» άρχισαν να συναντώνται σε ολιγομελείς συνεδριάσεις την παραμονή κάθε συναντήσεως «διευθυντών». Αυτές οι αποκαλούμενες «προσυναντήσεις» προσέφεραν στους τέσσερις μεγάλους παραγωγούς το κατάλληλο πλαίσιο, όπου είχαν την ευκαιρία να διαμορφώνουν κοινές θέσεις πριν από τη σύσκεψη όλων των παραγωγών, ώστε, με την εμφάνιση ενιαίου μετώπου, να διευκολύνουν την προσπάθεια σταθεροποίησης των τιμών. Η ICI παραδέχτηκε ότι τα συζητούμενα κατά τις προσυναντήσεις θέματα ήταν τα ίδια με εκείνα που εθίγοντο κατά τις επακολουθούσες συναντήσεις «διευθυντών»· η Shell, αντιθέτως, αρνήθηκε ότι οι συναντήσεις των «τεσσάρων μεγάλων» προετοίμαζαν, καθ' οιονδήποτε τρόπο, τις συναντήσεις όλων των παραγωγών ή ότι αποσκοπούσαν στο να διαμορφώσουν κοινή στάση πριν από την επόμενη συνάντηση. Η Απόφαση διαβεβαιώνει, ωστόσο, ότι τα πρακτικά ορισμένων από αυτές τις συναντήσεις (Οκτωβρίου 1982 και Μαΐου 1983) διαμεύδουν αυτόν τον ισχυρισμό της Shell.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 97 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή αναφέρεται σε «σύστημα περιοδικών συναντήσεων» χωρίς να το στηρίζει στο παραμικρό αποδεικτικό στοιχείο. Συγκεκριμένα, οι αποδείξεις τις οποίες διαθέτει η Επιτροπή ουδόλως στοιχειοθετούν ότι οι συναντήσεις διεξήγοντο έστω και κάπως τακτικά ή ότι εμφάνιζαν έστω και κάποια σταθερότητα στη σύνθεση των συμμετεχόντων. Έτσι, κατά τον πίνακα 3 της Αποφάσεως, μόνον έξι συναντήσεις διεξήχθησαν το 1978, καμμία το 1979, μία μόνη το 1980 και δέκα το 1981.

- 98 Επαναλαμβάνει ότι η Επιτροπή προβάλλει την ύπαρξη συμφωνίας-πλαίσου, για να καλύψει τα κενά της αποδείξεως· αυτό προδίδει το γεγονός ότι, στο υπόμνημα αντικρούσεώς της, αναφέρει ότι « εύλογο είναι να υποθέσει ότι οι συναντήσεις για το περιεχόμενο των οποίων δεν γνωρίζει λεπτομέρειες (βασικά οι συναντήσεις που διεξήχθησαν από τα τέλη 1977/αρχές 1978 μέχρι τα τέλη 1981) είχαν εν γένει το ίδιο αντικείμενο με εκείνες για τις οποίες γνωρίζει λεπτομέρειες ». Αυτό δείχνει, εξ άλλου, ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει κανένα αποδεικτικό στοιχείο για τους ισχυρισμούς της σχετικά με το αντικείμενο των συναντήσεων που διεξήχθησαν κατά τα έτη 1977 έως 1981.
- 99 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, για να προσδιορίσει το αντικείμενο των συναντήσεων, η Επιτροπή στηρίζεται σε σημειώματα τα οποία συνέταξε ένας υπάλληλος της ICI αναφορικά με κάποιες συναντήσεις παραγωγών και στα οποία το αποτέλεσμα των συναντήσεων χαρακτηρίζεται ενίοτε ως « agreed » (« συμφωνηθέν »). Παρατηρεί αφενός μεν ότι ο χαρακτηρισμός αυτός μπορεί να σημαίνει ότι υπήρχε ομοφωνία απόψεων, αφετέρου δε ότι τα σημειώματα αυτά ίσως δεν αντανακλούν αντικειμενικά τα αποτελέσματα των συναντήσεων· αυτό μπορεί, παραδειγματος χάριν, να εξηγείται από το προσωπικό συμφέρον του συντάκτη τους να εμφανίσει τα αποτελέσματα καλύτερα απ' ό,τι ήταν στην πραγματικότητα.
- 100 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, διατείνεται ότι από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8) προκύπτει ότι οι συναντήσεις άρχισαν το 1977 και ότι προτάθηκε να συνεχιστούν όποτε παρίσταται ανάγκη. Στη συνέχεια οι συναντήσεις προσέλαβαν πιο οργανωμένη μορφή, έγιναν συχνότερες και τακτικότερες. Η ICI, με την απάντησή της, δήλωσε ότι η Hoechst συγκαταλεγόταν μεταξύ των τακτικώς συμμετεχόντων σ' αυτές τις συναντήσεις.
- 101 Προσθέτει ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συναντήσεις πιστοποιείται και από πολλά πρακτικά τα οποία αποκαλύφθηκαν στην ICI και τα οποία, με τη σειρά τους, επιρρωννύονται από διαφόρους πίνακες που αποκαλύφθηκαν στην ICI και στην ΑΤΟ (γ. αιτ. παραρτ. 55 έως 61), οι οποίοι περιέχουν, μεταξύ άλλων, τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεων διαφόρων παραγωγών. Η ICI δήλωσε, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών, ότι τα αριθμητικά αυτά στοιχεία τα είχαν παράσχει οι ίδιοι οι παραγωγοί.

- 102 Η Επιτροπή εκθέτει ότι σκοπός αυτών των συναντήσεων ήταν να συμφωνούνται τιμές-στόχοι και πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, να γίνεται συνεννόηση επί του επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων, να συγκρίνονται τα μερίδια αγοράς και να ορίζονται συνδυαστικά μέτρα, όπως το «accountleadership». Σκοπός ήταν δηλαδή να επέρχεται συμφωνία ως προς την εναρμόνιση της εμπορικής στρατηγικής όσων συμμετείχαν στις συναντήσεις αυτές.
- 103 Προσθέτει ότι η προσφεύγουσα δεν προβάλλει βάσιμους λόγους αμφιβολίας για την αξιοπιστία των εγγράφων τα οποία προσκόμισε η Επιτροπή, και ειδικότερα των πρακτικών συναντήσεων τα οποία είχαν συντάξει οι υπάλληλοι της ICI.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 104 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η ICI, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), κατατάσσει την προσφεύγουσα — κατ' αντίθεση προς δύο άλλους παραγωγούς — μεταξύ των τακτικώς συμμετεχόντων στις συναντήσεις «διευθυντών» και «εμπειρογνομόνων». Η απάντηση αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας ανάγεται στην εποχή στην οποία πρωτοκαθιερώθηκε το σύστημα συναντήσεων «διευθυντών» και «εμπειρογνομόνων», ήτοι περί τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979.
- 105 Η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών επιρρωννύεται, ως προς το σημείο αυτό, από τη μνεία — δίπλα στο όνομα της προσφεύγουσας σε διαφόρους πίνακες που βρέθηκαν στην ICI, την ATO και την Hercules (γ. αιτ. παραρτ. 55 έως 61), — των αριθμητικών στοιχείων των πωλήσεών της για διαφόρους μήνες και διάφορα έτη. Όπως παραδέχτηκαν, όμως, οι περισσότερες από τις προσφεύγουσες με την απάντησή τους σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, η κατάρτιση των πινάκων που αποκαλύφθηκαν στην ICI, την ATO και την Hercules δεν θα ήταν δυνατή βάσει των στατιστικών του συστήματος ανταλλαγής δεδομένων Fides. Η ICI, εξ άλλου, απαντώντας στην αίτηση παροχής πληροφοριών, δήλωσε, σχετικά με έναν από τους πίνακες αυτούς, ότι «the source of information for actual historic figures in this table would have been the producers themselves» («η πηγή προελεύσεως των αριθμών του πίνακα αυτού, που αντιπροσωπεύουν ήδη συντελεσθείσες πράξεις, πρέπει να ήσαν οι ίδιοι οι παραγωγοί»). Κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία, εξ άλλου, η προσφεύγουσα, έναντι των σοβαρών αυτών ενδείξεων που προβλήθηκαν, ουδέποτε αρνήθηκε ρητά την παρουσία της στις συναντήσεις, τη διενέργεια των οποίων άλλωστε δεν αμφισβήτησε.

106 Ως προς το αν η προσφεύγουσα μετείχε στις συναντήσεις του 1978, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι, όπως προκύπτει από την ανάγνωση της αιτιολογικής σκέψεως 18, σε συνδυασμό προς την απευθυνθείσα στη Hoechst ειδική ανακοίνωση των αιτιάσεων, προσάπτεται σ' αυτήν ότι συμμετείχε.

107 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η προσφεύγουσα δεν αρνείται τη συμμετοχή της στις συναντήσεις που έγιναν μεταξύ 1978 και 1982, αλλά ισχυρίζεται μόνον ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τη διενέργειά τους και το αντικείμενό τους.

108 Το υποστατόν των συναντήσεων παραγωγών κατά το 1978 αποδεικνύεται από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών, όπου αναφέρονται τα εξής:

« During the first year (1978) about six " ad hoc " meetings took place at about two monthly intervals between the Senior Managers responsible for the polypropylene business of some producers. »

[« Κατά το πρώτο έτος (1978), πραγματοποιήθηκαν περί τις έξι επί τούτω συναντήσεις ανά δίμηνο περίπου, μεταξύ των ανωτέρων διευθυντικών στελεχών που ήσαν υπεύθυνα για τον κλάδο του πολυπροπυλενίου ορισμένων παραγωγών. »]

Η ίδια απάντηση αναφέρει ότι οι συναντήσεις αυτές άρχισαν περί τον μήνα Δεκέμβριο του 1977:

« Because of the problems facing the polypropylene industry (...), a group of producers met in about December 1977 to discuss what, if any, measures could be pursued in order to reduce the burden of the inevitable heavy losses about to be incurred by them. »

[« Λόγω των προβλημάτων που αντιμετώπιζε ο κλάδος του πολυπροπυλενίου (...), μια ομάδα παραγωγών συναντήθηκε περί τον Δεκέμβριο του 1977 για να συζητήσει σχετικά με το ενδεχόμενο της λήψης μέτρων για να μειωθεί η έκταση των αναπόφευκτων βαρειών απωλειών τις οποίες επρόκειτο να υποστούν. »],

ήτοι αμέσως μετά τη συνάντηση της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977, στην οποία συμμετέσχε η Hoechst.

- 109 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, εξ άλλου, ότι οι συναντήσεις που διενεργήθηκαν κατά το 1978 και κατά τα επόμενα έτη είχαν το ίδιο αντικείμενο με τις συναντήσεις της EATP, δηλαδή τη συζήτηση των μέτρων που έπρεπε να ληφθούν για να ανασχεθούν οι ζημιές εις βάρος των παραγωγών πολυπροπυλενίου. Όπως αναφέρεται, συγκεκριμένα, στην απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών:

« It was felt to be essential for producers to consider appropriate means of alleviating this impending crisis which could, unless controlled in some way, lead eventually to the collapse of the polypropylene industry. It was proposed that future meetings of those producers who wished to attend should be called on an "ad hoc" basis in order to exchange and develop ideas to tackle these problems (...) Generally speaking however, the concept of recommending "Target Prices" was developed during the early meetings which took place in 1978 (...) »

[« Θεωρήθηκε αναγκαίο να αναζητήσουν οι παραγωγοί τα κατάλληλα μέσα για να αμβλύνουν αυτή την επικείμενη κρίση, η οποία, αν δεν ετίθετο κατά κάποιο τρόπο υπό έλεγχο, θα μπορούσε να οδηγήσει τελικά στην κατάρρευση της βιομηχανίας του πολυπροπυλενίου. Προτάθηκε οι μελλοντικές συναντήσεις όσων παραγωγών επιθυμούσαν να παραστούν να συγκαλούνται αναλόγως των αναγκών, με σκοπό την ανταλλαγή και ανάπτυξη σκέψεων για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων (...) Γενικώς, πάντως, η σκέψη να συστηθούν "τιμές-στόχοι" αναπτύχθηκε κατά τις πρώτες συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1978 (...) »].

110 Κατά τη συνάντηση της ΕΑΤΡ της 22ας Νοεμβρίου 1977, οι κατ' ιδίαν παραγωγοί ανέφεραν ότι οι τιμές ήσαν υπερβολικά χαμηλές, πράγμα που δεν θα μπορούσαν να υπομείνουν επ' άπειρον. Κατ' αυτή τη συνάντηση, η Hoechst δήλωσε τα εξής:

« Yesterday morning, Hoechst announced a European wide modest price increase. The price increase will not bring us to a level which suits us, but we hope that it is going to improve our critical situation.

We hope that this move will not be misinterpreted. We think that it cannot be in the interests of both polymer makers and processors to go on in the way in which we have been during recent months. »

(« Χθες το πρωί, η Hoechst ανήγγειλε, μια μικρή ανατίμηση για ολόκληρη την Ευρώπη. Αυτή η ανατίμηση δεν θα μας φέρει στο επιθυμητό επίπεδο, ελπίζουμε όμως ότι θα βελτιώσει την κρίσιμη κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε.

Ελπίζουμε ότι η κίνηση αυτή δεν θα παρερμηνευθεί. Νομίζουμε ότι δεν είναι προς το συμφέρον ούτε των παρασκευαστών ούτε των μεταποιητών πολυμερούς να συνεχίσουν στην ίδια κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε κατά τους τελευταίους μήνες. »)

Οι παραγωγοί τόνισαν επίσης το αναγκαίο των ανατιμήσεων και υποστήριξαν την αναγγελία της Monteperi αυξήσεως των δικών της τιμών.

111 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι οι συναντήσεις του 1978 και των επομένων ετών εντάσσονται στο πνεύμα των δηλώσεων τις οποίες έκαναν οι παραγωγοί κατά τη συνάντηση της ΕΑΤΡ της 22ας Νοεμβρίου 1977.

112 Εξ άλλου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών δείχνει ότι οι συναντήσεις αυτές απετέλεσαν το σημείο αφετηρίας του συστήματος των συναντήσεων « διευθυντών » και « εμπειρογνομόνων » — στο οποίο συμμετέχε η προσφεύγουσα από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979 — τόσο από οργανωτική όσο και από ουσιαστική άποψη. Συγκεκριμένα, στην απάντηση αυτή αναφέρονται τα εξής:

« By late 1978/early 1979 it was determined that the “ad hoc” meetings of Senior Managers (“Bosses” of 1978) should be supplemented by meetings of lower level managers with more marketing knowledge (“Experts”). »

[« Από τα τέλη του 1978/αρχές του 1979, αποφασίστηκε ότι οι επί τούτω συναντήσεις των ανωτέρων διευθυντικών στελεχών (“διευθυντών” του 1978) θα συμπληρώνονταν από συναντήσεις στελεχών λιγότερο υψηλού επιπέδου με ειδικότερη γνώση του marketing (“εμπειρογνομώνων”). »]

Πρέπει, εξ άλλου, να υπομνηστεί ότι η σκέψη να συστηθούν τιμές-στόχοι, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή στο πλαίσιο του συστήματος των συναντήσεων «διευθυντών» και «εμπειρογνομώνων», είχε αναπτυχθεί κατά τις συναντήσεις του 1978.

113 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, εφόσον η προσφεύγουσα συμμετείχε αφενός μεν στη συνάντηση της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977, αφετέρου δε στο σύστημα συναντήσεων «διευθυντών» και «εμπειρογνομώνων», δικαιολογημένα η Επιτροπή έκρινε ότι η προσφεύγουσα είχε συμμετάσχει στις συναντήσεις του 1978, οι οποίες απετέλεσαν για τους παραγωγούς τη λογική συνέπεια των όσων δήλωσαν κατά τη συνάντηση της EATP της 22ας Νοεμβρίου 1977 και χάρη στις οποίες μπόρεσαν να οργανώσουν ένα σύστημα συναντήσεων «διευθυντών» και «εμπειρογνομώνων».

114 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι ορθώς η Επιτροπή έκρινε, βάσει των στοιχείων που της παρέσχε η ICI με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών και τα οποία επιβεβαιώνονται από τα πρακτικά διαφόρων συναντήσεων, ότι σκοπός των συναντήσεων αυτών ήταν βασικά ο καθορισμός επιδιωκόμενων τιμών, αφενός, και επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων, αφετέρου. Στην εν λόγω απάντηση περιέχονται, πράγματι, τα κάτωθι χωρία:

« Generally speaking however, the concept of recommending “Target Prices” was developed during the early meetings which took place in 1978 »· « “Target prices” for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule (...) »

καθώς και

« A number of proposals for the volume of individual producers were discussed at meetings. »

(« Γενικώς, πάντως, η σκέψη να συστηθούν “τιμές-στόχοι” αναπτύχθηκε κατά τις πρώτες συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1978 ». « Οι κατά καιρούς προταθείσες από τους παραγωγούς “τιμές-στόχοι”, από την 1η Ιανουαρίου 1979 και εντεύθεν, για τη βασική ποιότητα καθεμιάς από τις βασικές κατηγορίες πολυπροπυλενίου εκτίθενται στο παράρτημα (...) »

καθώς και

« διάφορες προτάσεις για τον όγκο των πωλήσεων των κατ' ιδίαν παραγωγών συζητούνταν σε συναντήσεις. »)

115 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι το περιεχόμενο των πρακτικών συναντήσεων που προέρχονται από την ICI επιβεβαιώνεται από διάφορα έγγραφα, όπως είναι ορισμένοι πίνακες με αριθμητικά στοιχεία αναφορικά με τον όγκο πωλήσεων των διαφόρων παραγωγών και οι οδηγίες καθορισμού τιμών, οι οποίες συμπίπτουν, ως προς τα ποσά και την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος, προς τις τιμές-στόχους που μνημονεύονται στα εν λόγω πρακτικά συναντήσεων. Ομοίως, οι απαντήσεις διαφόρων παραγωγών στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών που τους είχε απευθύνει η Επιτροπή επιρρωννύουν, γενικώς, το περιεχόμενο των εν λόγω πρακτικών.

116 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεώρησε ότι τα πρακτικά συναντήσεων που αποκαλύφθηκαν στην ICI αντικατόπτριζαν με αρκετή αντικειμενικότητα το περιεχόμενο των συναντήσεων των οποίων προέδρευαν υπάλληλοι της ICI, που δεν ήταν πάντα οι ίδιοι· το γεγονός αυτό τους υποχρέωνε ακόμη περισσότερο να ενημερώνουν ορθώς, σχετικά με το περιεχόμενο των συναντήσεων, τους υπαλλήλους της ICI που δεν είχαν συμμετάσχει σε κάποιαν από τις συναντήσεις, συντάσσοντας πρακτικά αυτών.

- 117 Υπ' αυτές τις περιστάσεις, στην προσφεύγουσα εναπόκειται να δώσει διαφορετική εξήγηση όσον αφορά το περιεχόμενο των συναντήσεων στις οποίες συμμετέχε, υποβάλλοντας συγκεκριμένα στοιχεία, όπως, π. χ., τις σημειώσεις που κράτησαν τα μέλη του προσωπικού της κατά τη διάρκεια των συναντήσεων στις οποίες συμμετείχαν ή τη μαρτυρία των προσώπων αυτών. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα ούτε προέβαλε ούτε καν επικαλέστηκε τέτοια στοιχεία ενώπιον του Πρωτοδικείου.
- 118 Επί πλέον, η ICI αναφερόμενη, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών, στη διοργάνωση — εκτός των συναντήσεων « διευθυντών » — και συναντήσεων « εμπειρογνομόνων » του marketing από τα τέλη του 1978 ή τις αρχές του 1979, αποκαλύπτει ότι οι συζητήσεις για τον καθορισμό επιδιωκόμενων τιμών και επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων γίνονταν όλο και πιο συγκεκριμένες και λεπτομερείς, ενώ, κατά το 1978, οι « διευθυντές » είχαν περιοριστεί στο να αναπτύξουν απλώς την έννοια της « τιμής-στόχου ».
- 119 Εκτός από τα παραπάνω χωρία, στην απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών περιλαμβάνεται και το ακόλουθο απόσπασμα: « Only "Bosses" and "Experts" meetings came to be held on a monthly basis » (« Μόνο οι συναντήσεις « διευθυντών » και « εμπειρογνομόνων » διεξάγονταν σε μηνιαία βάση »). Ορθώς, λοιπόν, η Επιτροπή συνήγαγε από την απάντηση αυτή, καθώς και από την ταυτότητα φύσεως και αντικειμένου των συναντήσεων, ότι αυτές εντάσσονταν σε σύστημα περιοδικών συναντήσεων.
- 120 Όσον αφορά τον ειδικό ρόλο που έπαιξαν στο σύστημα συναντήσεων οι « τέσσερις μεγάλοι », πρέπει να επισημανθεί ότι η Hoechst δεν αμφισβητεί ότι συναντήσεις των « τεσσάρων μεγάλων » έγιναν στις 15 Ιουνίου 1981 χωρίς την Hoechst, στις 13 Οκτωβρίου και 20 Δεκεμβρίου 1982, στις 12 Ιανουαρίου, 15 Φεβρουαρίου, 13 Απριλίου, 19 Μαΐου και 22 Αυγούστου 1983 (Απόφαση, πίνακας 5, καθώς και γ. αιτ. παράρτ. 64).
- 121 Οι συναντήσεις αυτές των « τεσσάρων μεγάλων » γίνονταν, από τον Δεκέμβριο του 1982, την παραμονή των συναντήσεων « διευθυντών » και αποσκοπούσαν στον προσδιορισμό των ενεργειών τις οποίες θα μπορούσαν να αναλάβουν σ' αυτές από κοινού για να επιτύχουν άνοδο των τιμών· αυτό δείχνει το συνοπτικό σημείωμα το οποίο συνέταξε ένας υπάλληλος της ICI για να ενημερώσει έναν από τους συναδέλφους του για το περιεχόμενο μιας προσυναντήσεως της 19ης Μαΐου 1983, στην οποία είχαν συμμετάσχει οι « τέσσερις μεγάλοι » (γ. αιτ. παράρτ. 101). Το σημείωμα αυτό κάνει λόγο

για κάποια πρόταση, η οποία θα υποβληθεί στη συνάντηση « διευθυντών » της 20ής Μαΐου.

- 122 Από τις προεκτεθείσες σκέψεις προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε τακτικά στις περιοδικές συναντήσεις των παραγωγών πολυπροπυλενίου από τα τέλη του 1977 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1983, ότι οι συναντήσεις αυτές είχαν ως αντικείμενο ιδίως τον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων και ότι εντάσσονταν στο πλαίσιο ενός συστήματος.

Γ' — Οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

- 123 Κατά την Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 28 έως 51), τέθηκε σε εφαρμογή ένα σύστημα καθορισμού επιδιωκομένων τιμών μέσω των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών, από τις οποίες κατέστη δυνατόν να εντοπιστούν έξι: η πρώτη διήρκεσε από τον Ιούλιο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1979, η δεύτερη από τον Ιανουάριο μέχρι τον Μάιο του 1981, η τρίτη από τον Αύγουστο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1981, η τετάρτη από τον Ιούνιο μέχρι τον Ιούλιο του 1982, η πέμπτη από τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Νοέμβριο του 1982 και η έκτη από τον Ιούλιο μέχρι τον Νοέμβριο του 1983.

- 124 Σχετικά με την πρώτη από αυτές τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, η Επιτροπή παρατηρεί (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 29) ότι δεν διαθέτει κανένα συγκεκριμένο στοιχείο σχετικά με τις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν ή τις πρωτοβουλίες που προβλέφθηκαν κατά το πρώτο ήμισυ του 1979. Από τα πρακτικά μιας συναντήσεως που πραγματοποιήθηκε στις 26 και τις 27 Σεπτεμβρίου 1979 προκύπτει, ωστόσο, ότι είχε αναληφθεί μια πρωτοβουλία καθορισμού της τιμής, για την ποιότητα raffia, των 1,90 γερμανικών μάρκων ανά χιλιόγραμμο (DM/kg), που θα εφαρμοζόταν από την 1η Ιουλίου, και των 2,05 DM/kg, που θα εφαρμοζόταν από την 1η Σεπτεμβρίου. Η Επιτροπή είχε στην κατοχή της οδηγίες τιμών ορισμένων παραγωγών, μεταξύ των οποίων και η Hoechst, από τις οποίες προκύπτει ότι οι παραγωγοί αυτοί είχαν δώσει εντολή στα γραφεία πωλήσεών τους να χρεώνουν αυτές τις τιμές — ή το ισόποσό τους στο εθνικό νόμισμα — από την 1η Σεπτεμβρίου· αυτή η εντολή δόθηκε, από τους περισσότερους παραγωγούς, πριν την αναγγελία της προβλεφθείσας ανόδου των τιμών στον εξειδικευμένο Τύπο (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 30).

- 125 Λόγω όμως των δυσχερειών στις οποίες προσέκρουε η άνοδος των τιμών, οι παραγωγοί αποφάσισαν, κατά τη συνάντηση της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979, να αναβάλουν την ημερομηνία που είχαν προβλέψει για την επίτευξη του στόχου κατά αρκετούς μήνες, ήτοι για την 1η Δεκεμβρίου 1979· το νέο σχέδιο ήταν να « διατηρηθούν » καθ' όλο τον Οκτώβριο τα επίπεδα τιμών που είχαν ήδη επιτευχθεί, με το ενδεχόμενο μιας ενδιάμεσης αυξήσεως τον Νοέμβριο σε 1,90 ή 1,95 DM/kg (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 31, πρώτο και δεύτερο εδάφιο).
- 126 Όσον αφορά τη δεύτερη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών, μολοντί αναγνωρίζεται στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 32) ότι δεν ανευρέθηκε κανένα πρακτικό των συναντήσεων που πραγματοποιήθηκαν το 1980, βεβαιώνεται ότι οι παραγωγοί συναντήθηκαν τουλάχιστον επτά φορές κατά τη διάρκεια του έτους εκείνου (σχετική αναφορά γίνεται στον πίνακα 3 της Απόφάσεως). Κατά τις αρχές του έτους, ο εξειδικευμένος Τύπος ανήγγειλε ότι οι παραγωγοί έβλεπαν ευμενώς μια έντονη άνοδο των τιμών κατά το 1980. Παρ' όλ' αυτά, σημειώθηκε ουσιαδής μείωση των τιμών της αγοράς, οι οποίες υποχώρησαν στο επίπεδο του 1,20 DM/kg ή ακόμα χαμηλότερα, πριν σταθεροποιηθούν, περί τον Σεπτέμβριο. Όπως προκύπτει από τις οδηγίες καθορισμού τιμών τις οποίες απέστειλαν ορισμένοι παραγωγοί (η DSM, η Hoechst, η Linz, η Monte, η Saga και η ICI), για να ανορθωθούν οι τιμές στο πρότερο επίπεδό τους, καθορίστηκαν στόχοι για τον Δεκέμβριο 1980-Ιανουάριο 1981 με βάση το 1,50 DM/kg για τη raffia, το 1,70 DM/kg για τα ομοπολυμερή και το 1,95 έως 2,00 DM/kg για τα συμπολυμερή. Σε εσωτερικό έγγραφο της Solvay περιλαμβανόταν πίνακας, όπου συγκρίνονταν οι « επιτευχθείσες τιμές » του Οκτωβρίου και του Νοεμβρίου του 1980 προς τις « τιμές κατάλογου » του Ιανουαρίου του 1981, οι οποίες ορίζονταν στα 1,50/1,70/2,00 DM/kg αντιστοίχως. Αρχικώς είχε προβλεφθεί να εφαρμοστούν οι τιμές αυτές από την 1η Δεκεμβρίου 1980 — έγινε σχετικώς μια συνάντηση στη Ζυρίχη από τις 13 ως τις 15 Οκτωβρίου — αλλά η πρωτοβουλία αυτή αναβλήθηκε για την 1η Ιανουαρίου 1981.
- 127 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 33) επισημαίνει, στη συνέχεια, ότι η Hoechst μετέσχε σε δύο συναντήσεις του Ιανουαρίου του 1981, κατά τις οποίες κρίθηκε αναγκαία η αύξηση των τιμών, η οποία είχε καθοριστεί τον Δεκέμβριο 1980 για την 1η Φεβρουαρίου 1981, με βάση το 1,75 DM/kg για τη raffia, σε δύο στάδια: ο στόχος θα παρέμενε στο 1,75 DM/kg για τον Φεβρουάριο, ενώ από την 1η Μαρτίου θα εισαγόταν ο στόχος των 2,00 DM/kg « χωρίς εξαίρεση ». Καταρτίστηκε πίνακας των τιμών-στόχων για τις έξι κυριότερες ποιότητες πολυπροπυλενίου σε έξι εθνικά νομίσματα και προβλέφθηκε ότι θα ετίθετο σε εφαρμογή την 1η Φεβρουαρίου και την 1η Μαρτίου 1981.

128 Σύμφωνα με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 34), το σχέδιο κατά το οποίο οι τιμές θα ανέβαιναν στα 2,00 DM/kg την 1η Μαρτίου φαίνεται, αστόσο, ότι δεν είχε επιτυχία. Οι παραγωγοί μετέβαλαν τις προσδοκίες τους, ελπίζοντας να επιτύχουν την τιμή του 1,75 DM/kg τον Μάρτιο. Στις 25 Μαρτίου 1981 πραγματοποιήθηκε στο 'Αμστερνταμ συνάντηση των « εμπειρογνομόνων », της οποίας δεν ανευρέθηκαν πρακτικά· αμέσως μετά, όμως, η BASF, η DSM, η ICI, η Monte και η Shell — τουλάχιστον — έδωσαν οδηγίες οι επιδιωκόμενες τιμές (ή τιμές « καταλόγου ») να φθάσουν, από την 1η Μαΐου, στο επίπεδο των 2,15 DM/kg για τη raffia. Η Hoechst έδωσε ταυτόσημες οδηγίες για την 1η Μαΐου, με καθυστέρηση τεσσάρων εβδομάδων σε σχέση με τις άλλες εταιρίες. Ορισμένοι παραγωγοί άφησαν στα γραφεία πωλήσεών τους κάποιες περιθώρια χειρισμών, επιτρέποντάς τους να εφαρμόζουν « κατώτατες » τιμές ή « απολύτως κατώτατα όρια τιμών », κατά τι χαμηλότερα από τους συμφωνηθέντες στόχους. Κατά τους πρώτους μήνες του 1981, υπήρξε αισθητή αύξηση των τιμών· παρά το γεγονός, όμως, ότι η αύξηση της 1ης Μαΐου υποστηρίχθηκε έντονα από τους παραγωγούς, δεν συνεχίστηκε με τον ίδιο ρυθμό. Περί τα μέσα του έτους, οι παραγωγοί αντιμετώπισαν το ενδεχόμενο είτε να σταθεροποιήσουν τις τιμές, είτε ακόμη και να τις μειώσουν κάπως, δεδομένου ότι είχε σημειωθεί κάμψη της ζήτησης κατά τη διάρκεια του θέρους.

129 Όσον αφορά την τρίτη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών, η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 35) βεβαιώνει ότι, τον Ιούνιο του 1981, η Shell και η ICI είχαν ήδη προβλέψει μια νέα πρωτοβουλία καθορισμού τιμών για τον Σεπτέμβριο/Οκτώβριο 1981, ενώ η αύξηση των τιμών του πρώτου τριμήνου είχε σημειώσει επιβράδυνση. Στις 15 Ιουνίου 1981 συναντήθηκαν η Shell, η ICI και η Monte, προκειμένου να συζητήσουν σχετικά με τις μεθόδους που θα ακολουθούσαν για να αυξηθούν οι τιμές στην αγορά. Μερικές ημέρες μετά τη συνάντηση αυτή, η ICI και η Shell έδωσαν στα γραφεία πωλήσεών τους την οδηγία να προετοιμάσουν την αγορά για μια σημαντική αύξηση τον Σεπτέμβριο, με βάση τη νέα τιμή των 2,30 DM/kg για τη raffia. Η Solvay υπενθύμισε επίσης στο γραφείο πωλήσεών της για τη Μπενελούξ, στις 17 Ιουλίου 1981, ότι ήταν ανάγκη να γνωστοποιήσει στους πελάτες ότι την 1η Σεπτεμβρίου θα επερχόταν σημαντική αύξηση, το ακριβές ύψος της οποίας θα καθοριζόταν κατά την τελευταία εβδομάδα του Ιουλίου, ενώ είχε προβλεφθεί συνάντηση εμπειρογνομόνων για τις 28 Ιουλίου 1981. Το αρχικό σχέδιο με βάση την τιμή 2,30 DM/kg για τον Σεπτέμβριο του 1981 αναθεωρήθηκε πιθανότατα κατά τη συνάντηση αυτή· η τιμή για τον Αύγουστο μειώθηκε στα 2,00 DM/kg για τη raffia. Η τιμή για τον Σεπτέμβριο επρόκειτο να είναι 2,20 DM/kg. Σε χειρόγραφο σημείωμα που ανευρέθηκε στην Hercules με ημερομηνία 29 Ιουλίου 1981 (δηλαδή την επομένη της συναντήσεως κατά την οποία η Hercules αναμφιβόλως δεν παρέστη) παρατίθενται οι τιμές αυτές, χαρακτηριζόμενες ως « επίσημες » για τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο και γίνεται συγκεκριμένη αναφορά στην πηγή πληροφοριών. Νέες συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν στη Γενεύη στις 4 Αυγούστου και στη Βιέννη στις 21 Αυγούστου 1981. Μετά τις συναντήσεις αυτές, οι παραγωγοί απέστειλαν νέες οδηγίες με τις οποίες ο στόχος καθοριζόταν στα 2,30 DM/kg για την 1η Οκτωβρίου. Η BASF, η DSM, η Hoechst, η ICI, η Monte και η Shell έδωσαν περίπου ταυτόσημες οδηγίες για την εφαρμογή των τιμών αυτών τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο.

- 130 Σύμφωνα με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 36), το νέο σχέδιο προέβλεπε, για τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 1981, άνοδο των τιμών, με « τιμή βάσεως » τα 2,20 έως 2,30 DM/kg για τη raffia. Ένα έγγραφο της Shell αναφέρει ότι είχε συζητηθεί ένα περαιτέρω στάδιο αυξήσεως στα 2,50 DM/kg την 1η Νοεμβρίου, το οποίο όμως εγκαταλείφθηκε στη συνέχεια. Από εκθέσεις διαφόρων παραγωγών προκύπτει ότι οι τιμές αυξήθηκαν τον Σεπτέμβριο και ότι η πρωτοβουλία συνεχίστηκε τον Οκτώβριο του 1981, οπότε οι τιμές που επιτεύχθηκαν στην αγορά κυμαίνονταν μεταξύ 2,00 και 2,10 DM/kg για τη raffia. Από σημείωμα της Hercules προκύπτει ότι, τον Δεκέμβριο του 1981, ο στόχος των 2,30 DM/kg αναθεωρήθηκε προς τα κάτω και καθορίστηκε στο πιο ρεαλιστικό επίπεδο των 2,15 DM/kg· στο ίδιο σημείωμα προστίθεται όμως η παρατήρηση ότι, « χάρη στην αποφασιστικότητα όλων, οι τιμές έφθασαν τα 2,05 DM/kg, ποσό δηλαδή που προσέγγισε περισσότερο από κάθε άλλη φορά τις δημοσιευμένες τιμές-στόχους (sic!) ». Στα τέλη του 1981, ο εξειδικευμένος Τύπος κατέγραψε στην αγορά του πολυπροπυλενίου τιμές από 1,95 έως 2,10 DM/kg για τη raffia, δηλαδή περίπου 0,20 DM κάτω των τιμών που είχαν θέσει ως στόχο οι παραγωγοί. Όσο για την παραγωγική ικανότητα, χρησιμοποιήθηκε κατά 80 %, ποσοστό που κρίθηκε « υγιές ».
- 131 Η τέταρτη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών του Ιουνίου-Ιουλίου 1982 εντάχθηκε στο πλαίσιο της αποκαταστάσεως της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησεως στην αγορά. Η πρωτοβουλία αυτή αποφασίστηκε κατά τη συνάντηση παραγωγών της 13ης Μαΐου 1982, στην οποία μετέσχε η Hoechst και κατά την οποία καταρτίστηκε λεπτομερής πίνακας των επιδιωκόμενων τιμών για την 1η Ιουνίου για διάφορες ποιότητες πολυπροπυλενίου και σε διάφορα εθνικά νομίσματα (2,00 DM/kg για τη raffia) (Απόφαση, αιτιολογικές σκέψεις 37 έως 39, πρώτο εδάφιο).
- 132 Τη συνάντηση της 13ης Μαΐου 1982 επακολούθησαν οδηγίες τιμών προερχόμενες από την ATO, τη BASF, την Hoechst, την Hercules, την Hüls, την ICI, τη Linz, τη Monte και τη Shell, που αντιστοιχούσαν, με κάποιες περιορισμένης σημασίας εξαιρέσεις, προς τις τιμές-στόχους που είχαν καθοριστεί κατά τη συνάντηση (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 39, δεύτερο εδάφιο). Κατά τη συνάντηση της 9ης Ιουνίου 1982, οι παραγωγοί ανακοίνωσαν συγκρατημένες μάλλον αυξήσεις.
- 133 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 40), η προσφεύγουσα μετέσχε επίσης στην πέμπτη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών του Σεπτεμβρίου-Νοεμβρίου 1982, η οποία αποφασίστηκε κατά τη συνάντηση της 20ής και 21ης Ιουλίου 1982 και απέβλεπε στην επίτευξη της τιμής των 2,00 DM/kg την 1η Σεπτεμβρίου και των 2,10 DM/kg την 1η

Οκτωβρίου, εφόσον ήταν παρούσα στις περισσότερες, αν όχι σε όλες τις συναντήσεις που διεξήχθησαν από τον Ιούλιο μέχρι τον Νοέμβριο 1982 και είχαν ως αντικείμενο την οργάνωση της πρωτοβουλίας και τον έλεγχο της εφαρμογής της (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 45). Κατά τη συνάντηση της 20ής Αυγούστου 1982, η άνοδος που είχε προβλεφθεί για την 1η Σεπτεμβρίου αναβλήθηκε για την 1η Οκτωβρίου, η απόφαση δε αυτή επικυρώθηκε κατά τη συνάντηση της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 41).

- 134 Μετά τις συναντήσεις της 20ής Αυγούστου και της 2ας Σεπτεμβρίου 1982, η ATO, η DSM, η Hercules, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Monte και η Shell έδωσαν οδηγίες τιμών σύμφωνες προς την τιμή-στόχο που είχε καθοριστεί κατά τις συναντήσεις αυτές (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 43).
- 135 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 44) αναφέρει ότι, κατά τη συνάντηση της 21ης Σεπτεμβρίου 1982, στην οποία συμμετέσχε η προσφεύγουσα, εξετάστηκαν τα μέτρα που ελήφθησαν προς επίτευξη του στόχου που είχε καθοριστεί προηγουμένως, οι δε επιχειρήσεις εξέφρασαν συνολικά την υποστήριξή τους σε μια πρόταση περί αύξησης της τιμής στα 2,10 DM/kg για τον Νοέμβριο-Δεκέμβριο 1982. Η αύξηση αυτή επιβεβαιώθηκε κατά τη συνάντηση της 6ης Οκτωβρίου 1982.
- 136 Μετά τη συνάντηση της 6ης Οκτωβρίου 1982, η BASF, η DSM, η Hercules, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Monte, η Shell και η Saga έδωσαν οδηγίες τιμών εφαρμόζοντας την αποφασισθείσα αύξηση (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 44, δεύτερο εδάφιο).
- 137 Η προσφεύγουσα — όπως άλλωστε και η ATO, η BASF, η DSM, η Hercules, η Hüls, η ICI, η Linz, η Monte και η Saga — υπέβαλε στην Επιτροπή οδηγίες καθορισμού τιμών τις οποίες είχε αλευθύνει στα κατά τόπους γραφεία πωλησέων της και οι οποίες όχι μόνο συμπίπτουν μεταξύ τους ως προς τά ποσά και το χρονοδιάγραμμα, αλλά συμπίπτουν και με τον πίνακα των τιμών-στόχων που είναι συνημμένος στα πρακτικά της ICI από τη συνάντηση των « εμπειρογνομώνων » της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 45, δεύτερο εδάφιο).
- 138 Η συνάντηση του Δεκεμβρίου του 1982 κατέληξε, κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 46, δεύτερο εδάφιο), στη συμφωνία ότι οι τιμές που είχαν προβλεφθεί για τον Νοέμβριο-Δεκέμβριο θα εισάγονταν στα τέλη Ιανουαρίου 1983.

- 139 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 47), τέλος, η προσφεύγουσα μετέσχε στην έκτη πρωτοβουλία καθορισμού τιμών του Ιουλίου-Νοεμβρίου 1983. Συγκεκριμένα, κατά τη συνάντηση της 3ης Μαΐου 1983, συμφωνήθηκε ότι οι παραγωγοί θα προσπαθούσαν να εφαρμόσουν την τιμή-στόχο των 2,00 DM/kg του Ιουνίου 1983. Κατά τη συνάντηση, όμως, της 20ής Μαΐου 1983, ο ταχθείς προηγουμένως στόχος αναβλήθηκε για τον Σεπτέμβριο, καθορίστηκε δε ενδιάμεσος στόχος για την 1η Ιουλίου (1,85 DM/kg). Στη συνέχεια, κατά τη συνεδρίαση της 1ης Ιουνίου 1983, οι παρόντες παραγωγοί, μεταξύ των οποίων και η Hoechst, επαναβεβαίωσαν τη σταθερή τους πρόθεση να εφαρμόσουν την αύξηση στο 1,85 DM/kg. Τότε, συμφωνήθηκε ότι η Shell θα λάμβανε την πρωτοβουλία, εκφράζοντάς την δημόσια μέσα από το ECN.
- 140 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 49) επισημαίνει ότι, μετά τη συνάντηση της 20ής Μαΐου 1983, η ICI, η DSM, η BASF, η Hoechst, η Linz, η Shell, η Hercules, η ATO, η Petrofina και η Solvay έδωσαν οδηγίες στα γραφεία πωλήσεών τους να εφαρμόσουν από 1ης Ιουλίου την τιμή του 1,85 DM/kg για τη raffia. Προσθέτει ότι οι οδηγίες τιμών που βρέθηκαν στην ATO και την Petrofina είναι μεν ελλιπείς, επιβεβαιώνουν όμως το γεγονός ότι οι εταιρίες αυτές ύψωσαν τις τιμές τους, με κάποια καθυστέρηση στην περίπτωση της Petrofina και της Solvay. Η Απόφαση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, με εξαίρεση την Hüls, για την οποία η Επιτροπή δεν βρήκε ίχνη οδηγιών για τον Ιούλιο του 1983, όλοι οι παραγωγοί που είχαν μετάσχει στις συναντήσεις ή είχαν υποσχεθεί στήριξη για τη νέα τιμή-στόχο του 1,85 DM/kg έδωσαν οδηγίες για την εφαρμογή της νέας τιμής.
- 141 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 50) επισημαίνει, εξ άλλου, ότι πραγματοποιήθηκαν και νέες συναντήσεις στις 16 Ιουνίου, 6 και 21 Ιουλίου, 10 και 23 Αυγούστου, καθώς και στις 5, 15 και 29 Σεπτεμβρίου 1983, στις οποίες έλαβαν μέρος όλοι οι τακτικώς συμμετέχοντες. Στα τέλη Ιουλίου και στις αρχές Αυγούστου του 1983, η BASF, η DSM, η Hercules, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Solvay, η Monte και η Saga έστειλαν στα διάφορα εθνικά τους γραφεία πωλήσεων οδηγίες εφαρμοστέες την 1η Σεπτεμβρίου, με βάση την τιμή των 2,00 DM/kg για τη raffia. εν τω μεταξύ, ένα εσωτερικό σημείωμα της Shell της 11ης Αυγούστου, που αφορούσε τις τιμές της στο Ηνωμένο Βασίλειο, ανέφερε ότι η θυγατρική της στο Ηνωμένο Βασίλειο προετοιμαζόταν για να «προωθήσει» βασικές τιμές που θα εφαρμόζονταν από την 1η Σεπτεμβρίου, σύμφωνα προς τους στόχους που είχαν καθορίσει οι άλλοι παραγωγοί. Από τα τέλη του μηνός, ωστόσο, η Shell έδωσε οδηγία στο γραφείο πωλήσεών της στο Ηνωμένο Βασίλειο να αναβάλλει την πλήρη αύξηση, έως ότου φτάσουν την επιθυμητή βασική τιμή οι λοιποί παραγωγοί. Η Απόφαση διευκρινίζει ότι, με κάποιες περιορισμένης σημασίας εξαιρέσεις, οι οδηγίες αυτές είναι ταυτόσημες για κάθε ποιότητα και σε κάθε νόμισμα.

- 142 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 50, τελευταίο εδάφιο), οι οδηγίες που συγκεντρώθηκαν από τους παραγωγούς αποκαλύπτουν ότι αργότερα αποφασίστηκε να συνεχιστεί η πορεία που χαραχτηκε τον Σεπτέμβριο, με νέες σταδιακές αυξήσεις, που θα είχαν ως βάση την τιμή των 2,10 DM/kg την 1η Οκτωβρίου για τη raffia και μια νέα άνοδο στα 2,25 DM/kg την 1η Νοεμβρίου. Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 51, πρώτο εδάφιο) επισημαίνει ακόμη ότι η BASF, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Monte και η Solvay έστειλαν όλες στα γραφεία πωλήσεών τους οδηγίες που καθόριζαν τις ίδιες τιμές για τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο, ενώ η Hercules καθόρισε στην αρχή τιμές ελαφρώς κατώτερες.
- 143 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 51, τρίτο εδάφιο) επισημαίνει ότι ένα εσωτερικό σημείωμα που βρέθηκε στην ΑΤΟ, με χρονολογία 28 Σεπτεμβρίου 1983, περιέχει πίνακα επιγραφόμενο « *Rappel du prix de cota (sic)* » (« Υπόμνηση της τρέχουσας τιμής »), που δίνει, για διάφορες χώρες, τις τιμές που ίσχυαν τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο για τις τρεις κύριες ποιότητες πολυπροπυλενίου· οι τιμές αυτές ήσαν οι ίδιες με τις τιμές της BASF, της DSM, της Hoechst, της Hüls, της ICI, της Linz, της Monte και της Solvay. Κατά τον έλεγχο που διενεργήθηκε στην ΑΤΟ τον Οκτώβριο του 1983, οι εκπρόσωποι της επιχειρήσεως επιβεβαίωσαν ότι οι τιμές αυτές είχαν κοινοποιηθεί στα γραφεία πωλήσεων.
- 144 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 105, τέταρτο εδάφιο), όποια και αν ήταν η ημερομηνία της τελευταίας συναντήσεως, η παράβαση διήρκεσε μέχρι τον Νοέμβριο του 1983, εφόσον η συμφωνία εξακολούθησε να παράγει τα αποτελέσματά της τουλάχιστον μέχρι τότε· ο Νοέμβριος ήταν ο τελευταίος μήνας για τον οποίο είναι γνωστό ότι συμφωνήθηκαν τιμές-στόχοι και δόθηκαν οδηγίες για τις τιμές.
- 145 Η Απόφαση καταλήγει (αιτιολογική σκέψη 51, τελευταίο εδάφιο) επισημαίνοντας ότι, κατά τον εξειδικευμένο Τύπο, στα τέλη του 1983, οι τιμές του πολυπροπυλενίου σταθεροποιήθηκαν· η τιμή της raffia στην αγορά έφτανε τα 2,08 DM έως 2,15 DM/kg (έναντι του ορισθέντος στόχου των 2,25 DM/kg).

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 146 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή δεν αποδεικνύει τη συμμετοχή της στις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών. Φρονεί, σχετικώς, ότι τα αποδεικτικά

στοιχεία τα οποία πρόβλεπε η Επιτροπή δεν αρκούν για να στηρίξουν τις αιτιάσεις της, οι οποίες άλλωστε διαψεύδονται από την πραγματική συμπεριφορά της προσφεύγουσας στην αγορά.

- 147 Όσον αφορά την πρωτοβουλία καθορισμού τιμών του 1979, η προσφεύγουσα εκθέτει ότι το μόνο αποδεικτικό στοιχείο το οποίο μπόρεσε να προκομίσει η Επιτροπή είναι τα πρακτικά μιας συνάντησής της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12), από το κείμενο των οποίων δεν προκύπτει αν η μνημονευόμενη σ' αυτά επιδιωκόμενη τιμή των 2,05 DM/kgαποτελούσε τον στόχο τον οποίον όριζε ο συντάκτης του σημειώματος, αν η τιμή αυτή αντανάκλούσε την γνώμη όλων ή αν, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η τιμή αυτή είχε συμφωνηθεί μεταξύ όλων των παραγωγών. Όπως, επισημαίνει πάντως η προσφεύγουσα, ο συντάκτης αυτών των πρακτικών παρατηρεί, ταυτόχρονα, ότι η επίτευξη αυτής της τιμής δεν είναι δυνατή την 1η Οκτωβρίου, ούτε την 1η Νοεμβρίου. Παρ' όλα αυτά, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι έγινε, την 1η Σεπτεμβρίου, ανατίμηση που, κατά τους ισχυρισμούς της, συμφωνήθηκε κατ' αυτήν τη συνάντηση.
- 148 Επισημαίνει ότι, για το 1980, η Επιτροπή δεν διαθέτει καμμία απόδειξη περί υπάρξεως συμφωνίας επί των τιμών.
- 149 Για τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών του 1981, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή μπόρεσε να προβάλλει ένα μόνο αποδεικτικό μέσο, συγκεκριμένα τα πρακτικά δύο συναντήσεων του Ιανουαρίου του 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17), τα οποία περιέχουν μόνο μνεία μιας τιμής-στόχου, η οποία, καθ' ομολογίαν της Επιτροπής (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 34), δεν επιτεύχθηκε.
- 150 Όσον αφορά τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών του 1982 και 1983, παρατηρεί ότι η Επιτροπή προσκομίζει ορισμένα σημειώματα τα οποία συντάξαν σχετικά με τις συναντήσεις οι εκπρόσωποι ορισμένων παραγωγών. Υπενθυμίζει αφενός μεν ότι ανέφερε ήδη τους λόγους για τους οποίους αυτά τα σημειώματα είναι αναξιόπιστα, αφετέρου δε ότι ο όρος «agreed» («συμφωνηθέντα»), ο οποίος περιέχεται σε ορισμένα απ' αυτά, μπορεί κάλλιστα να έχει διάφορες σημασίες και δεν πρέπει επ' ουδενί να εννοηθεί υπό την έννοια της συμφωνίας, εφόσον μπορεί και να δηλώνει μια απλή σύμπτωση απόψεων. Προσθέτει ότι η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφο-

ριών (γ. αιτ. παράρτ. 8) ουδόλως προδίδει ότι οι συμμετέχοντες στις συναντήσεις συνήψαν συμφωνίες. Παρατηρεί, τέλος, ότι, για να επιβεβαιώσει την ύπαρξη συμφωνιών επί των ανατιμήσεων, η Επιτροπή στηρίζεται στις — παράλληλες, κατ' αυτήν, — οδηγίες καθορισμού τιμών, τις οποίες έδιδαν οι διάφοροι παραγωγοί στα γραφεία πωλήσεών τους, όταν όμως αυτές οι οδηγίες κοινοποιήθηκαν στις επιχειρήσεις, δεν τους επισημάνθηκε ότι θα μπορούσαν ενδεχομένως να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικό μέσο στην παρούσα διαδικασία. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι είναι, κατά συνέπεια, απαράδεκτες και πρέπει να απορριφθούν.

151 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, εν όψει του αμφισβητήσιμου και ελλιπούς χαρακτήρα των αποδείξεων για τις συμφωνίες επί των τιμών, η Επιτροπή όφειλε να ερευνήσει, παρατηρώντας την αγορά, αν οι επιχειρήσεις είχαν όντως συλλογική συμπεριφορά συνάδουσα προς το περιεχόμενο των συμφωνιών και, ειδικότερα, αν είναι δυνατόν να συναχθεί ότι υπήρχε, από πλευράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, βούληση αυτοδεσμεύσεως. Κατά τη Hoechst, την ύπαρξη βουλήσεως αυτοδεσμεύσεως αποκρούει το γεγονός ότι, επί σειράν ετών, οι επιχειρήσεις ακολούθησαν στην αγορά μια συμπεριφορά η οποία δεν αντιστοιχούσε προς τις συμφωνίες που φέρεται ότι συνομολογήθηκαν.

152 Υποστηρίζει, σχετικώς, ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η πραγματική συμπεριφορά στην αγορά των εμπλεκόμενων στη διαδικασία επιχειρήσεων — πράγμα που η Επιτροπή αρνήθηκε να πράξει — και, ειδικότερα, τον διαρκή ανταγωνισμό που ίσχυε επί των τιμών. Τα καθαρά έσοδα των πωλήσεων, τα οποία παρατίθενται, για κάθε πελάτη και για κάθε μήνα, στις μελέτες τις οποίες κατήρτισε το ανεξάρτητο γραφείο ορκωτών λογιστών Coopers & Lybrand (στο εξής: πόρισμα Coopers & Lybrand), δείχνουν σαφώς ότι η διαμόρφωση των τιμών ήταν τόσο διαφοροποιημένη κατά περίπτωση, που αποκρούει κατηγορηματικά τους ισχυρισμούς της Επιτροπής περί ενιαίας συλλογικής συμπεριφοράς στην αγορά, όσον αφορά τόσο την εφαρμογή ενιαίων τιμών-στόχων ή ελαχίστων τιμών, όσο και τις — συντονισμένες, κατ' αυτήν, — ανατιμήσεις.

153 Βάσει πινάκων που αφορούν τις συναλλαγές της Hoechst με τρεις πελάτες το 1982, η προσφεύγουσα συνάγει ότι οι καθαρές τιμές αρίστανται από τις τιμές καταλόγου σε βαθμό ποικίλλοντα μεν αναλόγως των πελατών, αλλά πάντως πολύ σημαντικό, εφόσον μπορούν να φτάσουν μέχρι μείον 30,7%. οι καθαρές τιμές πέφτουν παρά την άνοδο των τιμών καταλόγου και τις συντονισμένες — υποτίθεται — ανατιμήσεις, εφόσον, για κάθε ανατίμηση κατά 0,10 DM, ήτοι 4,5%, παρατηρείται αντίστοιχη

μείωση των καθαρών τιμών, κατά ποσοστό που ποικίλλει αναλόγως των πελατών από 19,7 % μέχρι 2,5 %.

- 154 Προσκομίζει ακόμη και άλλους πίνακες, από τους οποίους αντλεί τα ακόλουθα συμπεράσματα: λιγότερο από 3 % του συνόλου των σχετικών πωληθεισών ποσοτήτων πωλήθηκαν στην τότε ισχύουσα τιμή καταλόγου· λίγο λιγότερες από 23 % κατέστη δυνατόν να πωληθούν πάνω από την τιμή καταλόγου, ενώ 75 % πωλήθηκαν αναγκαστικά κάτω από την τότε ισχύουσα τιμή καταλόγου. Οι πίνακες αυτοί, επί πλέον, δείχνουν ότι, για τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν πάνω από την τιμή καταλόγου, 6,8 % των σχετικών ποσοτήτων υπερβαίνουν την τιμή καταλόγου κατά περισσότερο του 5 %, ενώ πάνω από το ήμισυ των πωληθεισών ποσοτήτων πωλήθηκαν σε τιμές που υπελείποντο της ισχύουσας τιμής καταλόγου κατά πλέον του 5 % και πάνω από το ένα τέταρτο υπελείποντο κατά πλέον του 10 % της τιμής καταλόγου.
- 155 Κατά την προσφεύγουσα, τα μικρο-οικονομικά αποτελέσματα του πορίσματος Coopers & Lybrand συμπύκνουν με τα αποτελέσματα μιας ανταγωνιστικής αγοράς τα οποία θα προέκυπταν από μια μακρο-οικονομική ανάλυση, στηριζόμενη στα βασικά δεδομένα, τους γενικούς όρους και τους εφαρμοστέους δείκτες τους οποίους παρέχει η πολιτική οικονομία. Έτσι, όπως προκύπτει από τη μελέτη την οποία διενήργησε ο καθηγητής Albach του Πανεπιστημίου της Βόννης, τα αποτελέσματα της αγοράς δεν διαφέρουν απ' ό,τι θα αναμενόταν αν υπήρχε πραγματικός ανταγωνισμός στην αγορά του πολυπροπυλενίου. Αντιθέτως, τα αποτελέσματα αυτά υπήρξαν η συνέπεια ενός εξοντωτικού, επί σειράν ετών, ανταγωνισμού ως προς τις τιμές και τις ποσότητες. Αυτή η μελέτη επιβεβαιώθηκε από μια νέα πραγματογνωμοσύνη, η οποία κατελάμβανε μεγαλύτερο αριθμό ετών και επιχειρήσεων, την οποία πραγματοποίησε ο ίδιος καθηγητής και με την οποία απαντά, επί πλέον στις αντιρρήσεις τις οποίες είχε διατυπώσει η Επιτροπή σχετικά με την πρώτη του μελέτη.
- 156 Από το σύνολο αυτών των μελετών, η προσφεύγουσα αντλεί το συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις ουδέποτε συνήψαν σύμπραξη επί της διαμορφώσεως των τιμών και ότι, κατά συνέπεια, δεν αποδεικνύεται η ύπαρξη τιμολογιακών συμφωνιών περιορίζουσών τον ανταγωνισμό.
- 157 Υποστηρίζει ότι τα πραγματικά αυτά περιστατικά δεν στοιχειοθετούν, μέσω της υποτιθέμενης ομοιομορφίας των οδηγίων καθορισμού τιμών, συμπεριφορά απορρέουσα

από σύμπραξη. Οι οδηγίες αυτές είναι απλώς εγκύκλιοι που σκοπό έχουν να γνωστοποιήσουν, εντός της επιχειρήσεως, τα υποκαταστήματα πωλήσεων τις τιμές καταλόγου. Η προσφεύγουσα ουδέποτε έστειλε τέτοιες εγκυκλίους σε πελάτες. Λόγω του ζητηρού ανταγωνισμού που επικρατούσε στην αγορά, αυτές οι προοριζόμενες για το εσωτερικό της επιχειρήσεως πληροφορίες είχαν εξ ίσου περιορισμένη επίδραση στο εξωτερικό επί του πραγματικού μηχανισμού του ανταγωνισμού, όσο και η διαβούλευση.

- 158 Συμπεραίνει ότι, εφόσον η συμπεριφορά των επιχειρήσεων δεν ήταν παράλληλη, η συμπεριφορά της Hoechst ήταν αποκλειστικά συνάρτηση του ανταγωνισμού στην αγορά. Το συμπέρασμα που επιβάλλεται, επομένως, είναι ότι, κατ' ανάγκην, δεν υπήρξε, εν προκειμένω, συμπεριφορά απορρέουσα από απαγορευόμενη σύμπραξη (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 29/83 και 30/83, *Compagnie royale asturienne des mines και Rheinzink κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1984, σ. 1679, σκέψεις 16 έως 20).
- 159 Η Επιτροπή, από την πλευρά της, επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα συγκαταλέγεται μεταξύ των τακτικώς συμμετεχόντων στις συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου και ότι, όπως προκύπτει από τα πρακτικά αυτών των συναντήσεων, οι περιγραφόμενες στην Απόφαση πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών συνεφωνούνται στις συναντήσεις αυτές. Προσθέτει ότι η προσφεύγουσα παραλείπει να μνημονεύσει, πέραν των πρακτικών των συναντήσεων, τη σύμπτωση των οδηγιών καθορισμού τιμών τις οποίες έδιδαν, μετά τις συναντήσεις, η Hoechst και οι άλλοι παραγωγοί. Φρονεί ότι η σύμπτωση αυτή συνιστά πρόσθετη ένδειξη περί της υπάρξεως τιμολογιακών συμφωνιών. Η Επιτροπή επικρίνει τον τρόπο με τον οποίο η προσφεύγουσα εξετάζει τα διάφορα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία, καθ' όσον αυτά πρέπει να εξετασθούν όχι χωριστά, αλλά εντός του πλαισίου του συστήματος συναντήσεων.
- 160 Όσον αφορά τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στις διάφορες πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, η Επιτροπή παραπέμπει στα αποδεικτικά στοιχεία που μνημονεύονται στην Απόφαση. Συμπληρώνει, όμως, τους ισχυρισμούς της σχετικά με το έτος 1981, παραπέμποντας στις χειρόγραφες ενδείξεις που περιέχονται στο περιθώριο ενός σημειώματος της Linz, που φέρει ημερομηνία 15 Μαΐου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 21), όπου αναφέρονται τα εξής: «Hoechst und BP und CL(inz) haben in Rom schon begonnen die übrigen Halbzeug-natur Hersteller in Richtung 1.95-2, — zu bewegen! !» — («Η Hoechst, η BP και η Linz άρχισαν ήδη, στη Ρώμη, να ωθούν τους άλλους παραγωγούς ημικατεργασμένων προϊόντων στην κατεύθυνση του 1,95-2! !»)· όσον αφορά τις αρχές του 1982, αναφέρεται σε ένα εσωτερικό σημείωμα της Hercules, χρονολογού-

μενο από την άνοιξη του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 22), όπου αναφέρονται τα εξής: « General determination got prices up to 2.05 DM — the closest ever to published target prices » (« Χάρη στην αποφασιστικότητα όλων οι τιμές ανήλθαν στα 2,05 DM — πλησιάζοντας έτσι περισσότερο από κάθε άλλη φορά τις δημοσιευθείσες τιμές-στόχους »).

- 161 Επί παραδείγματι, η Επιτροπή αναφέρεται στα πρακτικά των συναντήσεων της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 και της 1ης Ιουνίου 1983 (γ. αιτ. παραρτ. 29 και 40), για να αποδείξει ότι οι συμμετέχοντες στις συναντήσεις βεβαιώνονταν ότι υπήρχε όντως από πλευράς καθενός απ' αυτούς η δέσμευση να ακολουθήσουν τις Αποφάσεις που είχαν συνομολογηθεί κατά τις συναντήσεις.
- 162 Η Επιτροπή δηλώνει ότι δεν μπορεί να δεχθεί την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας, κατά την οποία η έλλειψη αντικτύπου της συμπράξεως στην αγορά αποδεικνύει ότι δεν υπήρξε σύμπραξη στην αγορά. Επαναλαμβάνει ότι οι συμφωνίες που επιτυγχάνονταν στο πλαίσιο της συμπράξεως εφαρμόζονταν βασικά μέσω των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών και ότι η προσφεύγουσα εμφανίζει στρεβλή εικόνα της αιτιάσεως την οποία διατύπωσε η Επιτροπή. Υποστηρίζει δηλαδή ότι ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι όλες οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, καθώς και τα συνοδευτικά μέτρα που αποφασίζονταν από τους παραγωγούς, επέτυχαν τον στόχο τους. Αντιθέτως, η Επιτροπή ρητώς ετόνισε, στις αιτιολογικές σκέψεις 74, 91 και 92 της Αποφάσεως, τις δυσχέρειες στις οποίες προσέκρουσαν οι παραγωγοί όταν θέλησαν να επιβάλουν τις τιμές-στόχους στην αγορά. Οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας, η οποία αρνείται οποιαδήποτε επίδραση της συμπράξεως στην αγορά και, συμπεραίνει, κατά συνέπεια, ότι δεν υπήρξε σύμπραξη, δεν ευσταθούν, και τούτο για δύο λόγους: πρώτον, διότι είναι κάλλιστα δυνατόν να υπάρχουν αναποτελεσματικές συμπράξεις, χωρίς αυτό να σημαίνει και ότι δεν εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ· δεύτερον, διότι η διαπιστωθείσα από την Επιτροπή σύμπραξη ασφαλώς δεν είχε τόσο περιορισμένο αντίκτυπο όσο ισχυρίζεται η προσφεύγουσα.
- 163 Υποστηρίζει ότι οι πίνακες τιμών που περιέχονται στο πόρισμα Coopers & Lybrand ουδόλως αντιφάσκουν προς τα συμπεράσματα της Επιτροπής, αλλ' αντιθέτως τα επιβεβαιώνουν. Η Επιτροπή φρονεί ότι οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών του 1982 εστέφησαν πράγματι με επιτυχία. Κατά την Επιτροπή, οι διαφορές που υφίσταντο μεταξύ των οδηγίων καθορισμού τιμών της προσφεύγουσας και των τιμών που πράγματι επιτεύχθηκαν το 1982 ουδόλως αντιφάσκουν προς τις διαπιστώσεις της Επιτροπής, το αντίθετο μάλιστα. Οι σχετικοί λόγοι εκτίθενται λεπτομερώς στην αιτιολο-

γική σκέψη 74 της Αποφάσεως. Πριν υπάρξουν πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, παρατηρούντο αισθητές διακυμάνσεις στις οδηγίες καθορισμού τιμών («τιμές καταλόγου») των κατ' ιδίαν παραγωγών υπό διαφορετικές περιστάσεις. Αυτές οι οδηγίες δεν είχαν τότε καμμία λειτουργία στο πλαίσιο της συμπράξεως· απέκτησαν σημασία μόνο σε συνδυασμό προς τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών. Για το 1982, η Επιτροπή μπόρεσε να αποδείξει την ύπαρξη δύο μόνο πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών: μιας, άκαρπης, του Ιουνίου και μιας, εν μέρει επιτυχούς, του Οκτωβρίου.

164 Τέλος, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η νέα μελέτη του καθηγητή Albach δεν έχει αποδεικτική ισχύ, για όσους λόγους εξετέθησαν ήδη στην Απόφαση και για τρεις ακόμη: λόγω της πολύ στενής γεωγραφικής της βάσεως, λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων που παρέχει η οικονομετρική μέθοδος για να «κατασκευαστούν» οι τιμές που θα προέκυπταν υπό συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού και, τέλος, λόγω αδυναμίας προσδιορισμού της συμμετοχής των γενικών εξόδων στο κόστος κάθε προϊόντος.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

165 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι τα πρακτικά των περιοδικών συναντήσεων των παραγωγών πολυπροπυλενίου δείχνουν ότι οι παραγωγοί που μετέσχαν στις συναντήσεις αυτές συνομολόγησαν όντως τις συμφωνίες καθορισμού τιμών που μνημονεύονται στην Απόφαση. Ειδικότερα, στα πρακτικά της συναντήσεως της 13ης Μαΐου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 24), αναφέρονται τα εξής:

« Everyone felt that there was a very good opportunity to get a price rise through before the holidays + after some debate settled on DM 2.00 from 1st June (UK 14th June). Individual country figures are shown in the attached table ».

[« Όλοι συμφώνησαν στην άποψη ότι υπήρχε μια πολύ καλή ευκαιρία να προωθηθεί η άνοδος των τιμών πριν από τις διακοπές και, κατόπιν συζητήσεως, κατέληξαν στα 2,00 DM από την 1η Ιουνίου (14 Ιουνίου για το Ηνωμένο Βασίλειο). Στον συνημμένο πίνακα εμφανίζονται οι αριθμοί για τις κατ' ιδίαν χώρες »].

166 Επομένως, άπαξ αποδείχθηκε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στις συναντήσεις αυτές, αυτή δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι δεν συντάχθηκε με τις

πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών που αποφασίζονταν, οργανώνονταν και ελέγχονταν σ' αυτές, χωρίς να παρέχει και ενδείξεις προς στήριξη αυτού του ισχυρισμού. Ελλείψει τέτοιων ενδείξεων, πράγματι, δεν υπάρχει κανένας λόγος να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα, κατ' αντίθεση προς τους λοιπούς μετέχοντες στις συναντήσεις, δεν συντάχθηκε με αυτές τις πρωτοβουλίες.

167 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι η προσφεύγουσα προέβαλε δύο επιχειρήματα, για να αποδείξει τον ισχυρισμό της ότι γενικώς, κατά τις περιοδικές συναντήσεις των παραγωγών πολυπροπυλενίου, δεν συντάχθηκε με τις συνομολογηθείσες πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών. Υποστήριξε, πρώτον, ότι ουδόλως ελάμβανε υπόψη τα αποτελέσματα των συναντήσεων για να καθορίσει την τιμολογιακή της συμπεριφορά στην αγορά, η οποία ήταν απολύτως ανταγωνιστική, και, δεύτερον, ότι ο καθαρά εσωτερικός χαρακτήρας των οδηγιών της περί καθορισμού τιμών απέκλειε το να θεωρηθούν αυτές ως συμπεριφορά στην αγορά, όταν μάλιστα είναι αποδεδειγμένο ότι παρέμειναν χωρίς αποτέλεσμα.

168 Κανένα από τα δύο αυτά επιχειρήματα δεν μπορεί να γίνει δεκτό ως ένδειξη επιρροώνουσα τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι δεν συντάχθηκε με τις συμφωνηθείσες πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών. Συγκεκριμένα, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το πρώτο επιχείρημα, και αν ακόμη έβρισκε πραγματικό έρεισμα, δεν θα ήταν ικανό να ανατρέψει το γεγονός της συμμετοχής της προσφεύγουσας στον καθορισμό επιδιωκόμενων τιμών κατά τις συναντήσεις, αλλά θα μπορούσε, το πολύ, να αποδείξει ότι η προσφεύγουσα δεν έθεσε σε εφαρμογή τα αποτελέσματα των συναντήσεων αυτών. Η Απόφαση άλλωστε ουδόλως βεβαιώνει ότι η προσφεύγουσα εφάρμοζε τιμές που αντιστοιχούσαν πάντα προς τις επιδιωκόμενες τιμές που συνομολογούνταν κατά τις συναντήσεις· αυτό σημαίνει ότι ούτε η προσβαλλόμενη πράξη στηρίζεται στη διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα έθετε τα αποτελέσματα των συναντήσεων σε εφαρμογή, για να αποδείξει τη συμμετοχή της στον καθορισμό αυτών των επιδιωκόμενων τιμών.

169 Όσον αφορά το δεύτερο επιχείρημα το οποίο προέβαλε η προσφεύγουσα, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι το κείμενο των οδηγιών καθορισμού τιμών τις οποίες έδιδε η προσφεύγουσα (παραρτ. Hoechst I6, I7, I8 και I9, επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985) δείχνει κατά τρόπο αναμφισβήτητο ότι αυτές προορίζονταν για τους πελάτες της. Αναφέρει, συγκεκριμένα, τα εξής: « Bitte informieren Sie Ihre Kunden umgehend und teilen Sie uns die Marktreaktion mit. Wir sind z. Zt. praktisch ausverkauft » (« Παρακαλούμε να ειδοποιήσετε αμέσως τους πελάτες σας και να μας γνωρίσετε ποια είναι η αντίδραση της αγοράς. Οι δυνατότητες πωλήσεών μας είναι ουσιαστικά εξηντλημένες επί του παρόντος »).

- 170 Έν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να επικαλεστεί τον αμιγώς εσωτερικής χρήσεως χαρακτήρα των οδηγιών της περί καθορισμού τιμών, εφόσον και αυτές είναι καθαρά εσωτερικές, υπό την έννοια ότι απευθύνονται από την κεντρική έδρα της επιχειρήσεως στα γραφεία πωλήσεως, απεστέλλοντο όμως με σκοπό να εκτελεστούν και, άρα, για να παραγάγουν, άμεσα ή έμμεσα, εξωτερικά αποτελέσματα, χάνοντας έτσι τον εσωτερικό τους χαρακτήρα.
- 171 Εξ άλλου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι οι οδηγίες καθορισμού τιμών τις οποίες έδιδαν οι διάφοροι παραγωγοί μνημονεύονταν στην επιστολή της Επιτροπής της 29ης Μαρτίου 1985, η οποία απευθύνθηκε στην προσφεύγουσα και η οποία συμπλήρωνε τη γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων. Επομένως, με την κοινοποίηση αυτών των οδηγιών, που ήταν προσηρτημένες σ' αυτή την επιστολή, η προσφεύγουσα ειδοποιήθηκε περί του ότι αυτές θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως στοιχεία προς απόδειξη των εις βάρος της αιτιάσεων.
- 172 Όσον αφορά τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στην πρωτοβουλία καθορισμού τιμών Ιουλίου-Δεκεμβρίου 1979, πρέπει να υπομνηστεί ότι το Πρωτοδικείο ήδη δέχτηκε ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συναντήσεις που διεξήχθησαν κατά το 1979. Όπως προκύπτει, εξ άλλου, από τις συγκλίνουσες οδηγίες καθορισμού τιμών που έδωσε η προσφεύγουσα, όπως και η ΑΤΟ, η BASF, η ICI, η Linz και η Shell, η πρωτοβουλία που απέβλεπε στην επίτευξη της τιμής των 2,05 DM/kg την 1η Σεπτεμβρίου 1979 είχε αποφασιστεί και αναγγελθεί στα τέλη Ιουλίου. Η ύπαρξη της πρωτοβουλίας αυτής και η αναβολή της για την 1η Δεκεμβρίου 1979 αποδεικνύονται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12), όπου αναφέρονται τα εξής: «2.05 remains the target. Clearly 2.05 not achievable in Oct., not in Nov. Plan now is 2.05 on 1/12» («Το 2,05 παραμένει ως στόχος. Προφανώς το 2,05 δεν μπορεί να επιτευχθεί τον Οκτώβριο, ούτε τον Νοέμβριο. Το τωρινό σχέδιο είναι 2,05 την 1η Δεκεμβρίου»).
- 173 Έχει σημασία να προστεθεί ότι η Απόφαση δεν προσάπτει στην προσφεύγουσα, ούτε στους άλλους παραγωγούς, ότι συμμετείχαν σε πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών κατά το 1980. Η παρατήρηση της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει καμμία απόδειξη για την ύπαρξή τους δεν ασκεί, επομένως, καμμία επιρροή.

- 174 Εξ άλλου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η προσφεύγουσα, συμμετέχοντας στις συναντήσεις του 1980 και του Ιανουαρίου του 1981, κατά τις οποίες αποφασίστηκε οργανώθηκε και ελεγχόταν η πρωτοβουλία καθορισμού τιμών των αρχών του 1981, η προσφεύγουσα έλαβε μέρος σ' αυτήν την πρωτοβουλία καθορισμού τιμών. Πρέπει σχετικώς να επισημανθεί ότι στα πρακτικά δύο συναντήσεων του Ιανουαρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17) αναφέρονται τα εξής:

« Whilst all the evidence pointed to actual prices not reaching the previous target levels in February it was agreed that the DM 1.75 target should remain and that DM 2.00 should be introduced without exception in March »

« Παρ' όλο που καθ' όλες τις ενδείξεις, οι πραγματικές τιμές δεν θα έφθαναν τον Φεβρουάριο τις προηγουμένως καθορισθείσες τιμές-στόχους, συμφωνήθηκε ότι θα παρέμενε ως στόχος η τιμή των 1,75 DM, ενώ τα 2,00 DM θα εισήγοντο χωρίς εξαίρεση τον Μάρτιο »).

- 175 Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι η σύμπτωση των οδηγιών που έδωσαν διάφοροι παραγωγοί για τις τιμές συνιστά απόδειξη του ότι οι εν λόγω πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών τέθηκαν σε εφαρμογή από τους παραγωγούς.

- 176 Πρέπει να προστεθεί ότι καλώς η Επιτροπή συνήγαγε από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), όπου αναφέρεται ότι:

« “Target prices” for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule (...) »

[« Οι κατά καιρούς προταθείσες από τους παραγωγούς “τιμές-στόχοι”, από την 1η Ιανουαρίου 1979 και εντεύθεν, για τη βασική ποιότητα καθεμιάς από τις βασικές κατηγορίες πολυπροπυλενίου εκτίθενται στο παράρτημα (...) »],

ότι οι πρωτοβουλίες αυτές εντάσσονταν σε σύστημα καθορισμού επιδιωκόμενων τιμών.

- 177 Το Πρωτοδικείο, τέλος, διαπιστώνει ότι, ναι μεν η τελευταία συνάντηση παραγωγών για την οποία προσκόμισε αποδείξεις η Επιτροπή είναι η της 29ης Σεπτεμβρίου 1983, παραμένει όμως γεγονός ότι διάφοροι παραγωγοί (η BASF, η Hercules, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Linz, η Monte, η Solvay και η Saga) έστειλαν, μεταξύ 20 Σεπτεμβρίου και 25 Οκτωβρίου 1983, ταυτόσημες οδηγίες τιμών (παράρτ. I, επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985) που προορίζονταν να τεθούν σε ισχύ την 1η του ερχομένου Νοεμβρίου· επομένως, ευλόγως έκρινε η Επιτροπή ότι οι συναντήσεις παραγωγών εξακολούθησαν να παράγουν τα αποτελέσματά τους μέχρι τον Νοέμβριο του 1983.
- 178 Πρέπει, εξ άλλου, να παρατηρηθεί ότι, για να θεμελιώσει τις προεκτεθείσες διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών, η Επιτροπή δεν χρειαζόταν να καταφύγει σε έγγραφα τα οποία δεν είχε μνημονεύσει στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων ή τα οποία δεν είχε κοινοποιήσει στην προσφεύγουσα.
- 179 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συγκαταλεγόταν μεταξύ των παραγωγών πολυπροπυλενίου μεταξύ των οποίων επήλθε σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών που μνημονεύονται στην Απόφαση, ότι οι πρωτοβουλίες αυτές εντάσσονταν στο πλαίσιο συστήματος και ότι παρήγαν τα αποτελέσματά τους μέχρι τον Νοέμβριο του 1983.

Δ' — Τα μέτρα προς διευκόλυνση της εφαρμογής των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

- 180 Η Απόφαση (άρθρο 1, στοιχείο γ', και αιτιολογική σκέψη 27· βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 42) προσάπτει στην προσφεύγουσα ότι συνομολόγησε με τους λοιπούς παραγωγούς διάφορα μέτρα για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των τιμών-στόχων· τέτοια μέτρα ήταν οι προσωρινοί περιορισμοί της παραγωγής, οι ανταλλαγές λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τις παραδόσεις, η πραγματοποίηση τοπικών συναντήσεων, από τον Σεπτέμβριο δε του 1982, ένα σύστημα « account management » (« λογιστικής διαχείρισεως ») που αποσκοπούσε στην εφαρμογή των ανατιμήσεων σε συγκεκριμένους πελάτες.

181 'Όσον αφορά το σύστημα του « account management », του οποίου η πιο πρόσφατη και εξελιγμένη μορφή, που ανάγεται στον Δεκέμβριο του 1982, είναι γνωστή ως « account leadership », η προσφεύγουσα, όπως και κάθε παραγωγός, ορίστηκε συντονιστής ή « leader » ενός τουλάχιστον μεγάλου πελάτη, του οποίου ανέλαβε να συντονίζει, με μυστικότητα, τις σχέσεις με τους προμηθευτές του. Κατ' εφαρμογήν του συστήματος αυτού, εντοπίστηκαν πελάτες στο Βέλγιο, την Ιταλία, τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ορίστηκε δε ένας « συντονιστής » για καθέναν τους. Τον Δεκέμβριο του 1982, προτάθηκε μια πιο γενικευμένη εκδοχή του συστήματος αυτού και προβλέφθηκε ο ορισμός ενός « οδηγού » (« leader »), ο οποίος θα αναλάμβανε να προσανατολίζει, να διαπραγματεύεται και να οργανώνει τις τιμολογιακές μεταβολές. Οι λοιποί παραγωγοί που είχαν τακτικές δοσοληψίες με τους πελάτες ήσαν γνωστοί ως « contenders » (« ανταγωνιστές ») και συνεργάζονταν με τον « account leader », όταν απηύθυναν προσφορά σε συγκεκριμένο πελάτη. Χάριν « προστασίας » του « account leader » και των « contenders », κάθε άλλος παραγωγός στον οποίο απευθυνόταν ο πελάτης έπρεπε να κάνει προσφορά σε τιμές υψηλότερες από τον επιθυμητό στόχο. Παρά τους ισχυρισμούς της ICI ότι το σχέδιο αυτό κατέρρευσε ύστερα από λίγους μόνο μήνες μερικής και αναποτελεσματικής εφαρμογής, η Απόφαση βεβαιώνει ότι τα πλήρη πρακτικά της συναντήσεως της 3ης Μαΐου 1983 ανέφεραν ότι εξετάστηκε τότε λεπτομερώς η περίπτωση διαφόρων πελατών, όπως και οι προσφορές τιμών που είχαν γίνει ή επρόκειτο να γίνουν από κάθε παραγωγό στους πελάτες αυτούς και οι παραδοθείσες ή παραγγελθείσες ποσότητες.

182 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 20), μολονότι δέχεται ότι δεν υπήρξαν τοπικές συναντήσεις στη Γερμανία, αιτιάζεται τη Hoechst ότι βρισκόταν σε στενή επαφή με τη BASF και τη Hüls, με τις οποίες υιοθέτησε κοινή στάση σε ορισμένα θέματα, όπως στο θέμα των ποσοστώσεων.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

183 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν αλέδειξε ούτε την ύπαρξη συστήματος « account leadership » ούτε τη συμμετοχή της σ' ένα τέτοιο σύστημα. Συγκεκριμένα, τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία προέβαλε η Επιτροπή δεν παρέχουν έρεισμα σ' αυτές τις αιτιάσεις. Έτσι, τα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 29) αναφέρονται, το πολύ, σε ένα σχέδιο· το ίδιο και τα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33), των οποίων το ίδιο το κείμενο αναφέρει ότι πρόκειται απλώς για σχέδιο, εφόσον αναφέρει: « the idea of account leadership was proposed » (« προτάθηκε η ιδέα του “account leadership” »). Προσθέτει ότι τα συμπεράσματα τα οποία επιδιώκει να αντλήσει η Επιτροπή από το γεγονός ότι το όνομα ορισμένων πελατών μνημονεύεται σ' αυτό το έγγραφο στερούνται έρεισματος, εφόσον μνημονεύεται στην πραγματικότητα μικρός μόνον

αριθμός πελατών, οι οποίοι ασφαλώς δεν είναι οι σημαντικότεροι πελάτες της προσφεύγουσας.

- 184 Αμφισβητεί επίσης την αποδεικτική ισχύ των πρακτικών μιας συναντήσεως την οποία τοποθετεί χρονικά στις 3 Μαΐου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 37), εκθέτοντας ότι επρόκειτο αποκλειστικά για ανταλλαγή πληροφοριών που αφορούσαν το χρονικό διάστημα του παρελθόντος Μαρτίου-Απριλίου 1983, πράγμα μη επιλήψιμο υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού.
- 185 Η προσφεύγουσα διατείνεται, τέλος, ότι μια μελέτη τιτλοφορούμενη «overlapping customers» («κοινοί πελάτες»), την οποία διενήργησε το γραφείο Coopers & Lybrand, αποδεικνύει ότι το σύστημα του «account leadership» δεν τέθηκε σε εφαρμογή, ειδικότερα έναντι του πελάτη της Steen, εφόσον δείχνει ότι αυτός εφοδιαζόταν από διάφορους παραγωγούς και σε ποικίλλουσες τιμές. Προσθέτει ότι το πόρισμα Coopers & Lybrand αναφέρει, εξ άλλου, ότι η εξέλιξη των πωλήσεων και των τιμών έναντι των «βασικών πελατών» δεν προδίδει ότι εφαρμόστηκαν οι τιμές-στόχοι μέσω συστήματος «account leadership».
- 186 Η Επιτροπή υποστηρίζει, από την πλευρά της, ότι, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, τα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 29) δείχνουν ότι το σύστημα του «account leadership» συνομολογήθηκε, παρ' όλα αυτά, από τους παραγωγούς, εφόσον το σύστημα αυτό φέρεται ως «generally agreed» (επιτεύχθηκε «γενική συμφωνία»). στα ίδια πρακτικά επισυνάπτεται ένας πίνακας που εμφανίζει, για κάθε πελάτη το όνομα του «account leader» του: στον πίνακα αυτόν, η προσφεύγουσα εμφανίζεται ως «account leader» του πελάτη της Steen.
- 187 Κατά την Επιτροπή, τη συναποδοχή αυτού του συστήματος επιρρωννύουν τα πρακτικά μιας συναντήσεως την οποία τοποθετεί χρονικά στις 3 Μαΐου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 37), όπου η προσφεύγουσα μνημονεύεται και πάλι ως η κύρια προμηθεύτρια της Steen. Το ότι το σύστημα αυτό τέθηκε όντως σε εφαρμογή επιβεβαιώνει η απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), η οποία αναφέρει ότι το σύστημα αυτό λειτούργησε επί δύο μήνες.

188 Η Επιτροπή επισημαίνει, τέλος, ότι η προσφεύγουσα, αντί να αμφισβητήσει την ακρίβεια των πραγματικών περιστατικών τα οποία προβάλλει, παραπέμπει απλώς στις μελέτες του γραφείου Coopers & Lybrand, οι οποίες όμως, αποδεικνύουν, το πολύ, ότι η προσφεύγουσα βρέθηκε, επί ορισμένο χρόνο, αντιμέτωπη με τις επιθέσεις ενός ανταγωνιστή, ο οποίος πρότεινε στον πελάτη της Steen τιμές χαμηλότερες· αυτό, ωστόσο, δεν αποδεικνύει ότι δεν επήλθε συμφωνία επί του συστήματος αυτού, αλλ' απλώς ότι η θέση του σε εφαρμογή προσέκρουσε σε δυσχέρειες, πράγμα που ουδέποτε αμφισβήτησε η Επιτροπή.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

189 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η αιτιολογική σκέψη 27 της Αποφάσεως πρέπει να ερμηνευθεί, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 26, δεύτερο εδάφιο, όχι υπό την έννοια ότι προσάπτει σε καθέναν από τους παραγωγούς ότι δεσμεύτηκε ατομικώς να λάβει όλα τα μέτρα των οποίων γίνεται μνεία σ' αυτήν, αλλ' ότι προσάπτει σε καθέναν από αυτούς τους παραγωγούς ότι, σε διάφορες χρονικές στιγμές κατά τη διάρκεια συναντήσεων, συναποδέχτηκαν με τους λοιπούς παραγωγούς ένα σύνολο μέτρων των οποίων γίνεται μνεία στην Απόφαση και που αποσκοπούσαν στη δημιουργία ευμενών συνθηκών για την αύξηση των τιμών, ιδίως μειώνοντας τεχνητά την προσφορά του πολυπροπυλενίου· η εκτέλεση αυτού του συνόλου μέτρων είχε επιμεριστεί, με κοινή συμφωνία των διαφόρων παραγωγών, ανάλογα με τη συγκεκριμένη θέση του καθενός.

190 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα, συμμετέχοντας στις συναντήσεις κατά τις οποίες υιοθετήθηκε αυτό το σύνολο μέτρων [και ιδίως στις συναντήσεις της 13ης Μαΐου, της 2ας και της 21ης Σεπτεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παραρτ. 24, 29, 30)], συναποδέχτηκε το σύστημα αυτό, εφόσον δεν προβάλλει καμμία ένδειξη ικανή να αποδείξει το αντίθετο. Συναφώς, η υιοθέτηση του συστήματος του «account leadership» προκύπτει από το ακόλουθο χωρίο των πρακτικών της συναντήσεως της 2ας Σεπτεμβρίου 1982:

« about the dangers of everyone quoting exactly DM 2.00 A.'s point was accepted but rather than go below DM 2.00 it was suggested & generally agreed that others than the major producers at individual accounts should quote a few pfs higher. Whilst customer tourism was clearly to be avoided for the next month or two it was accepted that it would be very difficult for companies to refuse to quote at all when, as was likely, customers tried to avoid paying higher prices to the regular suppliers. In such cases producers would quote but at above the minimum levels for October ».

(« σχετικά με τους κινδύνους που θα προέκυπταν αν όλοι προέτειναν ακριβώς 2,00 DM, έγινε αποδεκτή η παρατήρηση του Α.· αντί, όμως, να προτείνονται τιμές κάτω των 2,00 DM, προτάθηκε και συμφωνήθηκε από όλους ότι οι άλλοι παραγωγοί, πλην των κυρίων προμηθευτών ενός συγκεκριμένου πελάτη, οφείλουν να προτείνουν τιμές κατά μερικά pfennigs υψηλότερες. Παρ' όλο που οποιαδήποτε αναζήτηση νέων πελατών θεωρήθηκε σαφώς αποφευκτέα για τον επόμενο ένα ή δύο μήνες, έγινε δεκτό ότι θα ήταν εξαιρετικά δυσχερές για τις επιχειρήσεις να αρνηθούν να υποβάλουν προσφορές, όταν, όπως ήταν φυσικό, οι πελάτες προσπαθούσαν να αποφύγουν να πληρώσουν υψηλότερες τιμές στους τακτικούς προμηθευτές τους. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι παραγωγοί θα υπέβαλλαν μεν προσφορά, αλλά υψηλότερη των κατωτάτων τιμών που είχαν οριστεί για τον Οκτώβριο »).

Ομοίως, κατά τη συνάντηση της 21ης Σεπτεμβρίου 1982, στην οποία μετέσχε και η προσφεύγουσα, ελέχθησαν τα εξής: « In support of the move, BASF, Hercules and Hoechst said they would be taking plant off line temporarily » (« Προς στήριξη του σχεδίου, οι BASF, Hercules και Hoechst δήλωσαν ότι θα έβηταν προσωρινώς μια από τις εγκαταστάσεις τους εκτός λειτουργίας »)· ενώ, κατά τη συνάντηση της 13ης Μαΐου 1982, η Fina είπε: « Plant will be shut down for 20 days in August » (« Το εργοστάσιο θα παραμείνει κλειστό επί 20 ημέρες τον Αύγουστο »).

191 Όσον αφορά το « account leadership », το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από τα πρακτικά των συναντήσεων της 2ας Σεπτεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 29), της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33) και της ανοίξεως του 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 37), στις οποίες συμμετείχε η προσφεύγουσα, οι παραγωγοί συντάχθηκαν, κατά τις συναντήσεις αυτές, με το σύστημα αυτό.

192 Πρέπει να προστεθεί ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν μπορεί να εμπλεκόταν σ' αυτό το σύστημα, εφόσον δεν είχε οριστεί ως « account leader » διαφόρων πελατών της, δεν ασκεί επιρροή. Εκείνο που έχει σημασία, πράγματι, δεν είναι το αν ο πελάτης είναι σημαντικός από τη σκοπιά του προμηθευτή, αλλά το αν ο προμηθευτής, εν προκειμένω η Hoechst, είναι σημαντικός από τη σκοπιά του πελάτη του οποίου ορίστηκε « account leader ». Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, ισχυριζόμενη απλώς ότι δεν ορίστηκε « account leader » πολλών από τους σημαντικότερους πελάτες της, η προσφεύγουσα δεν απέκρουσε τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι ήταν η κυριότερη προμηθεύτρια του πελάτη της Steen, του οποίου είχε όντως οριστεί ως ο « account leader » (βλ. γ. αιτ. παράρτ. 33, πίνακα 3). Εξ άλλου, η προσφεύγουσα δεν επικαλέστηκε ούτε απέδειξε ότι ήταν όντως η κυριότερη προμηθεύτρια κάποιου από τους σημαντικούς πελάτες της, του οποίου, παρ' όλα αυτά, δεν ορίστηκε ως ο « account leader ».

193 Την — μερική τουλάχιστον — θέση σε εφαρμογή αυτού του συστήματος πιστοποιούν τα πρακτικά της συνάντησεως της 3ης Μαΐου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 38), όπου αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

« *Belgium*. A long discussion took place on the 5 Belgian A/Cs (...) Generally speaking raffia prices appeared to be from (BFR) 32.50 to 34.50 and fibre prices from 37 to 37.50. The point was made that some other accounts were lower than the target customers. It was agreed that contenders would quote BFR 36 in May with non-contenders offering 38. »

[« *Βέλγιο*. Έγινε μακρά συζήτηση για τις 5 βελγικές A/Cs. (...) Γενικά, φάνηκε ότι οι τιμές της raffia εκυμαίνοντο μεταξύ 32,50 και 34,50 βελγικών φράγκων (BFR), οι δε τιμές των ινών μεταξύ 37 και 37,50 BFR. Παρατηρήθηκε ότι ορισμένοι άλλοι πελάτες είχαν χαμηλότερες τιμές από τους πελάτες-στόχους. Συμφωνήθηκε ότι οι “contenders” θα πρότειναν 36 BFR τον Μάιο, ενώ οι μη “contenders” θα έκαναν προσφορά στα 38. »]

« *Denmark*. A long discussion took place on Jacob Holm who is asking for quotations for the 3rd quarter. It was agreed not to do this and to restrict offers to the end of June. April/May levels were at DKR 6.30 (DM 1.72). Hercules were definitely in and should not have been so. To protect BASF, it was agreed that CWH(üls) + ICI would quote DKR 6.75 from now to end June (DM 1.85) (...) »

[« *Δανία*. Μακρά συζήτηση έγινε για τη Jacob Holm, η οποία ζητεί να γνωστοποιηθούν οι τιμές για το 3ο τρίμηνο. Συμφωνήθηκε να μη γίνει αυτό και να περιοριστούν οι προσφορές μέχρι τα τέλη Ιουνίου. Οι τιμές Απριλίου/Μαΐου ήσαν στις 6,30 δανικές κορώνες (DKR) [1,72 γερμανικά μάρκα (DM)]. Η Hercules είναι βέβαιο ότι μετείχε, ενώ δεν έπρεπε. Χάρην προστασίας της BASF, συμφωνήθηκε ότι η CWH(üls) και η ICI θα έκαναν προσφορά στις 6,75 DKR από τώρα μέχρι τα τέλη Ιουνίου (1,85 DM) (...) »]

Αυτή η θέση σε εφαρμογή επιβεβαιώνεται από την απάντηση της ICI στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), η οποία αναφέρει σχετικά με τα πρακτικά αυτής της συναντήσεως:

« In the Spring of 1983 there was a partial attempt by some producers to operate the "Account Leadership" scheme (...) Since Hercules had not declared to the "Account Leader" its interest in supplying Jacob Holm, the statement was made at this meeting in relation to Jacob Holm that "Hercules were definitely in and should not have been so". It should be made clear that this statement refers only to the Jacob Holm account and not to the Danish market. It was because of such action by Hercules and others that the "Account Leadership" scheme collapsed after at most two months of partial and ineffective operation.

The method by which Hüls and ICI should have protected BASF was by quoting a price of DKR 6.75 for the supply of raffia grade polypropylene to Jacob Holm until the end of June. »

[«Την άνοιξη του 1983, έγινε μια μερική απόπειρα από ορισμένους παραγωγούς να θέσουν σε λειτουργία το σύστημα του "Account Leadership" (...) Η δήλωση ότι "η Hercules είναι βέβαιο ότι μετείχε, ενώ δεν έπρεπε", έγινε κατά τη συνάντηση αυτή αναφορικά με τη Jacob Holm, διότι η Hercules δεν είχε δηλώσει στον "Account Leader" ότι ενδιαφερόταν να προμηθεύσει τη Jacob Holm. Πρέπει να καταστεί σαφές ότι η δήλωση αυτή αφορά μόνο τις δοσοληψίες με τη Jacob Holm και όχι τη δανική αγορά. Λόγω δε αυτών των ενεργειών της Hercules και άλλων, το σύστημα του "Account Leadership" κατέρρευσε μετά από δύο, το πολύ, μήνες μερικής και αναποτελεσματικής εφαρμογής.

Η μέθοδος με την οποία η Hüls και η ICI έπρεπε να προστατεύσουν τη BASF συνίστατο στο να προσφέρουν τιμή 6,75 DKR για την προμήθεια πολυπροπυλενίου ποιότητας raffia στη Jacob Holm μέχρι τα τέλη Ιουνίου. »]

194 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, εξ άλλου, ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ειδικά ότι συμμετέσχε στην απόφαση άλλων μέτρων που αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της εφαρμογής των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών.

195 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συγκαταλέγεται μεταξύ των παραγωγών πολυπροπυλενίου μεταξύ των οποίων επήλθε σύμπτωση βουλήσεων σχετικά με τα μέτρα που αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση της θέσεως σε εφαρμογή των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών περί των οποίων γίνεται μνεία στην Απόφαση.

Ε' — Ποσότητες-στόχοι και ποσοστάσεις

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

196 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 31, τρίτο εδάφιο), «είχε αναγνωρισθεί ότι ένα αυστηρό σύστημα ποσοστάσεων ήταν σημαντικό» κατά τη συνάντηση της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979, τα πρακτικά της οποίας μνημόνευαν κάποιο σχέδιο που είχε προταθεί ή συμφωνηθεί στη Ζυρίχη για τον περιορισμό των μηνιαίων πωλήσεων στο 80% του μέσου όρου που είχε επιτευχθεί κατά τους οκτώ πρώτους μήνες του έτους.

197 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 52) επισημαίνει ακόμα ότι διάφορα σχέδια κατανομής της αγοράς είχαν ήδη εφαρμοστεί πριν από τον Αύγουστο του 1982. Μολονότι ο προβλεπόμενος συνολικός όγκος παραγγελιών είχε επιμεριστεί σε ποσοστά μεταξύ των κατ' ιδίαν παραγωγών, δεν υπήρξε, ωστόσο, κανένας εκ των προτέρων συστηματικός περιορισμός της συνολικής παραγωγής. Έτσι, οι προβλέψεις για το σύνολο της αγοράς αναθεωρούνταν περιοδικά, οι δε πωλήσεις του κάθε παραγωγού, εκφρασμένες σε τόννους, αναπροσαρμόζονταν, ώστε να ανταποκρίνονται προς το ποσοστό που του είχε επιτραπεί.

198 Για το 1979 καθορίστηκαν στόχοι ως προς τον όγκο (εκφραζόμενοι σε τόννους)· οι στόχοι αυτοί στηρίζονταν, εν μέρει τουλάχιστον, στις πωλήσεις που είχαν πραγματοποιηθεί κατά τα τρία προηγούμενα έτη. Πίνακες που ανευρέθησαν στην ICI ανέφεραν τον «αναπροσαρμοσμένο στόχο» ανά παραγωγό για το 1979, συγκρινόμενο προς την ποσότητα που είχε πράγματι πωληθεί κατά την περίοδο εκείνη στη Δυτική Ευρώπη (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 54).

199 Στα τέλη Φεβρουαρίου του 1980, οι παραγωγοί συνομολόγησαν στόχους ως προς τον όγκο πωλήσεων για το 1980, εκφρασμένους και πάλι σε τόννους, με βάση το ετήσιο σύνολο της αγοράς, που είχε εκτιμηθεί σε 1 390 000 τόννους. Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 55), πίνακες που περιέχουν τους «συμφωνηθέντες στόχους» για κάθε παραγωγό για το 1980 βρέθηκαν στην ATO και στην ICI. Επειδή η πρώτη αυτή

πρόβλεψη για το σύνολο της αγοράς αποδείχτηκε υπερβολικά αισιόδοξη, χρειάστηκε να αναθεωρηθούν προς τα κάτω οι ποσοστάσεις των κατ' ιδίαν παραγωγών, έτσι ώστε να αντιστοιχούν σε μια συνολική κατανάλωση για το εν λόγω έτος 1 200 000 τόννων μόνο. Αν εξαιρεθούν η ICI και η DSM, οι πωλήσεις που πραγματοποίησαν οι διάφοροι παραγωγοί αντιστοιχούσαν, σε γενικές γραμμές, προς τον στόχο τους.

200

Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 56), η κατανομή της αγοράς για το 1981 αποτέλεσε αντικείμενο μακρών και πολυπλόκων διαπραγματεύσεων. Κατά τις συναντήσεις του Ιανουαρίου 1981, συμφωνήθηκε, ως προσωρινό μέτρο, ότι, για να υποβοηθηθεί η επίτευξη της πρωτοβουλίας καθορισμού των τιμών για τον Φεβρουάριο-Μάρτιο, κάθε παραγωγός θα περιόριζε τις μηνιαίες πωλήσεις του στο 1/12 του 85 % του «στόχου» για το 1980. Εν αναμονή της καταρτίσεως κάποιου μονιμοτέρου σχεδίου, κάθε παραγωγός ανακοίνωσε στη συνάντηση την ποσότητα που έλπιζε να πωλήσει κατά το 1981. Ωστόσο, το άθροισμα των επί μέρους «φιλοδοξιών» υπερέβαινε κατά πολύ την προβλεπόμενη συνολική ζήτηση. Παρά τις διάφορες συμβιβαστικές προτάσεις που πρόεβαν η Shell και η ICI, δεν επιτεύχθηκε καμία οριστική συμφωνία επί των ποσοστάσεων για το 1981. Ως προσωρινό μέτρο, οι παραγωγοί καθόρισαν, για καθένα τους, την ίδια θεωρητική ποσόστωση που είχαν και για το προηγούμενο έτος και γνωστοποιούσαν τις πωλήσεις που πραγματοποιούσαν κάθε μήνα, κατά τη συνάντηση. Κατά συνέπεια, οι πραγματοποιηθείσες πωλήσεις ελέγχονταν συγκρινόμενες προς μια θεωρητική κατανομή της διατιθέμενης αγοράς βάσει των ποσοστάσεων του 1980 (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 57).

201

Στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 58) εκτίθεται ότι, για το 1982, οι παραγωγοί υπέβαλαν πολύπλοκες προτάσεις ποσοστάσεων, με τις οποίες προσπαθούσαν να συμβιβάσουν δισταμένους παράγοντες, όπως τα παρελθόντα αποτελέσματα, τις φιλοδοξίες τους στην αγορά και τη διατιθέμενη παραγωγική ικανότητα. Η συνολική προς κατανομή αγορά υπολογίστηκε σε 1 450 000 τόννους. Ορισμένοι παραγωγοί υπέβαλαν λεπτομερή σχέδια για την κατανομή της αγοράς, άλλοι αρκέστηκαν στο να γνωστοποιήσουν τις ποσότητες που φιλοδοξούσαν αυτοί να πωλήσουν. Κατά τη συνάντηση της 10ης Μαρτίου 1982, η Monte και η ICI επιχείρησαν να καταλήξουν σε συμφωνία. Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 58, τελευταίο εδάφιο) επισημαίνει όμως ότι, όπως και το 1981, δεν επιτεύχθηκε οριστική συμφωνία και ότι, κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, οι μηνιαίες πωλήσεις κάθε παραγωγού ανακοινώνονταν κατά τις συναντήσεις και συγκρίνονταν προς το ποσοστό που είχε καταγραφεί κατά το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα με την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 59), κατά τη συνάντηση του Αυγούστου του 1982, συνεχίστηκαν οι συνομιλίες με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας επί των ποσοστάσεων για το 1983, η δε ICI πραγματοποίησε, με καθέναν από τους παραγωγούς, διμερείς συζητήσεις σχετικά με το νέο σύστημα. Εν αναμονή, όμως, της εισαγωγής ενός τέτοιου συστήματος ποσοστάσεων, οι παραγωγοί εκλήθησαν να περιορίσουν τις μηνιαίες πωλήσεις τους, κατά το δεύτερο εξάμηνο του 1982, στο ποσοστό του συνόλου των πωλήσεων τις οποίες είχε πραγματοποιήσει ο καθένας τους κατά το πρώτο εξάμηνο του 1982. Επιτεύχθηκε, έτσι, το 1982, κάποια εξισορρόπηση των μερι-

δίων της αγοράς, την οποία η ATO χαρακτήρισε ως « οιονεί συναίνεση », ενώ, μεταξύ των « μεγάλων », η ICI και η Shell διατηρήθηκαν στο 11 % περίπου και η Hoechst λίγο πιο κάτω (10,5 %). Η Monte, η οποία παρέμεινε ο μεγαλύτερος παραγωγός, σημείωσε ελαφρά πρόοδο και κατέλαβε το 15 % της αγοράς, έναντι 14,2 % του προηγούμενου έτους.

202 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 60), για το 1983, η ICI κάλεσε κάθε παραγωγό να ανακοινώσει τις δικές του φιλοδοξίες, καθώς και τις σκέψεις του σχετικά με το μερίδιο της αγοράς που θα έπρεπε να δοθεί σε καθέναν από τους λοιπούς. Έτσι, η Monte, η Amic, η ATO, η DSM, η Linz, η Saga και η Solvay, καθώς και οι παραγωγοί της Γερμανίας διά της BASF, υπέβαλαν λεπτομερείς προτάσεις. Κατόπιν τούτου, οι διάφορες αυτές προτάσεις υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με ηλεκτρονικό υπολογιστή, για να εξαχθεί ο μέσος όρος, ο οποίος συγκρίθηκε, στη συνέχεια, με τις προσδοκίες κάθε παραγωγού. Βάσει των πράξεων αυτών, η ICI μπόρεσε να προτείνει κατευθυντήριες γραμμές για μια νέα συμφωνία-πλαίσιο για το 1983. Η ICI θεώρησε ότι ήταν αναγκαίο, για την επιτυχία οποιουδήποτε νέου σχεδίου, το να εμφανίσουν οι « τέσσερις μεγάλοι » ενιαίο μέτωπο έναντι των άλλων παραγωγών. Η γνώμη της Shell, την οποία κοινοποίησε στην ICI, ήταν ότι η Shell, η ICI και η Hoechst έπρεπε να έχουν ποσόστωση 11 % εκάστη. Η πρόταση της ICI για το 1983 έδινε 19,8 % στους παραγωγούς της Ιταλίας, 10,9 % στη Hoechst και τη Shell και 11,1 % στην ίδια την ICI (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 62). Οι προτάσεις αυτές συζητήθηκαν στις συναντήσεις του Νοεμβρίου και του Δεκεμβρίου του 1982. Κατά τη συνάντηση της 2ας Δεκεμβρίου 1982, συζητήθηκε μια πρόταση που περιοριζόταν, αρχικά, στο πρώτο τρίμηνο του έτους. Τα πρακτικά της συναντήσεως αυτής, τα οποία συντάξε η ICI, αναφέρουν ότι η ATO, η DSM, η Hoechst, η Hüls, η ICI, η Monte και η Solvay, καθώς και η Hercules, θεώρησαν « αποδεκτή » την ποσόστωση που τους είχε δοθεί (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 63). Οι πληροφορίες αυτές επιρρωννύονται από ένα σημείωμα, με ημερομηνία 3 Δεκεμβρίου 1982, που συνοψίζει μια τηλεφωνική συνδιάλεξη που είχε η ICI με τη Hercules.

203 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 63, τρίτο εδάφιο) αναφέρει ότι ένα έγγραφο που βρέθηκε στη Shell επιβεβαιώνει την ύπαρξη συμφωνίας, εφόσον η επιχείρηση αυτή φρόντιζε να μην υπερβαίνει την ποσόστωσή της. Το ίδιο έγγραφο επιβεβαιώνει επίσης ότι, κατά το δεύτερο τρίμηνο του 1983, εξακολουθούσε να εφαρμόζεται ένα σύστημα ρυθμίσεως του όγκου, εφόσον, για να διατηρηθεί το μερίδιό της στην αγορά γύρω στο 11 % κατά το δεύτερο τρίμηνο, οι εθνικές εταιρίες πωλήσεων του ομίλου Shell έλαβαν την εντολή να μειώσουν τις πωλήσεις τους. Την ύπαρξη αυτής της συμφωνίας επιβεβαιώνουν και τα πρακτικά της συναντήσεως της 1ης Ιουνίου 1983, τα οποία, καίτοι δεν μνημονεύουν ποσοστάσεις, αναφέρουν ότι είχε μεσολαβήσει ανταλλαγή στοιχείων μεταξύ των εμπειρογνομόνων σχετικά με τις ποσότητες που είχε πωλήσει κάθε παραγωγός κατά τον προηγούμενο μήνα, πράγμα που φαίνεται να αποτελεί

ένδειξη για το ότι εφαρμοζόταν όντως σύστημα ποσοστάσεων (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 64).

204 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 65) επισημαίνει ότι, μολονότι ουδέποτε καθιερώθηκε κάποιο σύστημα επιβολής κυρώσεων για υπέρβαση των ποσοστάσεων, το σύστημα βάσει του οποίου κάθε παραγωγός έδινε αναφορά κατά τις συναντήσεις για την ποσότητα που είχε πωλήσει κατά τον προηγούμενο μήνα, διατρέχοντας έτσι τον κίνδυνο να δεχθεί τις επικρίσεις άλλων παραγωγών για την απειθαρχία που επέδειξε, ωθούσε τους παραγωγούς στο να τηρούν την ποσόστωση που τους είχε οριστεί.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

205 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι τα έγγραφα τα οποία προσκόμισε η Επιτροπή δεν αποδεικνύουν την ύπαρξη συμφωνιών περί ποσοστάσεων. Συγκεκριμένα, είναι πρόδηλο ότι πολλά απ' αυτά τα έγγραφα συντάχθηκαν μετά το πέρας της περιόδου στην οποία αναφέρονται, βάσει στοιχείων που κατέστησαν προσιτά εκ των υστέρων. Αυτό ισχύει για τα έγγραφα στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη συμφωνιών περί ποσοστάσεων το 1979 και το 1980 (γ. αιτ. παραρτ. 17, 55 και 59). Εξ άλλου, η μνεία του όρου « proposal » (« πρόταση ») σε διάφορα έγγραφα προδίδει χωρίς αμφιβολία ότι πρόκειται για προτάσεις και όχι για συμφωνίες. Αυτό ισχύει για τους πίνακες που αφορούν τα έτη 1980, 1981 και 1983 (γ. αιτ. παραρτ. 56, 62 και 33). Ο όρος « agreed » (« συμφωνηθέν »), που περιέχεται σε διάφορα πρακτικά συναντήσεων και σε διάφορους πίνακες, είναι διφορούμενος, καθ' όσον μπορεί να εννοεί όχι σύμπτωση βουλήσεων, αλλ' απλώς ταύτιση απόψεων, όπως ήδη εξέθεσε η προσφεύγουσα. Ομοίως, ο όρος « acceptable » (« αποδεκτό »), που περιέχεται στον πίνακα που είναι συνημμένος στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παραρτ. 33), δεν σημαίνει « γίνεται (όντως) δεκτό ». Τέλος, για να αποδείξει την ύπαρξη συμφωνιών περί ποσοστάσεων επί ορισμένες περιόδους, η Επιτροπή προσκομίζει έγγραφα, τα οποία, στην πραγματικότητα, αναφέρονται σε άλλες περιόδους (γ. αιτ. παραρτ. 17, 40, 55 και 59).

206 Η προσφεύγουσα συμπεραίνει ότι, δεδομένου ότι δεν υφίσταται καμμία πειστική έγγραφη απόδειξη για τα έτη 1979 και 1980 και εφόσον η Επιτροπή δεν ισχυρίζεται ότι υπήρξαν συμφωνίες περί ποσοστάσεων για τα έτη 1981 και 1982, το μόνο που της απομένει είναι να αποδείξει ότι δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη συμφωνίας για το πρώτο εξάμηνο του 1983. Συναφώς, εξήγησε ήδη γιατί τα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας

Δεκεμβρίου 1982 δεν συνιστούν απόδειξη. Προσθέτει ότι το εσωτερικό έγγραφο της Shell το οποίο προσκόμισε η Επιτροπή (γ. αιτ. παράρτ. 90) δεν αποδεικνύει την ύπαρξη συμφωνίας περί ποσοστάσεων, εφόσον αποτελεί εσωτερικό απλώς έγγραφο. Ούτε τα πρακτικά της συναντήσεως της 1ης Ιουνίου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 40) συνιστούν απόδειξη του ότι υπήρξε συμφωνία επί των ποσοστάσεων για το δεύτερο τρίμηνο αυτού του έτους, εφόσον τα εν λόγω πρακτικά συνετάχθησαν περί το τέλος αυτού του τριμήνου, ενώ τα αριθμητικά στοιχεία που ανακοινώθηκαν κατά την εν λόγω συνεδρίαση αφορούσαν αποκλειστικά τον παρελθόντα χρόνο.

- 207 Εκθέτει ότι, εν όψει της ανεπάρκειας των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία προβάλλει η Επιτροπή, αυτή θα όφειλε να ελέγξει αν οι επιχειρήσεις ακολούθησαν στην αγορά μια συλλογική συμπεριφορά αντιστοιχούσα προς τις ποσοστάσεις που φέρεται ότι συμφωνήθηκαν κατά τις συναντήσεις αυτές. Συναφώς, οι ίδιοι οι πίνακες 1 και 8 της Αποφάσεως δείχνουν ότι η συμπεριφορά των επιχειρήσεων δίστατο προς τις ποσοστάσεις που φέρεται ότι είχαν συμφωνηθεί, εφόσον οι παραγωγοί πολύ συχνά υπελείποντο των υποτιθεμένων ποσοστάσεών τους.
- 208 Γι' αυτό και η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η εξέλιξη των μεριδίων της αγοράς από το 1979 μέχρι το 1983, την οποία εμφανίζει ο πίνακας 1 της Αποφάσεως, δείχνει πόσο απίθανο είναι να συνήφθη η φερόμενη συμφωνία περί ποσοστάσεων. Από τον πίνακα αυτόν προκύπτει ότι το μερίδιο της προσφεύγουσας στην αγορά μειώθηκε, από το 1979 μέχρι το 1983, κατά 2,1%· το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει για την προσφεύγουσα απώλεια του 17% του μεριδίου της αγοράς το οποίο κατείχε το 1979. Για την περίοδο από 1977 έως 1983, οι απώλειες μεριδίων αγοράς ήταν ακόμη σημαντικότερες. Αντιθέτως προς τη γνώμη της Επιτροπής (αιτιολογική σκέψη 91 της Αποφάσεως), οι απώλειες αυτές δεν εξηγούνται από το γεγονός ότι έγιναν παραχωρήσεις στους νεοεμφανισθέντες στην αγορά. Είναι παράλογο και αντίθετο προς τα εγκατεστημένα συμφέροντα το να αποδίδεται στη Hoechst ότι παραιτήθηκε μονομερώς από το μερίδιό της στην αγορά, όταν η ICI και η Shell διατήρησαν βασικά τη θέση τους ή περιόρισαν την απώλειά τους στο 0,5% το πολύ, η δε Monte, που ήταν ο σημαντικότερος παραγωγός, αύξησε μάλιστα το μερίδιό της στην αγορά, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία που δίνει η ίδια η Επιτροπή στον πίνακα 1 της Αποφάσεως.
- 209 Ομοίως, επισημαίνει, επί παραδείγματι, ότι ο πίνακας 8 της Αποφάσεως, ο οποίος περιλαμβάνει τις πραγματοποιηθείσες πωλήσεις των κατ' ιδίαν παραγωγών για το 1980, δείχνει ότι όλοι οι παραγωγοί, πλην ενός, παρέμειναν πολύ κάτω της ποσοστά-

σεως που φέρεται ότι είχε συμφωνηθεί. Προσθέτει ότι σε κανένα πίνακα οι πραγματοποιηθείσες πωλήσεις δεν αντιστοιχούν προς τους στόχους που φέρεται ότι είχαν συμφωνηθεί, ενώ τα μερίδια αγοράς των διαφόρων επιχειρήσεων υπέκειντο συνεχώς σε διακυμάνσεις. Το Δικαστήριο έχει κρίνει, όμως, ότι η διάσταση μεταξύ των πραγματικών μεριδίων αγοράς και των ποσοστάσεων που φέρεται ότι έχουν συμφωνηθεί αποτελεί ισχυρό αποδεικτικό στοιχείο, όταν διατυπώνεται κατηγορία περί διακανονισμού επί των ποσοστάσεων (απόφαση της 15ης Ιουλίου 1970 στην υπόθεση 41/69, ACF Chemiefarm κατά Επιτροπής, Slg. 1970, σ. 661, σκέψεις 150 επ.)

- 210 Από την ανάλυση αυτή η προσφεύγουσα συνάγει ότι τα συμπεράσματα τα οποία αντλεί η Επιτροπή από τους πίνακες 1 και 8 της Αποφάσεως είναι εσφαλμένα, εφόσον οι πίνακες αυτοί αποδεικνύουν, στην πραγματικότητα, ότι καμμία συμφωνία ποσοστάσεων δεν συνήφθη.
- 211 Η προσφεύγουσα επιχειρεί, τέλος, να αποδείξει, επικαλούμενη βασικά τη μελέτη του καθηγητή Albach, ότι η αγορά ήταν άκρως ανταγωνιστική. Καθ' όσον ο ανταγωνισμός ως προς τις τιμές ήταν πολύ ζωηρός, η Hoechst δεν αντιλαμβάνεται για ποιον λόγο άραγε θα παραιτείτο, από τη μια, αυθορμήτως από μερίδια της αγοράς, αν δεν επρόκειτο, από την άλλη, να επωφεληθεί απ' αυτή την παραίτηση για να μειώσει τον ανταγωνισμό στις τιμές. Στην πραγματικότητα, η εκ μέρους της προσφεύγουσας απώλεια μεριδίων αγοράς σήμαινε εγκατάλειψη ορισμένων θέσεων στην αγορά υπό την πίεση του ανταγωνισμού.
- 212 Η Επιτροπή, αντιθέτως, υποστηρίζει ότι συμφωνίες ποσοστάσεων συνήφθησαν για τα έτη 1979, 1980 και 1983. Για το 1981 και το 1982, φρονεί ότι δεν κατέστη δυνατόν να συναρθεί οριστική συμφωνία, αλλ' ότι έγιναν δεκτές προσωρινές λύσεις.
- 213 Για το 1979, η Επιτροπή φρονεί ότι από τον πίνακα που επιγράφεται «Producers' Sales to West Europe» («Πωλήσεις των παραγωγών στη Δυτική Ευρώπη», γ. αιτ. παράρτ. 55) προκύπτει κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο η συμμετοχή της Hoechst σε σύστημα ποσοστάσεων. Ο πίνακας αυτός περιέχει, πράγματι, για τους κατ' ιδίαν παραγωγούς, τις πωλήσεις των ετών 1976, 1977 και 1978, οι οποίες ελήφθησαν ως βάση για την κατανομή των μεριδίων αγοράς για το 1979. Ο πίνακας αυτός περιέχει επίσης μια στήλη, η οποία αφορά τον «αναθεωρημένο στόχο» για το ίδιο αυτό έτος. Η Επιτροπή φρονεί ότι οι ποσοστάσεις-στόχοι για το 1979 εκπονήθηκαν το 1979 και

όχι το 1980. Εξ άλλου, το έγγραφο αυτό επιρρωννύεται επίσης από τα πρακτικά μιας συναντήσεως παραγωγών που διεξήχθη στις 26 και 27 Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12), τα οποία δείχνουν ότι συζητήθηκε κατ' αυτήν το ζήτημα των ποσοτήτων-στόχων και ότι οι παραγωγοί αναγνώρισαν ότι ήταν αναγκαίο να επιβληθεί ένα αυστηρό σύστημα ποσοστώσεων.

- 214 Για το 1980, υποστηρίζει ότι συνήφθη συμφωνία περί ποσοστώσεων. Τον ισχυρισμό αυτόν τον στηρίζει ουσιαστικά σε έναν πίνακα, με χρονολογία 28 Φεβρουαρίου 1980, τιτλοφορούμενο « Polypropylene — Sales target 1980 (kt) » [« Πολυπροπυλένιο — Στόχος πωλήσεων για το 1980 (σε χιλιοτόννους) »], ο οποίος ανευρέθηκε στην ΑΤΟ (γ. αιτ. παράρτ. 60). στον πίνακα αυτόν παρατίθενται, για όλους τους παραγωγούς της Δυτικής Ευρώπης, τα εξής μεγέθη: « 1980 target » (« στόχος 1980 »), « opening suggestions » (« αρχικές προτάσεις »), « proposed adjustments » (« προτεινόμενες αναπροσαρμογές ») και « agreed targets 1980 » (« συμφωνηθέντες στόχοι για το 1980 »). Το έγγραφο αυτό δείχνει τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκαν οι ποσοστώσεις. Την ανάλυση αυτή επιβεβαιώνουν τα πρακτικά των δύο συναντήσεων του Ιανουαρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17), κατά τη διάρκεια των οποίων ο επιδιωκόμενος όγκος πωλήσεων συγκρίθηκε προς τις ποσότητες που πράγματι πώλησαν οι διάφοροι παραγωγοί. Η Επιτροπή τονίζει ότι σκοπός του συστήματος ποσοστώσεων ήταν η παγίωση των μεριδίων αγοράς. Γι' αυτό και οι συμφωνίες αφορούσαν τα μερίδια αγοράς, τα οποία στη συνέχεια μετατρέπονταν σε ποσότητες εκφρασμένες σε τόννους, ώστε να μπορούν να χρησιμεύσουν ως μέτρο αναφοράς· διότι, χωρίς μια τέτοια μετατροπή, δεν θα ήταν δυνατόν να διαπιστωθεί από ποιο σημείο και ύστερα κάποιος από τους μετέχοντες στη σύμπραξη θα έπρεπε να ελαττώσει τις πωλήσεις του για να συμμορφωθεί προς τις συμφωνίες. Προς τον σκοπό αυτό, ήταν απαραίτητο να προβλέπεται ο συνολικός όγκος των πωλήσεων. Για το 1980, καθότι οι αρχικές προβλέψεις αποδείχτηκαν υπεραισιόδοξες, χρειάστηκε να αναπροσαρμοστεί κατ' επανάληψη ο συνολικός όγκος των πωλήσεων που είχε αρχικά προβλεφθεί· αυτό συνεπαγόταν αναπροσαρμογή της ποσότητας που είχε οριστεί για κάθε επιχείρηση χωριστά. Κατά την Επιτροπή, τα ανωτέρω αποδεικνύουν ότι υπήρξε όντως συμφωνία επί των ποσοστώσεων για το 1980.

- 215 Για το 1981, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι δεν υπήρξε συμφωνία καλύπτουσα ολόκληρο το έτος. Ωστόσο, οι παραγωγοί συνεννοήθηκαν, εν είδει προσωρινού μέτρου, να περιορίσουν τον μηνιαίο όγκο των πωλήσεών τους για τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο στο 1/12 του 85 % των στόχων που είχαν συμφωνήσει για το προηγούμενο έτος· αυτό πιστοποιείται από τα πρακτικά των δύο συναντήσεων του Ιανουαρίου του 1981. Κατά τους λοιπούς μήνες του έτους, λειτούργησε ένα σύστημα διαρκούς ελέγχου του όγκου που διετίθετο στην αγορά από τους διαφόρους παραγωγούς.

- 216 Για το 1982, η κατάσταση εμφανίστηκε με τον ίδιο τρόπο όπως το 1981. Παρ' όλων ότι δεν συνήφθη καμία συμφωνία επί των ποσοστώσεων, ο έλεγχος των μεριδίων αγοράς των διαφόρων παραγωγών συνεχίστηκε κατά τις συναντήσεις της 9ης Ιουνίου και της 20ής Αυγούστου 1982 (γ. αιτ. παραρτ. 25 και 28), καθώς και κατά τις συναντήσεις του Οκτωβρίου, Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου του 1982 (γ. αιτ. παραρτ. 31 έως 33). Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, κατά την εν λόγω περίοδο, υπήρξε μια σχετική σταθερότητα των μεριδίων αγοράς. Αυτό καταδεικνύεται σε ένα έγγραφο της ΑΤΟ (γ. αιτ. παράρτ. 72), η οποία χαρακτηρίζει την κατάσταση ως «οιονεί συναίνεση». Η Επιτροπή παραπέμπει επίσης στις διαπιστώσεις που περιέχονται στις αιτιολογικές σκέψεις 58 και 59 της Αποφάσεως.
- 217 Η Επιτροπή ισχυρίζεται, στη συνέχεια, ότι έχει στην κατοχή της τους αριθμούς πωλήσεων που επιθυμούσαν να επιτύχουν οι διάφοροι παραγωγοί, καθώς και τις προτάσεις που διατύπωσαν σχετικά, τόσο για τους ίδιους όσο και για τους άλλους παραγωγούς, κατόπιν αιτήσεως της ICI και τις οποίες ανακοίνωσαν σ' αυτήν την τελευταία, με την προοπτική της συνάψεως συμφωνίας επί των ποσοστώσεων για το 1983 (γ. αιτ. παραρτ. 74 έως 84). Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι προτάσεις αυτές υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με ηλεκτρονικό υπολογιστή, προκειμένου να εξαχθεί ένας μέσος όρος, ο οποίος συγκρίθηκε στη συνέχεια προς τις προσδοκίες κάθε παραγωγού (γ. αιτ. παράρτ. 85). Στα έγγραφα αυτά η Επιτροπή προσθέτει ακόμη ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI με τίτλο «Polypropylene Framework 1983» («Γενικό πλαίσιο για το πολυπροπυλένιο 1983») (γ. αιτ. παράρτ. 86), με το οποίο η ICI περιγράφει τις γενικές κατευθύνσεις μιας μελλοντικής συμφωνίας επί των ποσοστώσεων, καθώς και άλλο ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI με τίτλο «Polypropylene Framework» («Γενικό πλαίσιο για το πολυπροπυλένιο») (γ. αιτ. παράρτ. 87), που δείχνει ότι αυτή η τελευταία θεωρούσε απαραίτητο να υπάρξει συμφωνία περί των ποσοστώσεων.
- 218 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι από πολλές συγκλίνουσες ενδείξεις διαφαίνεται ότι υπήρξε συμφωνία επί των ποσοστώσεων για το πρώτο τρίμηνο. Στηρίζεται, κατ' αρχάς, στον πίνακα 2 που είναι συνημμένος στα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33). Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει, για κάθε παραγωγό, μια ποσόστωση· στις περισσότερες περιπτώσεις, οι ποσοστώσεις αυτές είναι σημειωμένες με έναν αστερίσκο, ο οποίος παραπέμπει στον όρο «αποδεκτή», ο οποίος εμφανίζεται στο κάτω μέρος του πίνακα. Μπορεί να συναχθεί απ' αυτό ότι πραγματοποιήθηκε τότε ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της συμφωνίας επί των ποσοστώσεων, εφόσον όλοι οι παραγωγοί κατ' αρχήν ενέκριναν μια τέτοια συμφωνία, οι περισσότεροι δε απ' αυτούς αποδέχτηκαν την ατομική ποσόστωση που τους είχε δοθεί. Όπως προκύπτει, άλλωστε, από ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI του Δεκεμβρίου του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 35), από τις αρχές του 1983, η ICI θεωρούσε απαραίτητο για την εύρυθμη λειτουργία της συμφωνίας το να καταρτιστεί συμφωνία επί των ποσοστώσεων. Τα έγγραφα αυτά αποδεικνύουν ότι είχαν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία επί των ποσοστώσεων για το πρώτο τρίμηνο του 1983.

- 219 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι προτάσεις κατέληξαν σε συμφωνία, επικαλούμενη, όσον αφορά το πρώτο τρίμηνο, ένα εσωτερικό έγγραφο της Shell (γ. αιτ. παράρτ. 90), το οποίο αποδεικνύει ότι αυτή έλαβε μέρος σε συμφωνία περί ποσοστάσεων για το 1983, εφόσον παρήγγειλε στις θυγατρικές της να μειώσουν τις πωλήσεις τους, ώστε να τηρηθεί η ποσόστωσή της (« This compares with W. E. Sales in 1Q of 43 kt: and would lead to a market share of approaching 12 % and well above the agreed Shell target of 11 % » (« Ο αριθμός αυτός πλησιάζει τους 43 χιλιοτόννους πωλήσεων στη Δυτική Ευρώπη για το 1ο τρίμηνο· και θα οδηγούσε σε ένα μερίδιο της αγοράς κοντά στο 12 %, πολύ πάνω από τον στόχο του 11 % που έχει συμφωνηθεί για τη Shell »). Μια τέτοια όμως συμφωνία περί ποσοστάσεων, για να μπορεί να λειτουργήσει και να εξασφαλίσει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, θα έπρεπε, κατά την Επιτροπή, να εφαρμοστεί σε όλες τις επιχειρήσεις του τομέα. Κατά συνέπεια, η Hoechst οπωσδήποτε μετέσχε σ' αυτή τη συμφωνία.
- 220 Για το δεύτερο τρίμηνο του 1983, επίσης ισχύει η ίδια συλλογιστική, η οποία μάλιστα επιρρωννύεται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 1ης Ιουνίου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 40) και από έναν πίνακα που εμφανίζει τις « προσδοκίες για το 1983 », με βάση τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεων του πρώτου εξαμήνου του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 84). Τα στοιχεία αυτά δείχνουν, κατά την Επιτροπή, ότι η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις πωληθείσες ποσότητες χρησίμευε στον έλεγχο τηρήσεως των ποσοστάσεων.
- 221 Όσον αφορά τα επιχειρήματα της Hoechst περί μειώσεως του μεριδίου της στην αγορά, η Επιτροπή φρονεί ότι δεν κλονίζουν τις διαπιστώσεις της, καθ' ότι υπάρχει σημείωμα της ICI (γ. αιτ. παράρτ. 98), το οποίο εκθέτει σαφώς τη στρατηγική των « τεσσάρων μεγάλων » σχετικά με τα μερίδια αγοράς. Αυτοί, συγκεκριμένα, έλαβαν ρητώς υπόψη το γεγονός ότι η σύμβαση συμπράξεως επί της κατανομής της αγοράς δεν σήμαινε κατ' ανάγκην ότι η σύμβαση αυτή θα απέβαινε από κάθε άποψη επιτυχής. Επί πλέον, ο πίνακας 8 της Αποφάσεως προδίδει ότι τα μερίδια των παραγωγών πολυπροπυλενίου στην αγορά της Δυτικής Ευρώπης χαρακτηρίστηκαν από αξιοσημείωτη σταθερότητα κατά την περίοδο που καλύπτεται από τις συμφωνίες ποσοστάσεων. Συναφώς, οι διακυμάνσεις που μνημονεύονται στη μελέτη του καθηγητή Albach για τη γερμανική αγορά αντισταθμίστηκαν από ανάλογες διακυμάνσεις σε άλλες αγορές.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 222 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η προσφεύγουσα μετείχε, από την αρχή, στις περιοδικές συναντήσεις των παραγωγών πολυπροπυλενίου, κατά τις οποίες γίνονταν συζητήσεις σχετικά με τον όγκο των πωλήσεων των διαφόρων παραγωγών και ανταλλάσσονταν σχετικές πληροφορίες.
- 223 Πρέπει να σημειωθεί, πέρα από τη συμμετοχή της Hoechst στις συναντήσεις, ότι η επωνυμία της περιέχεται σε διαφόρους πίνακες (γ. αιτ. παράρτ. 55 έως 61), από το περιεχόμενο των οποίων προκύπτει σαφώς ότι σκοπός τους ήταν ο ορισμός επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων. Οι περισσότερες όμως από τις προσφεύγουσες παραδέχτηκαν, με τις απαντήσεις τους σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, ότι οι πίνακες που αποκαλύφθηκαν στην ICI, την ATO και την Hercules δεν ήταν δυνατόν να καταρτιστούν βάσει των στατιστικών του συστήματος Fides. Η ICI δήλωσε, εξ άλλου, σχετικά με έναν από τους πίνακες αυτούς, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), ότι « the source of information for actual historic figures in this table would have been the producers themselves » (« η πηγή προελεύσεως των αριθμών του πίνακα αυτού, που αντιπροσωπεύουν ήδη συντελεσθείσες πράξεις, πρέπει να ήταν οι ίδιοι οι παραγωγοί »). Ορθώς, επομένως, η Επιτροπή θεώρησε ότι το περιεχόμενο των πινάκων αυτών, καθόσον αφορούσε τη Hoechst, είχε δοθεί από την ίδια τη Hoechst στο πλαίσιο των συναντήσεων στις οποίες συμμετείχε. Κατά συνέπεια, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι οι προμνησθέντες πίνακες ήταν εσωτερικά έγγραφα καταρτισθέντα βάσει των στατιστικών της Fides δεν μπορεί να γίνει δεκτό.
- 224 Η ορολογία που χρησιμοποιείται στους πίνακες που αφορούν τα έτη 1979 και 1980 [όπως « revised target » (« αναθεωρημένος στόχος »), « opening suggestions » (« αρχικές προτάσεις »), « proposed adjustments » (« προτεινόμενες αναπροσαρμογές ») και « agreed targets » (« συμφωνηθέντες στόχοι »)] δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι υπήρξε όντως σύμπτωση των βουλήσεων των παραγωγών.
- 225 Όσον αφορά ειδικότερα το 1979, πρέπει να σημειωθεί, βάσει ολοκλήρου του κειμένου των πρακτικών της συναντήσεως της 26ης και 27ης Σεπτεμβρίου 1979 (γ. αιτ. παράρτ. 12) και βάσει του αχρονολόγητου πίνακα, ο οποίος κατασχέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 55) και τιτλοφορείται « Producers' Sales to West Europe » (« Πωλήσεις των παραγωγών στη Δυτική Ευρώπη »), ο οποίος περιλαμβάνει για όλους τους παραγωγούς πολυπροπυλενίου της Δυτικής Ευρώπης τους αριθμούς πωλήσεων σε χιλιοτόννους

για το 1976, το 1977 και το 1978, καθώς και βάσει των αριθμών που μνημονεύονται υπό τις περιγραφές « 1979 actual » (« πωλήσεις πραγματοποιηθείσες το 1979 »), « revised target » (« αναθεωρημένος στόχος ») και « 79 », ότι, κατά τη συνεδρίαση αυτή, αναγνωρίστηκε η ανάγκη το σύστημα ποσοστώσεων που είχε συνομολογηθεί για το 1979 να καταστεί αυστηρότερο για τους τρεις τελευταίους μήνες του έτους αυτού. Πράγματι, ο όρος « tight » (« αυστηρός »), σε συνδυασμό προς τον περιορισμό στο 80 % του 1/12 των προβλεφθεισών ετησίων πωλήσεων, δείχνει ότι ο διακανονισμός που είχε αρχικά προβλεφθεί για το 1979 έπρεπε να καταστεί αυστηρότερος για τους τρεις αυτούς τελευταίους μήνες. Αυτή η ερμηνεία των πρακτικών επιρρωννύεται από τον προαναφερθέντα πίνακα, δεδομένου ότι αυτός περιέχει, υπό τον τίτλο « 79 », στην τελευταία στήλη δεξιά της στήλης που επιγράφεται « revised target » (« αναθεωρημένος στόχος »), αριθμούς που πρέπει να αντιστοιχούν προς τις αρχικώς καθορισθείσες ποσοστώσεις. Αυτές χρειάστηκε να αναπροσαρμοστούν επί το αυστηρότερον, διότι είχαν καθοριστεί βάσει μιας υπερβολικά αισιόδοξης εκτιμήσεως της αγοράς, πράγμα που συνέβη, εξ άλλου, και το 1980. Οι διαπιστώσεις αυτές δεν αναιρούνται από την αναφορά που περιέχεται στην αιτιολογική σκέψη 31, τρίτο εδάφιο, της Αποφάσεως σε ένα σχέδιο « που είχε προταθεί ή συμφωνηθεί στη Ζυρίχη για να περιορίζονται μηνιαίως οι πωλήσεις στο 80 % του μέσου όρου που επιτυγχάνεται κατά τους πρώτους μήνες του έτους ». Συγκεκριμένα, η αναφορά αυτή, σε συνδυασμό προς την αιτιολογική σκέψη 54 της Αποφάσεως, πρέπει να γίνει αντιληπτή υπό την έννοια ότι είχαν ήδη καθοριστεί αρχικά στόχοι για τον όγκο των πωλήσεων, για τις μηνιαίες πωλήσεις των οκτώ πρώτων μηνών του 1979.

226 Όσον αφορά το 1980, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ο καθορισμός στόχων για τον όγκο των πωλήσεων ολοκλήρου του έτους προκύπτει από τον πίνακα με ημερομηνία 26 Φεβρουαρίου 1980, που βρέθηκε στην ΑΤΟ (γ. αιτ. παράρτ. 60) και περιέχει μια στήλη « agreed targets 1980 » (« συμφωνηθέντες στόχοι για το 1980 »), καθώς και από τα πρακτικά των συναντήσεων του Ιανουαρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 17), κατά τις οποίες παραγωγοί, μεταξύ των οποίων φέρεται και η προσφεύγουσα, συνέκριναν τις πράγματι πωληθείσες ποσότητες (« Actual kt ») προς τους καθορισθέντες στόχους (« Target kt »). Συναφώς, έχει σημασία να σημειωθεί ότι το γεγονός ότι οι αριθμοί που εκτίθενται για την προσφεύγουσα ως « στόχοι » για το 1980 διαφέρουν μεταξύ του πίνακα της 26ης Φεβρουαρίου 1980 (όπου ο στόχος αυτός είναι 165 χιλιοτόννοι) και των πρακτικών των συναντήσεων του Ιανουαρίου του 1981 (όπου είναι 142,8 χιλιοτόννοι) δεν είναι ικανό να αναιρέσει αυτή τη διαπίστωση· και τούτο διότι, κατά το 1980, οι προβλέψεις των παραγωγών για τον όγκο της αγοράς για το εν λόγω έτος χρειάστηκε να αναθεωρηθούν προς τα κάτω, πράγμα που συνεπέφερε — κατά την ίδια αναλογία — αναθεώρηση προς τα κάτω των ποσοστώσεων που είχαν οριστεί για την προσφεύγουσα και τους λοιπούς παραγωγούς. Συγκεκριμένα, τον Φεβρουάριο του 1980, οι καθορισθείσες ποσοστώσεις είχαν στηριχθεί σε μια αγορά 1 390 χιλιοτόνων, στη στήλη « agreed targets 1980 » (« συμφωνηθέντες στόχοι για το 1980 »), ενώ τον Ιανουάριο του 1981 διαπιστώθηκε ότι η αγορά είχε περιοριστεί σε 1 200 χιλιοτόνους.

227 Πρέπει να προστεθεί ότι, όπως προκύπτει από τα ίδια πρακτικά των συναντήσεων του Ιανουαρίου του 1981, η Hoechst έδωσε τα στοιχεία των πωλήσεων της του έτους 1980, για να συγκριθούν προς τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων που είχε καθοριστεί και εγκριθεί για το 1980.

228 Όσον αφορά το 1981, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι στους παραγωγούς προσάπτονται οι ακόλουθες αιτιάσεις: ότι συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας επί των ποσοστώσεων για το εν λόγω έτος· ότι, στο πλαίσιο αυτό, ανακοίνωσαν τις «φιλοδοξίες» τους, εν αναμονή δε της επιτεύξεως μιας τέτοιας συμφωνίας, ότι συμφώνησαν, ως προσωρινό μέτρο, να μειώσουν, κατά τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 1981, τις μηνιαίες τους πωλήσεις στο 1/12 του «στόχου» που είχαν συμφωνήσει για το 1980· ότι δεσμεύτηκαν να τηρήσουν, κατά το υπόλοιπο διάστημα του έτους, την ίδια θεωρητική ποσόστωση με εκείνη του προηγούμενου έτους· ότι γνωστοποιούσαν, κάθε μήνα, κατά τις συναντήσεις, τις πωλήσεις τους και, τέλος, ότι έλεγχαν αν οι πωλήσεις τους ήταν εντός των ορίων της θεωρητικής ποσοστώσεως που είχαν καθορίσει.

229 Η ύπαρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ των παραγωγών για την καθιέρωση συστήματος ποσοστώσεων και η γνωστοποίηση των «φιλοδοξιών» τους κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων αυτών πιστοποιούνται από διάφορα αποδεικτικά στοιχεία, όπως: πίνακες που περιλαμβάνουν, για κάθε παραγωγό, τα αριθμητικά του στοιχεία «actual» και τους «targets» του για τα έτη 1979 και 1980, καθώς και τις «προσδοκίες» του για το 1981 (γ. αιτ. παραρτ. 59 και 61)· ένας πίνακας συντεταγμένος στα ιταλικά (γ. αιτ. παράρτ. 62), που περιέχει, για κάθε παραγωγό, την ποσόστωσή του για το 1980, τις προτάσεις άλλων παραγωγών για την ποσόστωση που πρέπει να του δοθεί για το 1981 και τις δικές του «φιλοδοξίες» για το 1981· τέλος, ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI (γ. αιτ. παράρτ. 63), που περιγράφει την εξέλιξη αυτών των διαπραγματεύσεων και όπου αναφέρονται τα εξής:

« Taking the various alternatives discussed at yesterday' s meeting we would prefer to limit the volume to be shared to no more than the market is expected to reach in 1981, say 1.35 million tonnes. Although there has been no further discussion with Shell, the four majors could set the lead by accepting a reduction in their 1980 target market share of about 0.35 % provided the more ambitious smaller producers such as Solvay, Saga, DSM, Chemie Linz, Anic/SIR also tempered their demands. Provided the majors are in agreement the anomalies could probably be best handled by individual discussions at Senior level, if possible before the meeting in Zurich. »

(« Εξετάζοντας τις διάφορες εναλλακτικές λύσεις που συζητήθηκαν κατά τη χθεσινή συνάντηση, θα προτιμούσαμε να περιοριστεί ο προς κατανομή όγκος σε κάποια τιμή που να μην υπερβαίνει τα όρια που αναμένεται να φθάσει η αγορά κατά το 1981, φερ' ειπείν 1,35 εκατομμ. τόννους. Καίτοι το ζήτημα δεν συζητήθηκε περαιτέρω με τη Shell, οι τέσσερις μεγάλοι θα μπορούσαν να δώσουν το παράδειγμα, αποδεχόμενοι μια μείωση του στόχου που είχε τεθεί ως προς το μερίδιό τους στην αγορά του 1980 κατά 0,35 % περίπου, υπό τον όρον ότι και οι πιο φιλόδοξοι από τους μικρότερους παραγωγούς, όπως η Solvay, η Saga, η DSM, η Chemie Linz και η Anic/SIR, θα μετριάσουν τις αξιώσεις τους. Δεδομένου ότι οι μεγάλοι είναι σύμφωνοι, τα προβλήματα θα μπορούσαν ασφαλώς να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα με κατ' ιδίαν συζητήσεις σε επίπεδο “ διευθυντών ”, ει δυνατόν πριν από τη συνάντηση της Ζυρίχης. »)

Το έγγραφο αυτό συνοδεύεται από μια συμβιβαστική πρόταση, με αριθμητικά στοιχεία, με την οποία συγκρίνονται τα αποτελέσματα που επέτυχε ο καθένας σε σύγκριση προς το 1980 (« % of 1980 target »).

- 230 Η συναποδοχή προσωρινών μέτρων συνισταμένων στη μείωση, κατά τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 1981, των μηνιαίων πωλήσεων στο $\frac{1}{12}$ του 85 % του στόχου που είχε συμφωνηθεί το προηγούμενο έτος προκύπτει από τα πρακτικά των συναντήσεων του Ιανουαρίου 1981, όπου αναφέρεται:

« In the meantime (février-mars) monthly volume would be restricted to $\frac{1}{12}$ of 85 % of the 1980 target with a freeze on customers. »

[« Εν τω μεταξύ (Φεβρουάριος-Μάρτιος), ο μηνιαίος όγκος πωλήσεων θα περιοριζόταν στο $\frac{1}{12}$ του 85 % του στόχου του 1980 με “ πάγωμα ” ως προς τους πελάτες.]

- 231 Το γεγονός ότι οι παραγωγοί όρισαν στον εαυτό τους, για το υπόλοιπο του έτους, την ίδια θεωρητική ποσόστωση με εκείνη του προηγούμενου έτους και ότι έλεγχαν αν οι πωλήσεις ήσαν σύμφωνες με την ποσόστωση αυτή, ανταλλάσσοντας κάθε μήνα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τις πωλήσεις τους, αποδεικνύεται από τον συνδυασμό τριών εγγράφων. Πρόκειται, κατ' αρχάς, για έναν πίνακα με ημερομηνία 21 Δεκεμβρίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 67), ο οποίος εμφανίζει, για κάθε παραγωγό, τις πωλήσεις του κλιμακωμένες κατά μήνα· στον πίνακα αυτόν, οι τρεις τελευταίες στήλες, που αφορούν τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο, καθώς και το ετήσιο σύνολο, έχουν προστεθεί χειρογράφως. Πρόκειται, έπειτα, για έναν αχρονολόγητο

πίνακα, που είναι συντεταγμένος στα ιταλικά και φέρει τον τίτλο « Scarti per società » (« Αποκλίσεις ανά εταιρία ») και ανευρέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 65)· ο πίνακας αυτός συγκρίνει, για κάθε παραγωγό και για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 1981, τους αριθμούς των πωλήσεών του « actual » προς τους αριθμούς του « theoretic ». Τέλος, πρόκειται για έναν αχρονολόγητο πίνακα που ανευρέθηκε στην ICI (γ. αιτ. παράρτ. 68), όπου συγκρίνονται, για κάθε παραγωγό και για την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 1981, τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεών του και το μερίδιό του στην αγορά προς τα αντίστοιχα του 1979 και του 1980· στον πίνακα αυτόν, το υπολειπόμενο μέχρι το τέλος του έτους τμήμα καλύπτεται διά προβολής.

232 Συγκεκριμένα, ο πρώτος πίνακας δείχνει ότι οι παραγωγοί αντάλλαξαν αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τις μηνιαίες τους πωλήσεις. Μια τέτοια ανταλλαγή πληροφοριών, τις οποίες ένας ανεξάρτητος επιχειρηματίας διαφυλάσσει αυστηρώς ως επιχειρηματικό απόρρητο, συνεκτιμώμενη με τις συγκρίσεις μεταξύ αυτών των αριθμητικών στοιχείων και των στοιχείων του 1980 — οι οποίες έγιναν στους δύο άλλους πίνακες για την ίδια χρονική περίοδο —, επιρρωννύει τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η Απόφαση.

233 Η συμμετοχή της προσφεύγουσας στις διάφορες αυτές δραστηριότητες προκύπτει αφενός μεν από τη συμμετοχή της στις συναντήσεις κατά τις οποίες συντελέστηκαν οι πράξεις αυτές και ιδίως στις συναντήσεις του Ιανουαρίου 1981, αφετέρου δε από τη μνεία του ονόματός της στα διάφορα προαναφερθέντα έγγραφα. Στα έγγραφα αυτά, εξ άλλου, περιλαμβάνονται αριθμητικά στοιχεία, περί των οποίων πρέπει να υπομνησθεί ότι η ICI δήλωσε, με την απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου — στην οποία και άλλοι προσφεύγοντες αναφέρονται με τη δική τους απάντηση —, ότι δεν ήταν δυνατή η κατάρτισή τους βάσει των στατιστικών του συστήματος Fides.

234 Για το 1982, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι στους παραγωγούς προσάπτεται ότι μετείχαν στις διαπραγματεύσεις με σκοπό να καταλήξουν σε συμφωνία επί των ποσοτώσεων για το έτος αυτό· ότι, στο πλαίσιο αυτό, γνωστοποίησαν τις ποσότητες που φιλοδοξούσαν να πωλήσουν· ότι, μη επιτευχθείσης οριστικής συμφωνίας, ανακρίνωναν κατά τις συναντήσεις τα αριθμητικά στοιχεία των μηνιαίων πωλήσεών τους του πρώτου εξαμήνου, συγκρίνοντάς τα προς το ποσοστό που είχαν καταγράψει κατά το προηγούμενο έτος· τέλος, ότι, κατά το δεύτερο εξάμηνο, προσπάθησαν να περιορίσουν τις μηνιαίες πωλήσεις τους στο συνολικό ποσοστό της αγοράς που είχαν πραγματοποιήσει κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους αυτού.

235 Η ύπαρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ των παραγωγών για την καθιέρωση συστήματος ποσοστώσεων και η γνωστοποίηση, στο πλαίσιο αυτό, των προσδοκιών τους πιστοποιείται, πρώτον, από ένα έγγραφο που τιτλοφορείται « Scheme for discussions "quota system 1982" » (« Διάγραμμα για τις συζητήσεις για ένα σύστημα ποσοτώσεων για το 1982 »· γ. αιτ. παράρτ. 69), στο οποίο εμφανίζεται, για όλους τους αποδέκτες της Αποφάσεως, με εξαίρεση την Hercules, η ποσότητα που έκαστος θεωρούσε ότι δικαιούνταν, επί πλέον δε, για ορισμένους (όλους πλην της Anic, της Linz, της Petrofina, της Shell και της Solvay) η ποσότητα που, κατ' αυτούς, θα έπρεπε να οριστεί στους άλλους παραγωγούς· δεύτερον, από ένα έγγραφο της ICI, τιτλοφορούμενο « Polypropylene 1982, Guidelines » (« Πολυπροπυλένιο 1982, κατευθυντήριες γραμμές »· γ. αιτ. παράρτ. 70, a), όπου η ICI αναλύει τις διεξαγόμενες διαπραγματεύσεις· τρίτον, από έναν πίνακα με ημερομηνία 17 Φεβρουαρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 70, b), όπου συγκρίνονται διάφορες προτάσεις για την κατανομή των πωλήσεων — από τις οποίες η μία, με τίτλο « ICI Original Scheme » (« Αρχικό σχέδιο της ICI »), συνοδεύεται από έναν άλλο χειρόγραφο πίνακα, με περιορισμένης εκτάσεως προσαρμογές, τις οποίες επέφερε η Monte, σε μια στήλη με τίτλο « Millianacc27/1/82 » (πρόκειται για το όνομα ενός υπαλλήλου της Monte· γ. αιτ. παράρτ. 70, c) — και, τέλος, από έναν πίνακα συντεταγμένο στα ιταλικά (γ. αιτ. παράρτ. 71), ο οποίος συνιστά μια περίπλοκη πρόταση (η οποία περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 58, τρίτο εδάφιο, εν τέλει, της Αποφάσεως).

236 Τα μέτρα που ελήφθησαν για το πρώτο εξάμηνο του 1982 αποδεικνύονται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 13ης Μαΐου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 24), όπου αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

« To support the move a number of other actions are needed a) limit sales volume to some agreed prop. of normal sales. »

[« Για τη στήριξη της πρωτοβουλίας, απαιτούνται μια σειρά από άλλα μέτρα: α') να περιοριστεί ο όγκος των πωλήσεων σε ορισμένη συμπεφωνημένη αναλογία επί των κανονικών πωλήσεων. »]

Εξ άλλου, η ίδια η προσφεύγουσα δήλωσε κατά τη συνάντησή αυτή ότι:

« Trying to stabilise German market by selling extra tonnage in ROW markets — already have achieved 50 % of 1982 target for overseas sales. In 1982 will not sell more in total than in 1981, might possibly be less. Stocks currently 1.5 months + living from hand to mouth on copolymers. Don' t expect too much of a drop in demand in Ger-

many in Summer months + therefore no pressure to seek volume for next 3-5 months or even for remainder of year ».

[« Προσπαθούμε να σταθεροποιήσουμε τη γερμανική αγορά πωλώντας τις παραπάνω-σιες ποσότητες σε αγορές του “ υπόλοιπου κόσμου ”· ήδη έχουμε συμπληρώσει το 50 % του στόχου του 1982 για τις υπερπόντιες πωλήσεις. Το 1982 δεν θα πωλήσουμε συνολικά περισσότερο απ’ ό,τι το 1981, ίσως και λιγότερο. Τα τωρινά μας αποθέματα αρκούν για ενάμιση μήνα· τα συμπολυμερή μας φτάνουν ίσα-ίσα για να καλύψουμε τις τρέχουσες ανάγκες. Δεν αναμένουμε σημαντική πτώση της ζήτησεως στη Γερμανία τους καλοκαιρινούς μήνες· επομένως, δεν υπάρχει πίεση για να ζητήσουμε αύξηση του όγκου για τους επόμενους 3 έως 5 μήνες ή ακόμη και για το υπόλοιπο της χρονιάς. »]

37 Η εκτέλεση αυτών των μέτρων πιστοποιείται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 9ης Ιουνίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 25), στα οποία είναι συνημμένος ένας πίνακας που περιέχει, για κάθε παραγωγό, έναν αριθμό « actual » των πωλήσεών του για τους μήνες Ιανουάριο έως Απρίλιο του 1982, συγκρινόμενο προς τον αριθμό « theoretical based on 1981 average] market share » (« θεωρητικό στηριζόμενο στο μέσο μερίδιο της αγοράς του 1981 »)· πιστοποιείται επίσης από τα πρακτικά της συναντήσεως της 20ής και 21ης Ιουλίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 26), όσον αφορά την περίοδο Ιανουαρίου-Μαΐου 1982, καθώς και από τα πρακτικά της 20ής Αυγούστου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 28), όσον αφορά την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 1982.

38 Τα μέτρα που ελήφθησαν για το δεύτερο εξάμηνο αποδεικνύονται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 6ης Οκτωβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 31), στα οποία αναφέρονται τα εξής: « In October this would also mean restraining sales to the Jan/June achieved market share of a market estimated at 100 kt »· « Performance against target in September was reviewed » (« Τον Οκτώβριο, αυτό σήμαινε επίσης ότι έπρεπε να περιοριστούν οι πωλήσεις στο μερίδιο της αγοράς που είχε επιτευχθεί κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου σε μια αγορά εκτιμώμενη σε 100 χιλιοτόννους »· « εξετάστηκαν τα αποτελέσματα του Σεπτεμβρίου σε σύγκριση προς τον στόχο που είχε τεθεί »). Στα πρακτικά αυτά είναι συνημμένος ένας πίνακας, επιγραφόμενος « September provisional sales versus target [based on Jan-June market share applied to demand est(imated) at 120 Kt] » [« Προσωρινά στοιχεία πωλήσεων Σεπτεμβρίου σε σύγκριση προς τον στόχο (στηριζόμενα στα μερίδια αγοράς Ιανουαρίου-Ιουνίου αναγόμενα σε ζήτηση εκτιμώμενη σε 120 χιλιοτόννους) »]. Η διατήρηση αυτών των μέτρων επιβεβαιώνεται από τα πρακτικά της συναντήσεως της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33), στα οποία είναι συνημμένος ένας πίνακας, όπου συγκρίνονται, για τον Νοέμβριο του 1982, οι πωλήσεις « actual » (« πραγματοποιηθείσες ») προς τους αριθμούς « theoretical » (« θεωρητικούς »), υπολογισθέντες βάσει του « J-June % of 125 Kt » (« κατανομής των 125 χιλιοτόννων βάσει των ποσοστών Ιανουαρίου-Ιου-

νίου »). Σχετικώς, το εσωτερικό σημείωμα της ICI του Δεκεμβρίου του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 35), στο οποίο εκφράζεται δυσαρέσκεια για τη μη επίτευξη συμφωνίας ποσοστάσεων, δεν είναι στοιχείο ικανό να αναιρέσει τη διαπίστωση αυτή, εφόσον ο λόγος για τον οποίο εκφράστηκε η δυσαρέσκεια ήταν ότι δεν επιτεύχθηκε συμφωνία για το 1983, πράγμα που προκύπτει από το ακόλουθο χωρίο:

« I feel it is essential for the meeting (πρόκειται προφανώς για τη συνάντηση της 21ης Δεκεμβρίου 1982) to decide on the first quarter volume as any delay until January would mean that a very significant part of the agreement period will already have been committed (...) Also, the agreement must start in January if any benefits accruing from it will be recognised before the end of March. »

[« Νομίζω πως κατά τη συνάντηση είναι αναγκαίο να ληφθεί απόφαση για τον όγκο του πρώτου τριμήνου, καθότι οποιαδήποτε καθυστέρηση μέχρι τον Ιανουάριο θα σήμαινε ότι ένα πολύ σημαντικό τμήμα της περιόδου της συμφωνίας θα έχει ήδη αναλωθεί (...) Επίσης, η συμφωνία πρέπει να αρχίσει τον Ιανουάριο, αν είναι τα αναμενόμενα αποτελέσματα να γίνουν αισθητά πριν από τα τέλη Μαρτίου. »]

239 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όσον αφορά το 1981, καθώς και τα δύο εξάμηνα του 1982, ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε από την αμοιβαία επιτήρηση που ασκούνταν, κατά τις περιοδικές συναντήσεις, επί της εφαρμογής ενός συστήματος περιορισμού των μηνιαίων πωλήσεων δι' αναγωγή προς προγενέστερη περίοδο ότι το σύστημα αυτό το είχαν συναποδεχθεί οι μετέχοντες στις συναντήσεις.

240 Για το 1983, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από τα έγγραφα που προσκόμισε η Επιτροπή (γ. αιτ. παραρτ. 33, 85 και 87), κατά τα τέλη του 1982 και τις αρχές του 1983, οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου συζήτησαν επί ενός συστήματος ποσοστάσεων για το έτος 1983, ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στις συναντήσεις κατά τις οποίες έλαβαν χώρα οι συζητήσεις αυτές, όπου και έδωσε στοιχεία σχετικά με τις πωλήσεις της, και ότι, στον πίνακα 2 που είναι συνημμένος στα πρακτικά της συνάντησής της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33), αναγράφεται η μνεία « αποδεκτή » δίπλα στην ποσόστωση που αντιστοιχεί στο όνομα της προσφεύγουσας.

241 Επομένως, η προσφεύγουσα μετέσχε στις διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν με σκοπό την καθιέρωση συστήματος ποσοστάσεων για το 1983.

242 Όσο για το αν οι διαπραγματεύσεις αυτές κατέληξαν πράγματι σε αποτελέσματα όσον αφορά τα δύο πρώτα τρίμηνα του 1983, όπως διαπιστώνει η Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 63, τρίτο εδάφιο, και 64), το Πρωτοδικείο σημειώνει ότι, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της συνάντησεως της 1ης Ιουνίου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 40), η προσφεύγουσα ανέφερε, κατά την εν λόγω συνάντηση, τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεών της για τον Μάιο, όπως έπραξαν και άλλες εννέα επιχειρήσεις. Εξ άλλου, στα πρακτικά μιας εσωτερικής συναντήσεως του ομίλου Shell της 17ης Μαρτίου 1983 (γ. αιτ. παράρτ. 90), αναφέρονται τα εξής:

« (...) and would lead to a market share of approaching 12 % and well above the agreed Shell target of 11 %. Accordingly the following reduced sales targets were set and agreed by the integrated companies ».

[« (...) και θα οδηγούσε σε ένα μερίδιο της αγοράς κοντά στο 12 %, πολύ πάνω από τον στόχο του 11 % που έχει συμφωνηθεί για τη Shell. Γι' αυτό, καθορίστηκαν και συμφωνήθηκαν από τις εταιρίες του ομίλου οι ακόλουθοι μειωμένοι στόχοι πωλήσεων »].

Παρατίθενται οι νέες ποσότητες και στη συνέχεια αναφέρονται τα εξής:

« this would be 11.2 Pct of a market of 395 kt. The situation will be monitored carefully and any change from this agreed plan would need to be discussed beforehand with the other PIMS members ».

(« αυτό αντιστοιχεί στο 11,2 % της αγοράς, η οποία υπολογίζεται σε 395 χιλιοτόνους. Η εξέλιξη της καταστάσεως θα παρακολουθηθεί προσεκτικά και, για οποιαδήποτε μεταβολή αυτού του συμφωνηθέντος σχεδίου, θα πρέπει να έχει προηγηθεί συζήτηση με τα άλλα μέλη του PIMS »).

- 243 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε από το συνδυασμό των δύο αυτών εγγράφων ότι οι διαπραγματεύσεις μεταξύ παραγωγών είχαν οδηγήσει στην καθιέρωση ενός συστήματος ποσοστώσεων. Συγκεκριμένα, το εσωτερικό σημείωμα του ομίλου Shell δείχνει ότι η επιχείρηση αυτή ζητούσε από τις εθνικές της εταιρίες πωλήσεων να μειώσουν τις πωλήσεις τους, όχι για να μειωθεί ο συνολικός όγκος των πωλήσεων του ομίλου Shell, αλλά για να περιοριστεί στο 11 % το συνολικό μερίδιο του ομίλου αυτού στην αγορά. Ένας τέτοιος περιορισμός, εκφραζόμενος σε μερίδιο της αγοράς, μπορεί να εξηγηθεί μόνο στο πλαίσιο συστήματος ποσοστώσεων. Εξ άλλου, τα πρακτικά της συναντήσεως της 1ης Ιουνίου 1983 αποτελούν πρόσθετη ένδειξη για την ύπαρξη ενός τέτοιου συστήματος, εφόσον κύριος σκοπός της ανταλλαγής πληροφοριών για τις μηνιαίες πωλήσεις των διαφόρων παραγωγών είναι ο έλεγχος της τήρησεως των ανειλημμένων υποχρεώσεων.
- 244 Πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι ο αριθμός 11 %, ως μερίδιο της Shell στην αγορά, εμφανίζεται όχι μόνο στο εσωτερικό σημείωμα της Shell, αλλά και σε άλλα δύο έγγραφα· πρόκειται, αφενός, για ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI, με το οποίο αυτή η τελευταία παρατηρεί ότι η Shell προτείνει τον αριθμό αυτόν για τον εαυτό της, για την Hoechst και για την ICI (γ. αιτ. παράρτ. 87) και, αφετέρου, για τα πρακτικά — τα οποία συνέταξε η ICI — μιας συναντήσεως της 29ης Νοεμβρίου 1982, μεταξύ της ICI και της Shell, κατά την οποία έγινε μνεία της παραπάνω προτάσεως (γ. αιτ. παράρτ. 99).
- 245 Οι προεκτεθείσες σκέψεις δείχνουν ότι οι ενδοιασμοί, τους οποίους είχε εκφράσει η ICI με το εσωτερικό της σημείωμα του Δεκεμβρίου του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 35), ότι δεν θα καταρτιζόταν σύστημα ποσοστώσεων για το 1983, αποδείχτηκαν αβάσιμοι· παρά τις διαπραγματευτικές θέσεις — οι οποίες στην αρχή εμφάνιζαν σημαντικές αποκλίσεις (γ. αιτ. παραρτ. 74 έως 84) —, οι παραγωγοί επέτυχαν να καταρτίσουν ένα τέτοιο σύστημα, καθώς οι συμβιβαστικές προτάσεις, τις οποίες ορισμένοι παραγωγοί έκριναν αποδεκτές (γ. αιτ. παράρτ. 33, πίνακας 2), έγιναν τελικά δεκτές απ' όλους.
- 246 Πρέπει να προστεθεί ότι, στην περίπτωση της προσφεύγουσας, η μνεία « acceptable », η οποία εμφανίζεται δίπλα στο όνομά της στον πίνακα 2 των πρακτικών της 2ας Δεκεμβρίου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 33), εκφράζει όντως τη συγκατάθεσή της για την ποσόστωση που προτεινόταν για το πρώτο τρίμηνο του 1983, δεδομένου ότι η μνεία αυτή ακολουθείται από τις λέξεις: « OK for Q1 but 10-88 % too low for year as a whole » [« OK για το Q1 (πρώτο τρίμηνο), αλλά το 10-88 % είναι πολύ χαμηλό για ολόκληρο το έτος »].

247 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας αφενός μεν περί μείωσης του μεριδίου της στην αγορά, αφετέρου δε περί διαστάσεως μεταξύ των ποσοστώσεων που υποτίθεται ότι της ορίστηκαν και των πραγματικών της πωλήσεων, δεν είναι ικανά να αναιρέσουν τη συμμετοχή της στον καθορισμό επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων. Πράγματι, η Απόφαση καταλογίζει στους παραγωγούς όχι ότι τήρησαν τις ποσοστώσεις, αλλ' απλώς ότι τις συνομολόγησαν.

248 Όσον αφορά ειδικότερα τη μείωση του μεριδίου της προσφεύγουσας στην αγορά, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι οι « τέσσερις μεγάλοι » ήσαν πρόθυμοι να μειώσουν το μερίδιό τους στην αγορά, προκειμένου να επιτύχουν συμφωνία επί των ποσοστώσεων. Αυτό προκύπτει, συγκεκριμένα, από ένα εσωτερικό σημείωμα της ICI (γ. αιτ. παράρτ. 63), το οποίο περιγράφει τις διαπραγματεύσεις που έγιναν με σκοπό τη καθιέρωση συστήματος ποσοστώσεων το 1981, όπου αναφέρονται τα εξής:

« Although there has been no further discussion with Shell, the four majors could set the lead by accepting a reduction in their 1980 target market share of about 0.35 % provided the more ambitious smaller producers (...) also tempered their demands. »

[« Καίτοι το ζήτημα δεν συζητήθηκε περαιτέρω με τη Shell, οι τέσσερις μεγάλοι θα μπορούσαν να δώσουν το παράδειγμα, αποδεχόμενοι μια μείωση του στόχου που είχε τεθεί ως προς το μερίδιό τους στην αγορά του 1980 κατά 0,35 % περίπου, υπό τον όρον ότι και οι πιο φιλόδοξοι από τους μικρότερους παραγωγούς (...) θα μετριάσουν τις αξιώσεις τους. »]

Ομοίως, διαβάζει κανείς στο εσωτερικό σημείωμα της ICI, που τιτλοφορείται « Polypropylene Framework » (γ. αιτ. παράρτ. 87), τα εξής:

« The Big Four represent some 50 % of the total. So it is most important that they are settled + can present a united front to the rest. For this purpose it would be helpful if MP, Anic-SIR + Fina were regarded as a group. Hoechst should not expect to recover all the lost ground in one year + certainly not be ahead of ICI + Shell. L.'s view is 11 % even for ICI, Shell + Hoechst. »

[«Οι “τέσσερις μεγάλοι” αντιπροσωπεύουν περίπου 50 % του συνόλου. Γι’ αυτό είναι πολύ σημαντικό το να είναι “κατασταλαγμένοι” και να μπορούν να εμφανίσουν ενιαίο μέτωπο έναντι των υπολοίπων. Θα ήταν καλό, προς τούτο, αν μπορούσαν η ΜΡ, η Amic-SIR και η Fina να λαμβάνονται ως ομάδα. Η Hoechst δεν θα πρέπει να περιμένει ότι θα ανακαταλάβει όλο το χαμένο έδαφος μέσα σ’ ένα χρόνο, ούτε βέβαια ότι θα βγει πάνω από την ICI και τη Shell. Ο L. υποστηρίζει το 11 %, ακόμη και για την ICI, τη Shell και τη Hoechst. »]

- 249 Πρέπει να προστεθεί ότι, λόγω της ταυτότητας του σκοπού των διαφόρων μέτρων περιορισμού του όγκου των πωλήσεων — που συνίστατο στη μείωση της πιέσεως που ασκούσε η υψηλότερη προσφορά πάνω στις τιμές —, ορθώς η Επιτροπή συνήγαγε ότι τα μέτρα αυτά εντάσσονταν στο πλαίσιο ενός συστήματος ποσοτώσεων.
- 250 Εξ άλλου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, για να μπορέσει να θεμελιώσει τις προεκτεθείσες διαπιστώσεις της ως προς τα πραγματικά περιστατικά, η Επιτροπή δεν χρειαζόταν να καταφύγει σε έγγραφα τα οποία δεν είχε μνημονεύσει στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων ή τα οποία δεν είχε κοινοποιήσει στην προσφεύγουσα.
- 251 Εν όψει των παραπάνω σκέψεων, πρέπει να συναχθεί ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα συγκαταλεγόταν μεταξύ των παραγωγών πολυπροπυλενίου μεταξύ των οποίων επήλθε σύμπτωση βουλήσεων όσον αφορά τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων για τα έτη 1979, 1980 και το πρώτο ήμισυ του 1983 και τον περιορισμό των μηνιαίων πωλήσεών τους δι’ αναγωγής σε προγενέστερη περίοδο για τα έτη 1981 και 1982, στοιχεία μνημονευόμενα στην Απόφαση και εντασσόμενα σε σύστημα ποσοτώσεων.

Στ — Συμπέρασμα

- 252 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον όλες τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών στις οποίες προέβη με την προσβαλλόμενη πράξη εις βάρος της προσφεύγουσας· κατά συνέπεια, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η Επιτροπή τήρησε τους κανόνες περί του βάρους της αποδείξεως. Εξ αυτού συνάγεται επίσης ότι η Επιτροπή δεν παραβίασε το

τεκμήριο αθωότητας, το οποίο κατοχυρώνεται με το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.

2. *Η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ*

Α' — Νομικός χαρακτηρισμός

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

253 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 81, πρώτο εδάφιο), το σύνολο των σχεδίων και διακανονισμών που αποφασίστηκαν στο πλαίσιο του συστήματος των περιοδικών και θεσμοποιημένων συναντήσεων αποτέλεσε ενιαία και συνεχή « συμφωνία » κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1.

254 Εν προκειμένω, οι παραγωγοί, αποδεχόμενοι ένα κοινό σχέδιο για τη ρύθμιση των τιμών και του εφοδιασμού στην αγορά πολυπροπυλενίου, συμμετέσχαν σε μια συμφωνία-πλαίσιο, η οποία εκδηλώθηκε με σειρά λεπτομερεστέρων επί μέρους συμφωνιών, οι οποίες εκπονήθηκαν κατά διαστήματα (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 81, τρίτο εδάφιο).

255 Η Απόφαση αναφέρει στη συνέχεια (αιτιολογική σκέψη 82, πρώτο εδάφιο) ότι, κατά την εκτέλεση των λεπτομερειών του ολικού σχεδίου, επιτεύχθηκε ρητή συμφωνία σε πολλά σημεία, όπως οι κατ' ιδίαν πρωτοβουλίες για τον καθορισμό τιμών και τα ετήσια σχέδια ποσοστώςσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ασφαλώς, μπορεί να μην επιτεύχθηκε η συναίνεση των παραγωγών πάνω σ' ένα οριστικό σχέδιο, όπως στην περίπτωση των ποσοστώςσεων για το 1981 και το 1982. Το γεγονός, όμως, ότι αυτοί ελάμβαναν μέτρα με σκοπό την πλήρωση αυτού του κενού — όπως ήταν η ανταλλαγή πληροφοριών και η σύγκριση των μηνιαίων πωλήσεων προς τα αποτελέσματα που είχαν επιτευχθεί σε προηγούμενη περίοδο αναφοράς — όχι μόνο προϋπέθετε την ύπαρξη ρητής συμφωνίας για την επεξεργασία και την εφαρμογή τέτοιων μέτρων, αλλά και υποδηλώνει ότι οι παραγωγοί είχαν συμφωνήσει σιωπηρώς ότι, κατά το μέτρο του δυνατού, έπρεπε ο καθένας τους να διατηρήσει τις θέσεις του.

- 256 Η Επιτροπή εκθέτει, στην Απόφασή της (αιτιολογική σκέψη 82, δεύτερο εδάφιο), ότι, ακόμη και πριν από το 1979, οι διάφορες πρωτοβουλίες, που αναφέρεται ότι « ανελήφθησαν » από τον έναν ή τον άλλον παραγωγό και « ακολουθήθηκαν » από άλλους, προέκυπταν, και αυτές, από μεταξύ τους συμφωνία.
- 257 Όσον αφορά ειδικότερα την πρωτοβουλία του Δεκεμβρίου του 1977, η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 82, τρίτο εδάφιο) αναφέρει ότι, κατά τις συναντήσεις της EATP, ορισμένοι παραγωγοί όπως η Hercules, η Hoechst, η ICI, η Linz, η Rhône-Poulenc, η Saga και η Solvay, τόνιζαν, ακόμη και στους πελάτες τους, ότι αισθάνονταν την ανάγκη να δράσουν συντονισμένα με σκοπό την αύξηση των τιμών. Οι παραγωγοί συνέχιζαν τις επαφές τους σχετικά με τον καθορισμό των τιμών και εκτός του πλαισίου των συναντήσεων της EATP. Εν όψει των αποδεδειγμένων αυτών συναντήσεων, η Επιτροπή φρονεί ότι ο μηχανισμός, κατά τον οποίο ένας ή περισσότεροι απ' αυτούς παραπλόνονταν για τα « ανεπαρκή » περιθώρια κέρδους τους και πρότειναν κοινή δράση, ενώ οι άλλοι εξέφραζαν την « υποστήριξή » τους προς τέτοιες κινήσεις, υπέκρυπτε την ύπαρξη συμφωνίας επί των τιμών. Προσθέτει ότι, ακόμη και αν δεν υπήρχαν περαιτέρω επαφές, ένας τέτοιος μηχανισμός θα μπορούσε αφ' εαυτού να προδίδει αρκετά σαφή συναίνεση, ώστε να στοιχειοθετείται η ύπαρξη συμφωνίας κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1.
- 258 Το συμπέρασμα ότι υπήρξε μία μοναδική και συνεχής συμφωνία ουδόλως επηρεάζεται από το γεγονός ότι ορισμένοι παραγωγοί — αναπόφευκτα — δεν παρέστησαν σε όλες τις συναντήσεις. Δεδομένου ότι η μελέτη και η υλοποίηση κάθε « πρωτοβουλίας » απαιτούσε αρκετούς μήνες, η περιστασιακή απουσία ενός παραγωγού δεν σήμαινε και μη συμμετοχή του σ' αυτήν (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 83, πρώτο εδάφιο).
- 259 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 86, πρώτο εδάφιο), η λειτουργία της συμπράξεως, δεδομένου ότι στηριζόταν σε κοινό και λεπτομερές σχέδιο, αποτέλεσε « συμφωνία » κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 260 Στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 86, δεύτερο εδάφιο) εκτίθεται ότι, μολονότι οι έννοιες των όρων « συμφωνία » και « εναρμονισμένη πρακτική » διαφέρουν μεταξύ τους, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η συμπαιγνία εμφανίζει στοιχεία και των δύο μορφών αθέμιτης συνεργασίας.

- 261 Ο όρος «εναρμονισμένη πρακτική» χαρακτηρίζει μια μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων, οι οποίες, χωρίς να φθάνουν μέχρι σημείου να συνάψουν κατά κυριολεξία σύμβαση, υποκαθιστούν ενσυνείδητα τους κινδύνους του ανταγωνισμού με την έμπρακτη συνεργασία μεταξύ τους (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 86, τρίτο εδάφιο).
- 262 Κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 87, πρώτο εδάφιο), η Συνθήκη διατυπώνει την «εναρμονισμένη πρακτική» ως ξεχωριστή έννοια, για να εμποδίζει τις επιχειρήσεις να καταστρατηγούν την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, διαμορφώνοντας, με αμοιβαία συνεννόηση, μια συμπεριφορά αντιβαίνουσα μεν προς τον ανταγωνισμό, μη δυνάμενη όμως να εξομοιωθεί προς οριστική συμφωνία, αλληλοσημερωόμενες, παραδείγματος χάριν, εκ των προτέρων για τη στάση που προτίθεται να τηρήσει η καθεμία, έτσι ώστε να μπορέσει να ρυθμίζει την εμπορική συμπεριφορά της γνωρίζοντας ότι και οι ανταγωνιστές της θα ενεργήσουν κατά τον ίδιο τρόπο (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Slg. 1972, σ. 619).
- 263 Με την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie, Slg. 1975, σ. 1663), το Δικαστήριο δέχτηκε ότι τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας που έχουν καθοριστεί από τη νομολογία του ουδόλως προϋποθέτουν την κατάρτιση πραγματικού «σχεδίου», αλλά πρέπει να γίνονται νοητά υπό το πρίσμα της βαθύτερης αντίληψης που διέπει τις διατάξεις περί ανταγωνισμού της Συνθήκης, ότι κάθε επιχειρηματίας πρέπει να διαμορφώνει αυτόνομα την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά. Και ναι μεν η επιταγή αυτή της αυτονομίας δεν αναιρεί το δικαίωμα των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται ευφυώς στην ήδη εκδηλωθείσα ή στην προβλεπόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους, αποκλείει όμως αυστηρώς κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ τους, επιδιώκουσα είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υπάρχοντος ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σ' έναν τέτοιο ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που οι ίδιες έχουν αποφασίσει ή έχουν κατά νουν να τηρήσουν στην αγορά (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 87, δεύτερο εδάφιο). Μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί να εμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, ως «εναρμονισμένη πρακτική», έστω και αν τα μέρη δεν έχουν συνεννοηθεί εκ των προτέρων βάσει κοινού σχεδίου καθορίζοντας τη δράση τους στην αγορά, αλλά υιοθετούν μηχανισμούς συμπαιγνίας ή προσχωρούν σε τέτοιους μηχανισμούς που διευκολύνουν τον συντονισμό της εμπορικής τους συμπεριφοράς (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 87, τρίτο εδάφιο, πρώτη περίοδος).

- 264 Εξ άλλου, η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 87, τρίτο εδάφιο, τρίτη περίοδος) επισημαίνει ότι, σε μια σύνθετη σύμπραξη, είναι πιθανόν ορισμένοι παραγωγοί να μην έχουν εκδηλώσει, σε κάθε περίπτωση, τη ρητή τους συγκατάθεση για τη συμπεριφορά την οποία ακολούθησαν οι λοιποί, παρ' όλο που δηλώνουν την υποστήριξή τους στο όλο σχέδιο και δρουν αναλόγως. Από ορισμένες πλευρές, επομένως, η συνεχής συνεργασία και συμπαιγνία των παραγωγών στην υλοποίηση της ολικής συμφωνίας ενδέχεται να εμφανίζει ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εναρμονισμένης πρακτικής (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 87, τρίτο εδάφιο, πέμπτη περίοδος).
- 265 Η σημασία, επομένως, της έννοιας της εναρμονισμένης πρακτικής δεν προκύπτει τόσο, κατά την Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 87, τέταρτο εδάφιο), από τη διάκριση μεταξύ της πρακτικής αυτής και μιας « συμφωνίας », όσο από τη διάκριση μεταξύ μιας συμπαιγνίας που εμπίπτει στο άρθρο 85, παράγραφος 1, και της απλής παράλληλης συμπεριφοράς που δεν ενέχει κανένα στοιχείο διαβουλεύσεως. Μικρή σημασία έχει, επομένως, η ακριβής μορφή την οποία προσέλαβε εν προκειμένω η συμπαιγνιακή συμπεριφορά.
- 266 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 88, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) διαπιστώνει ότι οι περισσότεροι από τους παραγωγούς ισχυρίστηκαν, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι η συμπεριφορά τους στο πλαίσιο των λεγομένων « πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών » δεν ήταν αποτέλεσμα κάποιας « συμφωνίας » κατά την έννοια του άρθρου 85 (βλ. Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 82), ούτε αποδεικνύει την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής, η συνδρομή της οποίας προϋποθέτει « φανερή δράση » στην αγορά· τέτοια όμως φανερή δράση ουδόλως συντρέχει εν προκειμένω, εφόσον ουδέποτε γνωστοποιήθηκε στους πελάτες τιμοκατάλογος ή « τιμή-στόχος ». Η Απόφαση απορρίπτει το επιχείρημα αυτό, με την αιτιολογία ότι, εάν ήταν αναγκαίο, στην παρούσα υπόθεση, να στηριχθεί κανείς στην ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής, η προϋπόθεση να έχουν προβεί οι συμμετέχοντες στη λήψη ορισμένων μέτρων για την επίτευξη του κοινού τους στόχου πληρούται κάλλιστα. Οι διάφορες πρωτοβουλίες για τον καθορισμό τιμών προκύπτουν από τα έγγραφα. Είναι επίσης αναμφισβήτητο ότι οι κατ' ιδίαν παραγωγοί ενήργησαν εκ παραλλήλου για να τις θέσουν σε εφαρμογή. Τα μέτρα που έλαβαν οι παραγωγοί, είτε ατομικά είτε συλλογικά, προκύπτουν από έγγραφα: πρακτικά συναντήσεων, εσωτερικά σημειώματα, οδηγίες και εγκύκλιοι στους υπευθύνους πωλήσεων και επιστολές στους πελάτες. Είναι εντελώς αδιάφορο εάν οι παραγωγοί « δημοσίευσαν » ή όχι τιμοκαταλόγους. Οι οδηγίες για τις τιμές, αυτές καθαυτές, δεν παρέχουν μόνο την καλύτερη δυνατή απόδειξη για τις ενέργειες στις οποίες προέβη κάθε παραγωγός προς υλοποίηση του κοινού στόχου, αλλά, ως εκ του περιεχομένου και της χρονολογίας τους, και την απόδειξη της συμπαιγνίας.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 267 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή αφήνει εντελώς αναπάντητο, στην Απόφαση, το ερώτημα αν οι προσαπτόμενες στις επιχειρήσεις ενέργειες συνιστούν συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική, ενώ δεν απέδειξε ούτε τη μία ούτε την άλλη, παρ' όλον ότι ισχυρίζεται ότι στοιχειοθετούνται και οι δύο. Η οριοθέτηση μεταξύ « συμφωνίας » και « εναρμονισμένης πρακτικής » δεν είναι « επουσιώδης έρις περί τον νομικό χαρακτηρισμό », όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, διότι πρόκειται για δύο έννοιες που οδηγούν σε δύο χωριστές περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, και απαιτούν διαφορετικές προϋποθέσεις, όπως έχουν πει — κατά την προσφεύγουσα πάντα — ο γενικός εισαγγελέας Darmon με τις προτάσεις του στην υπόθεση VDS (απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1987 στην υπόθεση 45/85, Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 405) και ο γενικός εισαγγελέας Reischl με τις προτάσεις του στην προαναφερθείσα υπόθεση Van Landewyck κατά Επιτροπής.
- 268 Φρονεί ότι η Απόφαση πάσχει από εγγενή νομική αντίφαση, εφόσον, για μία και την αυτή συγκεκριμένη συμπεριφορά, καταλογίζει στις επιχειρήσεις ταυτόχρονα συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική, υπολαμβάνοντας έτσι — κακώς — ότι οι δύο αυτοί πιθανοί χαρακτηρισμοί των πραγματικών περιστατικών έχουν το ίδιο περιεχόμενο και μπορούν να εναλλάσσονται αδιακρίτως. Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή απέφυγε την υποχρέωσή της να θεμελιώσει είτε τη μία, είτε την άλλη, είτε και αμφότερες τις κατηγορίες παραβάσεως, οι οποίες περιέχουν διαφορετικά συστατικά στοιχεία και αποτελούν ουσιαστικώς διαφέρουσες εκδηλώσεις περιορισμού του ανταγωνισμού.
- 269 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η « συμφωνία » προϋποθέτει σύμπτωση βουλήσεων και τη δικαιοπρακτική — ή τουλάχιστον την οιονεί δικαιοπρακτική — βούληση των συμβαλλομένων μερών να δεσμευτούν. Η συμφωνία είναι αφ' εαυτής αντίθετη προς τον ανταγωνισμό, ως εκ του σκοπού της, ο οποίος τείνει στον περιορισμό του ανταγωνισμού.
- 270 Εκθέτει ότι η έννοια της « εναρμονισμένης πρακτικής » αφορά μια μορφή συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων, η οποία « υποκαθιστά ενσυνείδητα με την έμπρακτη μεταξύ τους συνεργασία τον κίνδυνο του ανταγωνισμού, συνεργασία η οποία οδηγεί σε συνθήκες ανταγωνισμού που δεν αντιστοιχούν προς τις κανονικές συνθήκες της

αγοράς, αν ληφθεί υπόψη η φύση των προϊόντων, το μέγεθος και το πλήθος των επιχειρήσεων, καθώς και ο όγκος και ο χαρακτήρας της εν λόγω αγοράς» (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψη 174). Η εναρμονισμένη πρακτική συντίθεται, επομένως, από δύο στοιχεία, την «πρακτική» και τη «διαβούλευση», που έχουν αυτοτελή σημασία το καθένα. Πρέπει δηλαδή η διαβούλευση να συνοδεύεται από συμπεριφορά εκδηλούμενη στην αγορά.

271 Κατά την προσφεύγουσα, πρέπει, επί πλέον, να υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της φερομένης διαβουλεύσεως και της παρατηρουμένης πρακτικής. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η ουσία της έννοιας της εναρμονισμένης πρακτικής έγκειται ακριβώς στην κοινή συμπεριφορά των επιχειρήσεων που συμμετέχουν. Η εναρμονισμένη πρακτική δεν μπορεί, επομένως, να αποχωριστεί εντελώς, ως εκ της ίδιας της έννοιάς της, από την πραγματική επίδραση την οποία ασκεί στις συνθήκες του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς (αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, όπ. π., σκέψεις 65 επ. της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, όπ. π., σκέψη 180 και της 14ης Ιουλίου 1981, στην υπόθεση 172/80, Züchner, Συλλογή 1981, σ. 2021, σκέψη 21).

272 Προσθέτει ότι, αντιθέτως προς την άποψη της Επιτροπής, η διαπίστωση περί παραλληλότητας των συμπεριφορών δεν χρησιμεύει μόνο για να καταστήσει λιγότερο αυστηρή την εκ μέρους της Επιτροπής απόδειξη της προηγούμενης διαβουλεύσεως. Αν ερμηνευθεί ορθά η νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσες αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψη 180 της 14ης Ιουλίου 1981 στην υπόθεση 172/80, σκέψη 21, και της 28ης Μαρτίου 1984 στις υποθέσεις 29/73 και 30/83, σκέψη 20), προκύπτει ότι η παράλληλη συμπεριφορά των επιχειρήσεων στη αγορά είναι ένα αυτοτελές συστατικό στοιχείο της εναρμονισμένης πρακτικής. Δεν είναι γνωστή καμία απόφαση όπου το Δικαστήριο, χωρίς να έχει διαπιστώσει αντίστοιχη συμπεριφορά στην αγορά, να στηρίχτηκε αποκλειστικά στην ύπαρξη διαβουλεύσεως για να συναγάγει την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Έτσι, η εναρμονισμένη πρακτική αποκτά σημασία υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού μόνον αφ' ης μεταφερθεί στην αγορά. Σ' αυτό το «συν» σε επίπεδο αγοράς αντιστοιχεί ένα «μείον» από την πλευρά της επιταγής να υπάρξει συναίνεση και βούληση αυτοδεσμεύσεως, όπως είπε και ο γενικός εισαγγελέας Mayras στην υπόθεση των χρωστικών ουσιών (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, Sig. 1972, σ. 675 και 676).

- 273 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η άποψη της Επιτροπής ότι, προς απόδειξη μιας εναρμονισμένης πρακτικής, δεν είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί συμπεριφορά στην αγορά απορρέουσα από τη διαβούλευση και ότι αρκεί μια « επαφή » αποσκοπούσα στον περιορισμό του ανταγωνισμού, ήτοι μια απλή ανταλλαγή πληροφοριών, δεν είναι σύμφωνη ούτε προς το γράμμα ούτε προς την όλη οικονομία του άρθρου 85, παράγραφος 1. Το να δεχτεί κανείς, όπως η Επιτροπή, ότι η διάταξη αυτή απαγορεύει αφ' εαυτής και την απλή διαβούλευση μεταξύ επιχειρήσεων αφενός μεν θα αχρήστευε τις ειδικές διατάξεις περί των συμφωνιών και αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων, των οποίων προηγείται πάντα διαβούλευση, αφετέρου δε θα κατέληγε να τιμωρεί και την απλή απόπειρα να οργανωθεί η σύναψη περιοριστικής του ανταγωνισμού συμφωνίας, λόγω του συντονισμού ο οποίος κατ' ανάγκην συνοδεύει μια τέτοια απόπειρα. Το γράμμα, όμως, του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ απαιτεί τη σύναψη συμφωνίας περιοριστικής του ανταγωνισμού.
- 274 Φρονεί ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να αντιτάξει ότι η ερμηνεία αυτή καταλήγει στο να ταυτίζει την ίδια την εναρμονισμένη πρακτική προς τον πραγματικό περιορισμό του ανταγωνισμού, τον οποίο καθιστά προϋπόθεση της υπάρξεώς της. Συγκεκριμένα, κατά την άποψη της προσφεύγουσας, το γεγονός ότι η συμφωνία ή συμπεριφορά έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού συνιστά ένα επί πλέον στοιχείο, το οποίο προστίθεται στην ύπαρξη συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής. Πρέπει δηλαδή η ίδια η συμπεριφορά στην αγορά να έχει ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού.
- 275 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή υπέπεσε σε ένα θεμελιώδες σφάλμα: από μια ανταλλαγή πληροφοριών για τις τιμές και/ή τα μερίδια της αγοράς, που οργανώθηκε στο πλαίσιο συμφωνίας ή διαβουλεύσεως, συνήγαγε την ύπαρξη συμφωνίας και/ή εναρμονισμένης πρακτικής για τις τιμές και τα μερίδια της αγοράς. Είναι πολύ αμφίβολο αν οι πληροφορίες που αντηλλάσσοντο κατά τις συναντήσεις, ακόμη και καθ' ο μέτρο αφορούσαν μέλλουσα συμπεριφορά, ήσαν ικανές να άρουν την αβεβαιότητα των συμμετεχόντων ως προς τη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους στην αγορά και, επομένως, να εξαλείψουν τους κινδύνους του ανταγωνισμού. Η πραγματική λειτουργία της αγοράς χαρακτηριζόταν από διαφοροποιημένη συμπεριφορά του κάθε παραγωγού απέναντι στον ανταγωνισμό· εφόσον δε ο καθένας που συμμετείχε στις συναντήσεις είχε επίγνωση αυτού του γεγονότος, κανείς τους δεν θα μπορούσε ποτέ να προδικάσει, ή έστω να ελπίζει, ότι θα υποκαταστήσει « με την έμπρακτη μεταξύ τους συνεργασία τον κίνδυνο του ανταγωνισμού ». Έστω και αν υπήρχε διαβούλευση κατά την έννοια με την οποία την αντιλαμβάνεται το Δικαστήριο, πάντως δεν υπάρχει πρακτική συνάδουσα προς τη διαβούλευση. Ελλείψει παράλληλης συμπεριφοράς, η συμπεριφορά της προσφεύγουσας ήταν αποκλειστικά συνάρτηση του ανταγωνισμού στην αγορά. Το συμπέρασμα που επιβάλλεται, επο-

μένως, είναι, κατ' ανάγκην, ότι δεν υπήρξε, εν προκειμένω, συμπεριφορά απορρέουσα από απαγορευόμενη σύμπραξη (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 29/83 και 30/83, σκέψεις 16 έως 20).

276 Κατά την Επιτροπή, αντιθέτως, το ζήτημα αν μια συμπαιγνία ή σύμπραξη πρέπει να χαρακτηριστεί νομικά ως συμφωνία ή ως εναρμονισμένη πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ ή αν η συμπαιγνία αυτή εμπεριέχει στοιχεία και της μιας και της άλλης είναι αμελητέας σημασίας. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή διατείνεται ότι οι όροι « συμφωνία » και « εναρμονισμένη πρακτική » περικλείουν τις διάφορες μορφές διακανονισμών, με τις οποίες οι ανταγωνιστές, αντί να διαμορφώνουν τη μέλλουσα ανταγωνιστική τους συμπεριφορά με πλήρη ανεξαρτησία, δεσμεύονται αμοιβαία, περιορίζοντας την ελευθερία δράσεώς τους στην αγορά με άμεσες ή έμμεσες μεταξύ τους επαφές.

277 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η χρήση διαφορετικών όρων στο άρθρο 85 έχει ως σκοπό να απαγορεύσει κάθε μορφή συμπαιγνίας και όχι να προβλέψει διαφορετική μεταχείριση για καθεμιά απ' αυτές. Κατά συνέπεια, η προσπάθεια να χαραχθεί μια γραμμή οριοθέτησης μεταξύ όρων που αποσκοπούν στο να καταλάβουν κάθε μορφή απαγορευόμενης συμπεριφοράς δεν ασκεί επιρροή. Η ratio legis της εισαγωγής στο άρθρο 85 του όρου « εναρμονισμένη πρακτική » είναι ότι επιδιώκεται έτσι να περιληφθούν, παράλληλα προς τις συμφωνίες, και μορφές συμπαιγνίας που αντανακλούν απλώς κάποιον εν τοις πράγμασι συντονισμό ή κάποια έμπρακτη συνεργασία, αλλά που είναι πάντως ικανές να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό (προαναφερθείσα απόφαση της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, σκέψεις 64 έως 66).

278 Διατείνεται ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσα απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψεις 173 και 174), επιδιώκεται η παρεμπόδιση κάθε μορφής επαφής, άμεσης ή έμμεσης, μεταξύ επιχειρήσεων, έχουσας ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα είτε τον επηρεασμό της συμπεριφοράς στην αγορά ενός τωρινού ή δυνητικού ανταγωνιστή, είτε την αποκάλυψη σε έναν τέτοιο ανταγωνιστή της συμπεριφοράς την οποία η επιχείρηση έχει αποφασίσει — ή έχει κατά νουν — να τηρήσει στην αγορά. Η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής εντοπίζεται, επομένως, ήδη σε επίπεδο επαφής μεταξύ ανταγωνιστών, πριν από οποιαδήποτε εκδήλωση της συμπεριφοράς τους στην αγορά.

- 279 Κατά την Επιτροπή, εναρμονισμένη πρακτική υπάρχει άπαξ υπάρχει διαβούλευση που γίνεται με σκοπό τον περιορισμό της αυτονομίας των επιχειρήσεων έναντι αλλήλων, τούτο δε ακόμη και αν δεν έχει διαπιστωθεί καμμία πραγματική συμπεριφορά στην αγορά. Κατά την Επιτροπή, η συζήτηση αφορά την έννοια του όρου «πρακτική». Εναντιώνεται στην άποψη την οποία προβάλλει η Hercules, ότι ο όρος αυτός έχει τη στενή έννοια της «συμπεριφοράς στην αγορά». Ο όρος αυτός μπορεί, κατά τη γνώμη της Επιτροπής, να καλύπτει και το απλό γεγονός της συμμετοχής σε επαφές, αρκεί αυτές να αποσκοπούσαν τον περιορισμό της αυτονομίας των επιχειρήσεων.
- 280 Προσθέτει ότι αν, για να στοιχειοθετηθεί εναρμονισμένη πρακτική, απαιτούνταν η συνδρομή και των δύο στοιχείων — διαβουλεύσεως και συμπεριφοράς στην αγορά —, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να μείνει εκτός πεδίου εφαρμογής του άρθρου 85 ολόκληρο φάσμα πρακτικών που έχουν ως σκοπό, όχι όμως κατ' ανάγκην και ως αποτέλεσμα, τη νόθευση του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά. Θα εξουδετερονόταν έτσι μέρος της αποτελεσματικότητας του άρθρου 85. Εξ άλλου, η άποψη αυτή δεν συμφωνεί με τη νομολογία του Δικαστηρίου που αναφέρεται στην έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής (προαναφερθείσες αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, σκέψη 66, και της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψη 26· απόφαση της 14ης Ιουλίου 1981, στην υπόθεση 172/80, Züchner, Συλλογή 1981, σ. 2021, σκέψη 14). Η νομολογία αυτή ναι μεν μνημονεύει κάθε φορά πρακτικές που ασκούνται στην αγορά, δεν τις μνημονεύει όμως ως συστατικό στοιχείο της παραβάσεως, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, αλλά ως πραγματικό περιστατικό, από το οποίο μπορεί να συναχθεί ότι υπήρξε διαβούλευση. Κατά τη νομολογία αυτή, δεν απαιτείται καμμία πραγματική συμπεριφορά στην αγορά. Αρκεί μόνο να ήρθαν οι επιχειρήσεις σε επαφή μεταξύ τους, χαρακτηριστικό του ότι εγκατέλειψαν την αναγκαία για κάθε επιχείρηση αυτονομία.
- 281 Κατά την Επιτροπή, επομένως, δεν είναι ανάγκη, για να υπάρχει παράβαση του άρθρου 85, να εφάρμοσαν οι επιχειρήσεις στην πράξη εκείνο για το οποίο συνεννοήθηκαν. Η αποδοκιμαζόμενη με το άρθρο 85, παράγραφος 1, συμπεριφορά συντρέχει κάλλιστα, από τη στιγμή που η πρόθεση υποκαταστάσεως των κινδύνων του ανταγωνισμού με τη συνεργασία υλοποιείται με τη μορφή διαβουλεύσεως, χωρίς κατ' ανάγκην και να εκδηλωθεί, στη συνέχεια, στην αγορά κάποια συμπεριφορά δυνάμενη να διαπιστωθεί. Έτσι, αντίθετα απ' ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, είναι κάλλιστα νοητό μια εναρμονισμένη πρακτική να έχει σκοπό αντίθετο προς τον ανταγωνισμό, χωρίς όμως αποτέλεσμα αντίθετο προς ανταγωνισμό.
- 282 Όσον αφορά την απόδειξη, η Επιτροπή συνάγει από τα παραπάνω ότι η συμφωνία και η εναρμονισμένη πρακτική μπορούν να αποδεικνύονται με άμεσες και με έμμεσες απο-

δείξεις. Εν προκειμένω, δεν χρειάστηκε να καταφύγει σε έμμεσες αποδείξεις, όπως είναι η παράλληλη συμπεριφορά στην αγορά, εφόσον διέθετε άμεσα αποδεικτικά στοιχεία για τη συμπαιγνία, όπως είναι ιδίως τα πρακτικά των συναντήσεων.

283 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι από το σκεπτικό της Αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι διαπίστωσε την ύπαρξη συμφωνίας-πλαισίου, στην οποία προστίθενται χαρακτηριστικά στοιχεία μεμονωμένων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών· το σύνολο αυτό διαμορφώνει μια σύνθετη κατάσταση, η οποία ορίζεται στο άρθρο 1 της Αποφάσεως με τους όρους « συμφωνία » και « εναρμονισμένη πρακτική ».

284 Η Επιτροπή καταλήγει τονίζοντας ότι δικαιολογημένα χαρακτήρισε τη διαπιστωθείσα εν προκειμένω παράβαση, κυρίως μεν, ως συμφωνία, επικουρικός δε και καθ' όσον ήθελε παραστεί αναγκαίο, ως εναρμονισμένη πρακτική.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

285 Πρέπει να διαπιστωθεί ότι, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η Επιτροπή χαρακτήρισε κάθε πραγματικό στοιχείο το οποίο έκρινε αποδεδειγμένο εις βάρος της προσφεύγουσας είτε ως συμφωνία είτε ως εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την ανάγνωση των συνδυασμένων αιτιολογικών σκέψεων 80, δεύτερο εδάφιο, 81, τρίτο εδάφιο, και 82, πρώτο εδάφιο, της Αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε καθένα από τα επί μέρους αυτά στοιχεία, κυρίως, ως « συμφωνία ».

286 Ομοίως, από την ανάγνωση των συνδυασμένων αιτιολογικών σκέψεων 86, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, 87, τρίτο εδάφιο, και 88 της Αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε, επικουρικός, ως « εναρμονισμένες πρακτικές » τα στοιχεία παραβάσεως, οσάκις αυτά είτε δεν αρκούσαν για να στηρίξουν το συμπέρασμα ότι τα μέρη είχαν συνεννοηθεί προηγουμένως επί κοινού σχεδίου καθορίζοντας τη δράση τους στην αγορά, είχαν όμως δεχτεί ή είχαν προσχωρήσει σε μηχανισμούς συμπαιγνίας που διευκόλυναν τον συντονισμό της εμπορικής τους πολιτικής, είτε δεν αρκούσαν, λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα της συμπράξεως, για να αποδειχθεί ότι ορισμένοι παραγωγοί είχαν εκφράσει τη ρητή τους συγκατάθεση στη συμπεριφορά που υιοθέτησαν οι άλλοι, παρ'

όλο που εκδήλωναν την υποστήριξή τους στο όλο σχέδιο και δρούσαν αναλόγως. Έτσι, η Απόφαση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, υπό ορισμένες επόψεις, η συνεχής συνεργασία και συμπαιγνία των παραγωγών κατά τη θέση σε εφαρμογή μιας συνολικής συμφωνίας μπορεί να εμφανίζει ορισμένα χαρακτηριστικά της εναρμονισμένης πρακτικής.

287 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, εφόσον από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, για να υφίσταται συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να έχουν εκδηλώσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφέρονται στην αγορά κατά ορισμένο τρόπο (βλ. προαναφερθείσες αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 1970 στην υπόθεση 41/69, σκέψη 112, και της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, σκέψη 86), δικαιολογημένα η Επιτροπή χαρακτήρισε ως συμφωνία, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, τη σύμπτωση που επήλθε μεταξύ των βουλήσεων της προσφεύγουσας και άλλων παραγωγών πολυπροπυλενίου, την οποία απέδειξε επαρκώς κατά νόμον και η οποία αφορούσε τις ελάχιστες τιμές το 1977, τις πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών, τα μέτρα τα αποσκοπούντα στη διευκόλυνση της εφαρμογής των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών, τον επιδιωκόμενο όγκο πωλήσεων για το 1979, το 1980 και το πρώτο ήμισυ του 1983, καθώς και τα μέτρα περιορισμού των μηνιαίων πωλήσεων δι' αναγωγής σε προηγούμενη περίοδο για το 1981 και το 1982.

288 Ορθώς, εξ άλλου, η Επιτροπή, αφού απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι τα αποτελέσματα των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών εξακολούθησαν να παράγονται μέχρι τον Νοέμβριο του 1983, έκρινε ότι η παράβαση συνεχίστηκε μέχρι τον Νοέμβριο του 1983 τουλάχιστον. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 85 εφαρμόζεται και επί συμφωνιών που έχουν παύσει μεν να ισχύουν, εξακολουθούν όμως να παράγουν αποτελέσματα και μετά την τυπική τους λήξη (απόφαση της 3ης Ιουλίου 1985 στην υπόθεση 243/83, Binon, Συλλογή 1985, σ. 2015, σκέψη 17).

289 Για τον ορισμό της έννοιας της εναρμονισμένης πρακτικής, είναι αναγκαία η παραπομπή στη νομολογία του Δικαστηρίου, από όπου προκύπτει ότι τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας τα οποία έθεσε προηγουμένως πρέπει να γίνονται νοητά υπό το πρίσμα της βαθύτερης αντίληψης που διέπει τις διατάξεις περί ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΟΚ, ότι κάθε επιχειρηματίας πρέπει να διαμορφώνει αυτόνομα την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά. Και ναι μεν η επιταγή αυτή της αυτονομίας δεν αναιρεί το δικαίωμα των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται ευφυώς στην ήδη εκδηλωθείσα ή στην προβλεπόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους, αποκλείει όμως αυστηρώς κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ τους, επιδιώκουσα είτε

να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υπάρχοντος ή δυνητικού ανταγωνιστή στην αγορά, είτε να αποκαλύψει σ' έναν τέτοιο ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που οι ίδιες έχουν αποφασίσει ή έχουν κατά νουν να τηρήσουν στην αγορά (προαναφερθείσα απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1975 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, σκέψεις 173 και 174).

290 Έν προκειμένω, η προσφεύγουσα μετέσχε σε συναντήσεις που είχαν ως σκοπό τον καθορισμό επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων· κατά τις συναντήσεις αυτές ανταλλάσσονταν μεταξύ των ανταγωνιστών πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που επιθυμούσαν να εφαρμοστούν στην αγορά, σχετικά με τις τιμές που είχαν κατά νουν να εφαρμόσουν, σχετικά με το κατώτατο όριο συμφέρουσας λειτουργίας τους, τους περιορισμούς του όγκου πωλήσεων που έκριναν αναγκαίους, τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεών τους ή την ταυτότητα των πελατών τους. Μετέχοντας στις συναντήσεις αυτές, συνέπραξε με τους ανταγωνιστές της σε διαβούλευση που είχε ως σκοπό να επηρεάσει τη συμπεριφορά τους στην αγορά και να αποκαλύψει τη συμπεριφορά που κάθε παραγωγός είχε κατά νουν να τηρήσει ο ίδιος στην αγορά.

291 Έτσι, η προσφεύγουσα όχι μόνο επιδίωξε να άρει προληπτικά την αβεβαιότητα σχετικά με τη μελλοντική συμπεριφορά των ανταγωνιστών της, αλλά και πρέπει ασφαλώς να έλαβε υπόψη, άμεσα ή έμμεσα, τις πληροφορίες που συνέλεξε κατά τις συναντήσεις αυτές, για να καθορίσει την πολιτική που θα ακολουθούσε στην αγορά. Ομοίως, και οι ανταγωνιστές της πρέπει ασφαλώς να έλαβαν υπόψη, άμεσα ή έμμεσα, τις πληροφορίες που τους αποκάλυψε η προσφεύγουσα σχετικά με τη συμπεριφορά που είχε αποφασίσει ή που είχε κατά νουν να τηρήσει η ίδια στην αγορά, για να καθορίσουν την πολιτική που θα ακολουθούσαν στην αγορά.

292 Επομένως, δικαιολογημένα η Επιτροπή χαρακτήρισε, ως εκ του σκοπού τους, επικουρικό ως εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, τις περιοδικές συναντήσεις παραγωγών πολυπροπυλενίου, στις οποίες συμμετείχε η προσφεύγουσα από τα τέλη του 1977 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1983.

- 293 Όσον αφορά το ζήτημα αν η Επιτροπή δικαιολογημένα έκρινε ότι υπήρχε ενιαία παράβαση, την οποία χαρακτηρίζει, στο άρθρο 1 της Αποφάσεως, ως « συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική », το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι οι διάφορες παρατηρηθείσες εναρμονισμένες πρακτικές και οι διάφορες συναφθείσες συμφωνίες εντάσσονταν, ως εκ της ταυτότητας του σκοπού τους, σε συστήματα περιοδικών συναντήσεων, καθορισμού επιδιωκόμενων τιμών και ποσοστώσεων.
- 294 Πρέπει να τονιστεί ότι τα συστήματα αυτά εντάσσονταν σε σειρά προσπαθειών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων που συνέκλιναν σε ένα και τον αυτό οικονομικό σκοπό: να νοθευθεί η φυσιολογική εξέλιξη των τιμών στην αγορά του πολυπροπυλενίου. Είναι, επομένως, τεχνητή η απόπειρα να υποδιαιρεθεί αυτή η συνεχής συμπεριφορά, που χαρακτηρίζεται από ένα και τον αυτό σκοπό, αναλυόμενη σε πλείονες και χωριστές παραβάσεις. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα έλαβε μέρος — επί σειράν ετών — σε ολοκληρωμένο σύνολο συστημάτων, τα οποία συνιστούν ενιαία παράβαση, η οποία συγκεκριμενοποιήθηκε προοδευτικά τόσο με συμφωνίες όσο και με αθέμιτες εναρμονισμένες πρακτικές.
- 295 Επιβάλλεται να λεχθεί, εξ άλλου, ότι η Επιτροπή δικαιολογημένα χαρακτήρισε την ενιαία αυτή παράβαση ως « συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική », κατά το μέτρο που η παράβαση αυτή εμπεριείχε ταυτόχρονα στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως « συμφωνίες » και στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως « εναρμονισμένες πρακτικές ». Συγκεκριμένα, εφόσον πρόκειται για σύνθετη παράβαση, ο διττός χαρακτηρισμός, τον οποίο χρησιμοποιεί η Επιτροπή στο άρθρο 1 της Αποφάσεως, δεν πρέπει να νοηθεί ως χαρακτηρισμός που προϋποθέτει ταυτόχρονα και σωρευτικά την απόδειξη του ότι καθένα από τα αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά εμφανίζει τα συστατικά στοιχεία και της συμφωνίας και της εναρμονισμένης πρακτικής, αλλ' ως προσδιορίζων ένα σύνθετο όλον, που περιέχει πραγματικά στοιχεία από τα οποία ορισμένα χαρακτηρίστηκαν ως συμφωνίες και άλλα ως εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, το οποίο δεν προβλέπει κάποιον ειδικό χαρακτηρισμό γι' αυτού του είδους τη σύνθετη παράβαση.
- 296 Κατά συνέπεια, η αιτίαση της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί.

Β' — Το αποτέλεσμα περιορισμού του ανταγωνισμού

α') Η προσβαλλόμενη πράξη

- 297 Η Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 90, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) επισημαίνει ότι, για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν είναι απολύτως αναγκαίο, δεδομένου ότι ο σκοπός της συμφωνίας είναι προδήλως ανταγωνιστικός, να αποδειχθεί και η ύπαρξη αποτελέσματος αντιθέτου προς τον ανταγωνισμό. Ωστόσο, στην παρούσα περίπτωση υπάρχουν όλες οι ενδείξεις ότι η συμφωνία άσκησε όντως ουσιαστική επίδραση επί των συνθηκών του ανταγωνισμού.

β') Τα επιχειρήματα των διαδίκων

- 298 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι διάφορες μελέτες τις οποίες προσκόμισε αποδεικνύουν ότι οι φερόμενες συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές δεν άσκησαν επίδραση στον ανταγωνισμό, ο οποίος λειτούργησε πλήρως καθ' όσον χρόνο διήρκεσαν, και ότι αυτή η ίδια εκδήλωσε ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά.
- 299 Η Επιτροπή αμφισβητεί το ότι οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου, οι οποίοι συμμετείχαν στη σύμπραξη, δεν προσάρμοζαν τη συμπεριφορά τους στην αγορά βάσει των συμφωνιών και των επαφών τις οποίες είχαν μεταξύ τους και το ότι αυτές δεν άσκησαν επίδραση στον ανταγωνισμό. Έτσι, όλες οι οδηγίες καθορισμού τιμών που διατίθενται για την προσφεύγουσα συμπίπτουν απολύτως με τις συμφωνίες που συνήπτοντο κατά τις συναντήσεις και καμμία ένδειξη δεν υπάρχει περί του ότι δεν ίσχυε το ίδιο και για τις περιόδους για τις οποίες δεν διατίθενται τέτοιες οδηγίες. Η συμπεριφορά αυτή ίσως να μην κατέληγε πάντοτε στο προσδοκώμενο αποτέλεσμα και σ' αυτήν όμως την περίπτωση, οι παραγωγοί ελάμβαναν ως βάση των διαπραγματεύσεών τους με τους πελάτες τις συμφωνηθείσες τιμές. Το ουσιώδες στοιχείο δεν έγκειται τόσο στην επιτυχία των συμφωνηθεισών πρωτοβουλιών, αλλά στην επιδίωξη του περιορισμού του ανταγωνισμού, ο οποίος θα έπρεπε να καταστεί δυνατός χάρι σ' αυτές τις πρωτοβουλίες. Το ίδιο ισχύει και ως προς τις συμφωνίες ποσοστάσεων, όπως δείχνει ο πίνακας 8 της Αποφάσεως. Η Επιτροπή ναι μεν αναγνωρίζει ότι η σύμπραξη δεν επέφερε σε όλες τις περιπτώσεις το αποτέλεσμα του περιορισμού του ανταγωνισμού, φρονεί όμως ότι, για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, αυτό μικρή σημασία έχει, εφόσον αρκεί η σύμπραξη να είχε ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

γ') Η εκτίμηση του Πρωτοδικείου

300 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι με την επιχειρηματολογία της η προσφεύγουσα προ-
σπαθεί, στην ουσία, να αποδείξει ότι η συμμετοχή της στις περιοδικές συναντήσεις
παραγωγών πολυπροπυλενίου δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παρά-
γραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, διότι, όπως προδίδει τόσο η δική της συμπεριφορά στην
αγορά όσο και η συμπεριφορά των άλλων παραγωγών, η συμμετοχή αυτή εστερείτο
σκοπού αντιβαίνοντος προς τον ανταγωνισμό.

301 Το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ απαγορεύει, ως ασυμβίβαστες με την
κοινή αγορά, όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων ή τις εναρμονισμένες πρακτικές
που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως
σκοπό ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγω-
νισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται στον άμεσο ή
έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής και στην
κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού.

302 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όπως προκύπτει από την κρίση που σχημάτισε σχε-
τικά με τις διαπιστώσεις στις οποίες προέβη ως προς τα πραγματικά περιστατικά η
Επιτροπή, οι περιοδικές συναντήσεις στις οποίες μετείχε μαζί με ανταγωνιστές της η
προσφεύγουσα είχαν ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού εντός της κοινής
αγοράς, ιδίως διά του καθορισμού επιδιωκόμενων τιμών και επιδιωκόμενου όγκου
πωλήσεων και ότι, κατά συνέπεια, η συμμετοχή της στις συναντήσεις αυτές δεν εστε-
ρείτο σκοπού αντιβαίνοντος προς τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 85,
παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.

303 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

3. Συμπέρασμα

304 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι όλες οι αιτιάσεις της προσφεύ-
γουσας σχετικά με τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών και την εφαρ-
μογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, στις οποίες προέβη με την
προσβαλλόμενη πράξη η Επιτροπή, πρέπει να απορριφθούν.

Περί της αιτιολογίας

- 305 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, δυνάμει του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ, η Επιτροπή υποχρεούται να αιτιολογεί τις αποφάσεις της. Η υποχρέωση αυτή υπηρετεί ταυτόχρονα την προστασία των ενδιαφερομένων και τη χρηστή απονομή της δικαιοσύνης (απόφαση της 20ής Μαρτίου 1959 στην υπόθεση 18/57, Nold κατά Ανωτάτης Αρχής, Slg. 1959, σ. 88). Έτσι, η αιτιολογία, για να επιτρέψει στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει πλήρως τον έλεγχό του, πρέπει να εκθέτει με λεπτομέρεια και ακρίβεια τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που οδήγησαν στην έκδοση της πράξεως. Προς τούτο, η Επιτροπή οφείλει να εκθέτει σαφώς για ποιο λόγο κρίνει ότι προβαλλόμενες βάσιμες και ουσιώδεις αντιρρήσεις δεν πρέπει να γίνουν δεκτές.
- 306 Εν προκειμένω, θεωρεί ότι η Επιτροπή παρέβη την υποχρέωση αιτιολογίας την οποία υπέχει, εφόσον αντιπαρήλθε ολόκληρο το ιστορικό το οποίο ανέπτυξαν η προσφεύγουσα και οι άλλες επιχειρήσεις και το οποίο απεδείκνυε, με πλήρεις και ακλόνητες πραγματογνωμοσύνες, ότι οι φερόμενες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές δεν είχαν αισθητή επίδραση στην εξέλιξη της αγοράς. Έτσι, η Επιτροπή απέφυγε να αντικρούσει την πραγματογνωμοσύνη του καθηγητή Albach, η οποία αναφερόταν στη γερμανική αγορά, στην οποία λειτουργούσε η προσφεύγουσα, και συνιστούσε σημαντικό πληροφοριακό στοιχείο· ομοίως, παρέλειψε να αντικρούσει το πόρισμα Coopers & Lybrand και μια άλλη μελέτη την οποία είχε εκπονήσει το γραφείο αυτό για τις παραδόσεις τις οποίες πραγματοποίησαν διάφοροι παραγωγοί σε διάφορους πελάτες και για τις καθαρές τιμές τις οποίες χρέωναν.
- 307 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι, εφόσον η Επιτροπή στήριξε την Απόφασή της σε αντίθετα συμπεράσματα, δεν μπορεί να έκρινε αδιάφορα τα αποτελέσματα της μελέτης. Έπρεπε, κατά συνέπεια, να τα αναλύσει στο πλαίσιο της σταθμίσεως των αποδείξεων και να εκθέσει τις διαπιστώσεις πραγματικών περιστατικών βάσει των οποίων θεωρούσε ότι μπορούσε να τα αντικρούσει.
- 308 Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν μπορεί να δικαιολογήσει αυτή την έλλειψη αιτιολογίας επικαλούμενη ότι οι εκθέσεις αυτές δεν ασκούν επιρροή, εφόσον η Επιτροπή κάθε άλλο παρά θεωρεί τις πραγματικές τιμές της αγοράς ως μη ασκούσες επιρροή, αφού η ίδια εμφανίζει, στην Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 74, 90 και 91 και πίνακας 9), μια σύγκριση μεταξύ των τιμών-στόχων που λέει ότι συμφωνήθηκαν και των τιμών που επιτεύχθηκαν, προσπαθώντας να ελαχιστοποιήσει το εύρος και τη συχνότητα των αποκλίσεων από τις τιμές-στόχους.

- 309 Κατά την Επιτροπή, η άποψη της προσφεύγουσας ότι, για να εμπίπτει μια παράβαση στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, πρέπει αυτή να έχει αντίκτυπο στην αγορά ξεκινάει από μια αντίληψη εκ βάθρων πεπλανημένη. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, για να υπάρχει παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, αρκεί η συμφωνία ή η εναμονισμένη πρακτική να έχει ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, η ανάλυση του γραφείου Coopers & Lybrand περί των επιπτώσεων της συμπράξεως στην αγορά δεν ασκεί επιρροή, παρά μόνον όσον αφορά τα πρόστιμα· αυτό εξηγεί γιατί η Επιτροπή απάντησε σ' αυτή την ανάλυση στις αιτιολογικές σκέψεις 72 έως 74 και 90 έως 92 της Αποφάσεως.
- 310 Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι εξέφρασε λεπτομερώς την άποψή της σχετικά με τη μελέτη του καθηγητή Albach (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 69).
- 311 Η Επιτροπή υπενθυμίζει, τέλος, με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, ότι η Απόφαση στηρίζεται στην ύπαρξη συμφωνιών, που συνήφθησαν στο πλαίσιο συμπράξεως και είχαν μεν ως σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, αλλ' επέτυχαν μερικώς μόνο το αποτέλεσμα αυτό. Κατά το μέτρο που η Απόφαση δεν επικεντρώνεται στον αντίκτυπο που είχε η σύμπραξη στην αγορά, αλλά στον σκοπό για τον οποίο συνήφθησαν οι συμφωνίες, η αξία των μνημονευομένων μελετών παραμένει περιορισμένη.
- 312 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. ιδίως τις αποφάσεις της 29ης Οκτωβρίου 1980 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209/78 έως 215/78 και 218/78, όπ. π., και της 10ης Δεκεμβρίου 1985 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 240/82 έως 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 και 269/82, Stichting Sigarettenindustrie κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 3831, σκέψη 88), ναι μεν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 190 της Συνθήκης, η Επιτροπή υποχρεούται να αιτιολογεί τις αποφάσεις της, αναφέροντας τα νομικά και πραγματικά στοιχεία από τα οποία εξαρτάται η νομιμότητα του μέτρου, καθώς και τις σκέψεις που την οδήγησαν στη λήψη της αποφάσεώς της, δεν απαιτείται όμως να εξετάζει όλα τα νομικά και πραγματικά ζητήματα που έχουν εγείρει οι ενδιαφερόμενοι κατά τη διοικητική διαδικασία. Εξ αυτού έπεται ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να απαντά σε όσα ζητήματα θεωρεί ότι δεν ασκούν καμμία επιρροή.

313 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από την κρίση την οποία σχημάτισε σχετικά με τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών και την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ στις οποίες πρόβη με την προσβαλλόμενη πράξη η Επιτροπή, αυτή έλαβε δεόντως υπόψη τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας περί των αποτελεσμάτων της συμπράξεως στην αγορά και εξέθεσε πειστικά στην Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 72 έως 74 και 89 έως 92) τους λόγους για τους οποίους θεώρησε αβάσιμα τα συμπεράσματα τα οποία αντλούσε η προσφεύγουσα από το πόρισμα Coopers & Lybrand και τη μελέτη του καθηγητή Albach.

314 Κατά συνέπεια, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Περί του προστίμου

315 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Απόφαση ότι εκδόθηκε κατά παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 17, καθ' ότι δεν εκτιμήθηκε προσηκόντως η διάρκεια και η σοβαρότητα της παραβάσεως που της καταλογίστηκε.

1. Η παραγραφή

316 Η προσφεύγουσα τονίζει ότι, αν οι έλεγχοι της Επιτροπής άρχισαν στις 13 Οκτωβρίου 1983, οι τυχόν παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ που διεπράχθησαν πριν από τις 13 Οκτωβρίου 1978 καλύπτονται από την παραγραφή. Αν η Επιτροπή — κακώς — ισχυρίζεται ότι υπήρξε μία και μόνη διαρκής συμφωνία χαρακτηριζόμενη από μια συμφωνία-πλαίσιο που συνήφθη το 1977, το πράττει μόνο και μόνο για να αποφύγει την εφαρμογή του κανόνα της παραγραφής.

317 Η Επιτροπή διατείνεται ότι πρόκειται περί διαρκούς παραβάσεως, για την οποία η παραγραφή αρχίζει μόνον αφ' ου χρόνου η παράβαση περατώθηκε.

318 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 241, στο εξής: κανονισμός 2988/74), η πενταετής παραγραφή της εξουσίας της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα αρχίζει, προκειμένου περί διαρκών ή κατ' εξακολούθηση παραβάσεων, μόνο από την ημέρα της λήξεως της παραβάσεως.

319 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την κρίση που σχημάτισε το Πρωτοδικείο σχετικά με την απόδειξη της παραβάσεως, η προσφεύγουσα μετέσχε, χωρίς διακοπή, σε μία ενιαία παράβαση, αφότου συνήφθη η συμφωνία επί των ελαχίστων τιμών στα μέσα του 1977 μέχρι τον Νοέμβριο του 1983.

320 Κατά συνέπεια, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί παραγραφής των προστίμων.

2. Η διάρκεια της παραβάσεως

321 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή εκτίμησε εσφαλμένα τη διάρκεια της παραβάσεως, κρίνοντας ότι αυτή άρχισε στα μέσα του 1977 και περατώθηκε τον Δεκέμβριο 1983. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν μπορεί να συμπεριλαμβάνει στη διάρκεια αυτή το χρονικό διάστημα μεταξύ των τελών του 1977 και των τελών του 1979, εφόσον, για τα δύο αυτά έτη, δεν διατύπωσε συγκεκριμένες κατηγορίες στηριζόμενες σε ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία. Εξ άλλου, ακόμη και εντός της περιόδου 1979-1983, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις που περιέχονται στην ίδια την Απόφαση, οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών παρατηρήθηκαν επί 26 μόνο μήνες από τους 72.

322 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι εκτίμησε ορθώς, για να καθορίσει το ύψος του προστίμου, τη διάρκεια της παραβάσεως, η οποία στην περίπτωση της προσφεύγουσας ήταν ιδιαίτερα μακρά. Θεωρεί ότι η παράβαση συνεχιζόταν ακόμη και όταν δεν γίνονταν αισθητά τα αποτελέσματά της στην αγορά· επομένως, δεν πρέπει, για τον προσδιορισμό της διάρκειας της παραβάσεως, να ληφθεί υπόψη μόνο η διάρκεια των επί μέρους πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών.

323 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι διαπίστωσε ότι η Επιτροπή εκτίμησε ορθώς πόσο διάρκεσε η υπό της προσφεύγουσας παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.

324 Επομένως, η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

3. Η σοβαρότητα της παραβάσεως

Α' — Ο περιορισμένος ρόλος της προσφεύγουσας

325 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το σκεπτικό το οποίο αναπτύσσει η Επιτροπή σχετικά με τον καθορισμό του προστίμου δεν περιέχουν καμμία διαπίστωση που να αφορά αυτήν ειδικά. Όπου γίνεται ιδιαίτερη μνεία της Hoechst μεταξύ του συνόλου των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η μνεία αυτή την αφορά απλώς ως μέλος του ομίλου των « τεσσάρων μεγάλων ». Η Επιτροπή παρανοεί, όμως, τη σημασία του γεγονότος ότι η Hoechst ανήκε σ' αυτόν τον όμιλο. Έστω, δηλαδή, και αν οι « τέσσερις μεγάλοι » αντιπροσώπευαν το ήμισυ περίπου της παραγωγής, δεν διέθεταν τόσο ευρέα περιθώρια χειρισμών που να τους επιτρέπουν να ξεφύγουν από τον ανταγωνισμό ή που να τους παρέχουν αποφασιστική επιρροή επί της συμπεριφοράς των ανταγωνιστών τους. Αναπόδευκτα η Επιτροπή τους αποδίδει παράλληλα συμφέροντα και αλληλέγγυα συμπεριφορά.

326 Φρονεί ότι κανένα στοιχείο δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να συμπεράνει, στηριζόμενη στην εσφαλμένη παραδοχή ότι το 1977 συνήφθη συμφωνία περί ελαχίστων τιμών, ότι οι « τέσσερις μεγάλοι » ανέλαβαν την πρωτοβουλία μιας συνολικής συμπράξεως. Ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι οι προηγούμενες συνομιλίες μεταξύ των « τεσσάρων μεγάλων » προετοίμαζαν το περιεχόμενο των συναντήσεων που επακολούθησαν και ότι υπήρχε συμφωνία για την κοινή στάση που θα τηρούσαν αυτοί οι τέσσερις παραγωγοί αποτελεί απλή εικασία που δεν στηρίζεται σε καμμία απόδειξη. Τα λίγα έγγραφα που αφορούν τις συναντήσεις δείχνουν, αντιθέτως, ότι οι « τέσσερις μεγάλοι » δεν διαδραμάτισαν κανέναν ιθύνοντα ρόλο· αυτό επιβεβαιώνεται από τις διαπιστώσεις τις οποίες άντλησε η Επιτροπή σχετικά με την πρόταση για την καθιέρωση συστήματος « account leadership », η οποία δεν προερχόταν από κάποιον από τους « τέσσερις μεγάλους » (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 27, δεύτερο εδάφιο).

- 327 Υποστηρίζει, εξ άλλου, ότι δεν συμμετέσχε στο σύστημα « account leadership », στοιχείο που μειώνει τη βαρύτητα της παραβάσεως.
- 328 Για να δικαιολογήσει τη διαφοροποίηση την οποία κάνει μεταξύ των προστίμων που επέβαλε στις επιχειρήσεις, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η Hoechst συγκαταλέγεται μεταξύ των « τεσσάρων μεγάλων », οι οποίοι έπαιξαν ιδιαίτερα ενεργό ρόλο στο πλαίσιο της συμπράξεως και ανέλαβαν οι ίδιοι ιδιαίτερη ευθύνη στη λειτουργία της. Γι' αυτό και στη Hoechst επιβλήθηκε το ίδιο πρόστιμο με τη Shell, μικρότερο όμως από εκείνο που επιβλήθηκε στην ICI και τη Monte, οι οποίες έπαιξαν ακόμη πιο προεξάρχοντα ρόλο στο πλαίσιο της συμπράξεως.
- 329 Η Επιτροπή εκθέτει, τέλος, ότι δεν μπορεί να λάβει υπόψη τις επικρίσεις της προσφεύγουσας, η οποία διατείνεται ότι η συμμετοχή της στη σύμπραξη δεν αρκούσε για να δικαιολογήσει το πρόστιμο που της επιβλήθηκε. Το Δικαστήριο έχει δεχτεί, πράγματι, ότι οποιαδήποτε συγκεκριμένη συμμετοχή σε παράβαση — έστω και αν πρόκειται για παθητική απλώς συναίνεση διευκολύνουσα την παράβαση — αρκεί για να δικαιολογήσει την επιβολή προστίμου (αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1979 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 32/78, 36/78 έως 82/78, BMW Belgium κατά Επιτροπής, Slg. 1979, σ. 2435, και της 1ης Φεβρουαρίου 1978 στην υπόθεση 19/77, Miller κατά Επιτροπής, Slg. 1978, σ. 131). Εξ άλλου, η Επιτροπή, για να καθορίσει το ύψος του κάθε προστίμου το οποίο θα επέβαλλε, έλαβε ρητά υπόψη τον βαθμό συμμετοχής της κάθε επιχειρήσεως, στηριζόμενη σε κριτήρια αναλογικότητας (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 109).
- 330 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, στην οποία υπέπεσε η προσφεύγουσα, ήταν υπολογισμένη και σκόπιμη. Οι οριζόντιοι καθορισμοί τιμών και οι οριζόντιες κατανομές αγοράς, εδώ και πολύ καιρό, θεωρούνται σαφώς ως συγκαταλεγμένοι μεταξύ των σοβαρότερων μορφών παραβάσεως του δικαίου του ανταγωνισμού. Επισημαίνει ότι η παράβαση επιβαρύνθηκε ακόμη από το γεγονός ότι ενεπλάκησαν σ' αυτήν όλοι σχεδόν οι παρασκευαστές πολυπροπυλενίου της Κοινότητας· κατά συνέπεια, το μέγεθος, η οικονομική δύναμη και το συνολικό μερίδιο που κατείχαν στην αγορά οι συμμετέχοντες είχαν εξαιρετικά μεγάλη σημασία.

- 331 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, σχετικά με τον ιδιαίτερο ρόλο που διαδραμάτισαν στο πλαίσιο της παραβάσεως οι « τέσσερις μεγάλοι », η Hoechst δεν αμφισβητεί ότι έγιναν συναντήσεις των « τεσσάρων μεγάλων » στις 15 Ιουνίου 1981 χωρίς αυτήν, στις 13 Οκτωβρίου και 20 Δεκεμβρίου 1982, στις 12 Ιανουαρίου, 15 Φεβρουαρίου, 13 Απριλίου, 19 Μαΐου και 22 Αυγούστου 1983 (Απόφαση, πίνακας 5, καθώς και γ. αιτ. παράρτ. 64).
- 332 Οι συναντήσεις αυτές των « τεσσάρων μεγάλων », από τον Δεκέμβριο του 1982 και μετά, διεξήγοντο την παραμονή των συναντήσεων « διευθυντών » και αποσκοπούσαν στον καθορισμό των ενεργειών που θα μπορούσαν να αναλάβουν κατ' αυτές από κοινού για να επιτύχουν άνοδο των τιμών, με γνώμονα πάντα τη συμφωνία για τις ελάχιστες τιμές την οποία είχαν συνάψει στα μέσα του 1977.
- 333 Έτσι, μπορεί κανείς να διαβάσει σε ένα σημείωμα της ICI, το οποίο αφορά τη συνάντηση των εκπροσώπων της ICI, της Shell και της Monte της 15ης Ιουνίου 1981 (γ. αιτ. παράρτ. 64), τί λύσεις διερευνήσαν οι παραγωγοί αυτοί απέναντι στις δυσχέρειες τις οποίες συναντούσαν στην αγορά:

« Possible solutions included (a) sanctions (not a great success so far on PVC), (b) control production which is within the power of the bosses (L. thought propylene availability might scupper this), (c) quotas which Z. favoured but L. discounted, (d) new initiative by the 4 majors whereby they accommodated the hooligans in Europe and made up the loss by sales in ROW markets. Given that W European sales would probably not exceed 105 kt/month for the next few months and then not over 125 kt for the remainder of the year say 115 kt average for July-Sept and exports continued at 30 kt/month there would still be a surplus of capacity of 10 kt/month. Shared by the Big Four each would have to drop 2.5 kt/m in Europe equivalent to 30 kt/yr of say 2.3 % market share. I said that despite L.'s contention about ROW prices that such a proposal would be totally unacceptable to us, (e) a flat price increase of say 20 pf/kg wef 1st July — this avoids unrealistic requirements for the lowest priced business. »

[« Ως πιθανές λύσεις αναφέρθηκαν οι εξής: α') Κυρώσεις (που δεν έχουν σημειώσει και μεγάλη επιτυχία μέχρι τώρα όσον αφορά το PVC). β') Έλεγχο της παραγωγής, πράγμα που είναι εντός των ορίων της εξουσίας των διευθυντών (ο L. θεώρησε ότι αυτή η λύση θα μπορούσε να τορπιλιστεί από το διατιθέμενο προπυλένιο). γ') Ποσοστάσεις, λύση την οποία ευνοεί ο Z., αλλά δεν βρίσκει τόσο πρόσφορη ο L. δ') Νέα πρωτοβουλία των 4 μεγάλων, με την οποία θα “βόλευαν” τους “χούλιγκανς” στην

Ευρώπη και θα αντιστάθμιζαν τις απώλειες με πωλήσεις σε αγορές ROW (“ rest of the world ” — του υπόλοιπου κόσμου). Αν θεωρηθεί ότι οι πωλήσεις στη Δυτ. Ευρώπη πιθανότατα δεν θα υπερβούν τους 105 χιλιοτόνους τον μήνα (κτ/μήνα) κατά τους επόμενους μήνες και, στη συνέχεια, τους 125 κτ για το υπόλοιπο του έτους, φερ' ειπείν 115 κτ κατά μέσο όρο από Ιούλιο μέχρι Σεπτέμβριο, και ότι οι εξαγωγές θα συνεχίσουν να κυμαίνονται γύρω στους 30 κτ/μήνα, θα εξακολουθήσει να υπάρχει ένα πλεόνασμα παραγωγικής ικανότητας 10 κτ/μήνα. Αν αυτό κατανεμηθεί μεταξύ των τεσσάρων μεγάλων, θα πρέπει ο καθένας τους να αφήσει 2,5 κτ/μήνα στην Ευρώπη, ήτοι 30 κτ/έτος, που αντιστοιχεί, φερ' ειπείν, σε μερίδιο αγοράς 2,3 %. Είπα ότι, παρά τους ισχυρισμούς του L. για τις τιμές ROW, μια τέτοια πρόταση θα ήταν εντελώς απαράδεκτη για μας. ε') Ενιαία ανατίμηση κατά 20, φερ' ειπείν, εκατοστά του μάρκου ανά χιλιόγραμμο (pf/kg) από 1ης Ιουλίου· με τη λύση αυτή αποφεύγονται οι υπερβολικές απαιτήσεις στις συναλλαγές όπου οι τιμές είναι χαμηλότερες. »]

Ομοίως, ένα σημείωμα το οποίο συνέταξε ένας υπάλληλος της ICI, τιτλοφορούμενο « Sharing the pain » (« Πώς θα καταμεριστούν οι θυσίες ») και χρονολογούμενο από το δεύτερο ήμισυ του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 88), διευκρινίζει ότι η καθιέρωση ενός συστήματος αντισταθμίσεων για τις μειώσεις όγκου πωλήσεων « might provide useful elements for the understanding between the “ Big Four ” » (« θα μπορούσε να παράσχει στοιχεία που θα διευκόλυναν την κατανόηση μεταξύ των “ τεσσάρων μεγάλων ” »). Σχετικά με αυτό το έγγραφο, η ICI δήλωσε, με την απάντησή της στην αίτηση παροχής πληροφοριών (γ. αιτ. παράρτ. 8), τα εξής:

« The “ understanding ” between the “ Big Four ” was recognition that if the prices were to be increased then the “ Big Four ” producers would have to give a strong lead, even at the expense of their own sales volume. It was thought that a “ Compensation Arrangement ” between these four producers might have made it easier for them to contemplate the possibility of a commitment on “ Target Prices ”. »

(« Η “ κατανόηση ” μεταξύ των “ τεσσάρων μεγάλων ” αφορούσε την αναγνώριση του ότι, για να αυξηθούν οι τιμές, θα έπρεπε οι “ τέσσερις μεγάλοι ” να ηγηθούν σ' αυτήν την προσπάθεια, ακόμη και εις βάρος του όγκου των δικών τους πωλήσεων. Θεωρήθηκε ότι μια “ αντισταθμιστική ρύθμιση ” μεταξύ των τεσσάρων αυτών παραγωγών ίσως θα τους διευκόλυνε να σκεφτούν το ενδεχόμενο να δεσμευτούν για τις “ τιμές-στόχους ”. »)

Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι οι « τέσσερις μεγάλοι » είχαν επίγνωση του ιδιαίτερου ρόλου που είχαν να διαδραματίσουν στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών που αποσκοπούσαν στην αύξηση των τιμών. Στις τιμολογιακές πρωτοβουλίες των « τεσσάρων μεγάλων » αναφέρεται ακόμη ένα εσωτερικό σημείωμα της Shell του Οκτωβρίου του 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 94).

- 334 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα στοιχεία, καθώς και από την κρίση που σχημάτισε σχετικά με την απόδειξη της παραβάσεως, η Επιτροπή ορθώς εξετίμησε τον ρόλο που είχε διαδραματίσει στην παράβαση η προσφεύγουσα και ανέφερε, στην αιτιολογική σκέψη 109, πρώτο εδάφιο, της Αποφάσεως, ότι έλαβε υπόψη αυτόν τον ρόλο για να καθορίσει το ύψος του προστίμου. Πρέπει, συναφώς, να επισημανθεί ότι δεν υπάρχει αντίφαση μεταξύ των τριών πρώτων εδαφίων αφενός και του έκτου εδαφίου αφετέρου της αιτιολογικής σκέψεως 109, καθ' όσον αυτό το τελευταίο αφορά μόνο τους παραγωγούς μικροτέρων διαστάσεων.
- 335 Εξ άλλου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι τα αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά — και ιδίως ο καθορισμός επιδιωκομένων τιμών και επιδιωκομένου όγκου πωλήσεων —, με την εγγενή τους σοβαρότητα, αποκαλύπτουν ότι η προσφεύγουσα δεν ενήργησε από απερισκεψία, ούτε καν από αμέλεια, αλλ' εκ προθέσεως.
- 336 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Β' — Η μη εξατομίκευση των κριτηρίων καθορισμού του ύψους των προστίμων

- 337 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, όσον αφορά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, η Επιτροπή δεν διαθέτει κανένα περιθώριο διακριτικής ευχέρειας εκφεύγουσας του ελέγχου του κοινοτικού δικαστή. Σ' αυτό το πλαίσιο, πρέπει να αποκρουστεί ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι διαθέτει ιδιαίτερα εφόδια που της επιτρέπουν να αποτιμά το ύψος των προστίμων.

- 338 Υποστηρίζει, εξ άλλου, ότι το σκεπτικό της Αποφάσεως δεν περιλαμβάνει τα αναγκαία πραγματικά και νομικά στοιχεία που καθιστούν δυνατή την αποτίμηση του ύψους του προστίμου. Η Απόφαση δεν αναφέρει σε ποια κριτήρια στηρίζεται η διαβάθμιση των προστίμων που έχουν κατανεμηθεί μεταξύ των επιχειρήσεων. Το πρόστιμο που επιβλήθηκε σ' αυτήν αντιπροσωπεύει το 15,8% του συνόλου των προστίμων· υπερβαίνει δηλαδή κατά 50% το ποσό που θα προέκυπτε αν τα πρόστιμα είχαν κατανεμηθεί βάσει των μεριδίων της αγοράς που προσδιόρισε η Επιτροπή. Για δύο άλλες επιχειρήσεις, τα πρόστιμα υπερέβαιναν κατά 28,6% και κατά 41% μόνο τα μερίδια τους στην αγορά, ενώ οι περιστάσεις που ελήφθησαν υπόψη για τον υπολογισμό του προστίμου για τις τρεις αυτές επιχειρήσεις ήσαν οι ίδιες. Αυτή η παράλειψη αιτιολογίας και εξατομικεύσεως των κριτηρίων καθορισμού του ύψους του προστίμου είναι πολλώ μάλλον βαρύτερη που το Πρωτοδικείο διαθέτει αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας επί προσφυγών στρεφόμενων κατά αποφάσεων περί επιβολής προστίμων. Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή όφειλε να αναφέρει, στην Απόφασή της, τα κριτήρια που επρυτάνευσαν κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου το οποίο επέβαλε στην κάθε επιχείρηση.
- 339 Η Επιτροπή διαβεβαιώνει ότι δεν θέτει εν αμφιβόλω την αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας του Πρωτοδικείου όσον αφορά τα πρόστιμα. Τονίζει, εξ άλλου, ότι το Πρωτοδικείο θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει αυτή την αρμοδιότητα για να αυξήσει, εν προκειμένω, το ύψος του προστίμου.
- 340 Υποστηρίζει ότι η Απόφαση είναι ορθώς αιτιολογημένη, εφόσον απαριθμεί, στις αιτιολογικές σκέψεις 108 και 109, όλες τις επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις τις οποίες λαμβάνει υπόψη, και ότι εκθέτει τον ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε στη σύμπραξη κάθε ένας από τους εμπλεκόμενους παραγωγούς. Εξ άλλου, δεδομένου ότι παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ μπορούν να διαπραχθούν μόνο από πλείονες επιχειρήσεις δρώσες σε συνεννόηση, εύλογο είναι, στις περισσότερες περιπτώσεις, να προβάλλεται η ίδια αιτιολογία για τα πρόστιμα τα οποία επιβλήθηκαν σε καθένα από τα μέλη του ομίλου. Επαναλαμβάνει ότι στην προσφεύγουσα επέβαλε πράγματι πρόστιμο που υπερέβαινε εκείνο που θα προέκυπτε από μία κατανομή στηριζόμενη αποκλειστικά στα μερίδια αγοράς του κάθε παραγωγού, διότι η προσφεύγουσα ανήκε στον όμιλο των « τεσσάρων μεγάλων », όμιλο που διαδραμάτισε ιδιαίτερο ρόλο στην παράβαση.
- 341 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή, για να καθορίσει το ύψος του προστίμου που επέβαλε στην προσφεύγουσα, αφενός μεν όρισε τα κριτήρια καθορισμού της

τάξεως μεγέθους των προστίμων που θα επέβαλλε στις αποδέκτριες της Αποφάσεως επιχειρήσεις (αιτιολογική σκέψη 108 της Αποφάσεως), αφετέρου δε όρισε τα κριτήρια με τα οποία θα στάθμιζε ακριβοδίκαια τα πρόστιμα που θα επέβαλλε σε καθεμιά απ' αυτές τις επιχειρήσεις (αιτιολογική σκέψη 109 της Αποφάσεως).

- 342 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι τα κριτήρια που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 108 δικαιολογούν επαρκώς την τάξη του μεγέθους των προστίμων που επιβλήθηκαν στις αποδέκτριες της Αποφάσεως επιχειρήσεις. Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ειδικότερα το κατάφωρον της παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, και ιδίως των στοιχείων α', β' και γ', της Συνθήκης ΕΟΚ, το οποίο δεν αγνοούσαν οι παραγωγοί πολυπροπυλενίου, οι οποίοι ενήργησαν εκ προθέσεως και με τη μεγαλύτερη μυστικότητα.
- 343 Το Πρωτοδικείο θεωρεί επίσης ότι τα τέσσερα κριτήρια που μνημονεύονται στην αιτιολογική σκέψη 109 είναι πρόσφορα και επαρκή για να οδηγήσουν σε ακριβοδίκαιη στάθμιση των προστίμων που επιβλήθηκαν σε κάθε επιχείρηση.
- 344 Συναφώς, πρέπει να αποκρουστεί η επίκριση της προσφεύγουσας ότι η στάθμιση των προστίμων που επιβλήθηκαν στις κατ' ιδίαν επιχειρήσεις ήταν άδικη έναντι αυτής, διότι είχε ως αποτέλεσμα το πρόστιμο που της επιβλήθηκε να υπερβαίνει κατά 50 % εκείνο που θα προέκυπτε αν τα πρόστιμα είχαν κατανεμηθεί βάσει των μεριδίων αγοράς που παρατίθενται στον πίνακα 1 της Αποφάσεως, κατ' αντίθεση προς δύο άλλες επιχειρήσεις — τις οποίες δεν κατονομάζει, αλλά θεωρεί ως τελούσες, από κάθε άλλη άποψη, σε θέση παρόμοια με τη δική της —, τα πρόστιμα των οποίων υπερέβαιναν τα μερίδιά τους στην αγορά μόνο κατά 28,6 % και κατά 41 %. Συγκεκριμένα, τα « μερίδια αγοράς στη Δυτική Ευρώπη (κατά παραγωγό) » (Απόφαση, πίνακας 1) δεν συνιστούν ένα από τα τέσσερα κριτήρια σταθμισέως των προστίμων τα οποία μνημονεύονται στην αιτιολογική σκέψη 109, πρώτο εδάφιο, της Αποφάσεως, εφόσον ούτε οι αντίστοιχες παραδόσεις πολυπροπυλενίου εντός της Κοινότητας (και όχι εντός της Δυτικής Ευρώπης), ούτε ο συνολικός κύκλος εργασιών κάθε επιχείρησης συμπίπτουν με τα στοιχεία του πίνακα 1 της Αποφάσεως. Επομένως, το στοιχείο το οποίο επέλεξε η προσφεύγουσα για να προβεί στη σύγκρισή της στηρίζεται σε εσφαλμένη αντίληψη της προσβαλλομένης πράξεως.

45 Πρέπει να προστεθεί ότι, όταν, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα έλαβε γνώση των στοιχείων που αφορούσαν τις παραδόσεις πολυπροπυλενίου της κάθε μιας από τις αποδέκτριες της Αποφάσεως επιχειρήσεις εντός της Κοινότητας — στοιχείων τα οποία είχε προσκομίσει η Επιτροπή κατ' αίτηση του Πρωτοδικείου —, η προσφεύγουσα δεν αναδιατύπωσε την επίκρισή της βάσει αυτών των στοιχείων, των οποίων δεν αμφισβήτησε άλλωστε την ακρίβεια.

46 Τέλος, το Πρωτοδικείο τονίζει ότι τα τέσσερα κριτήρια που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 109, πρώτο εδάφιο, της Αποφάσεως πρέπει να συνεκτιμηθούν από κοινού ώστε να επιτευχθεί ακριβοδίκαιη στάθμιση των προστίμων που επιβλήθηκαν στις επιχειρήσεις· καθίσταται, έτσι, άνευ σημασίας η σύγκριση στην οποία προέβη η προσφεύγουσα, βάσει ενός μόνον από τα κριτήρια αυτά, της δικής της θέσεως με εκείνην δύο άλλων επιχειρήσεων, τις οποίες δεν κατονόμασε, και χωρίς να εξετάζει συγκεκριμένα και λεπτομερώς, βάσει του συνδυασμού και των τεσσάρων κριτηρίων, τη θέση κάθε μιας από τις συγκρινομένες επιχειρήσεις. Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, κατά συνέπεια, ότι η Επιτροπή εφάρμοσε ορθώς τα εν λόγω τέσσερα κριτήρια, λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη τον ρόλο που έπαιξε η προσφεύγουσα ως ένας από τους « τέσσερις μεγάλους » (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 109, δεύτερο εδάφιο).

47 Επομένως, η αιτίαση αυτή της προσφεύγουσας δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

Γ' — Εσφαλμένη οριοθέτηση της οικείας αγοράς

48 Η προσφεύγουσα προσάπτει την Επιτροπή ότι οριοθέτησε εσφαλμένως την οικεία αγορά. Διατείνεται ότι το διατακτικό της Αποφάσεως αφορά ολόκληρη την αγορά του πολυπροπυλενίου, ενώ το σκεπτικό αφορά μόνο τα βασικά προϊόντα. Έτσι, η Επιτροπή, για να καθορίσει το ύψος των προστίμων, έλαβε υπόψη τα μερίδια αγοράς και τον κύκλο εργασιών της Hoechst σε ολόκληρη την αγορά του πολυπροπυλενίου, αντί να λάβει μόνο υπόψη τους αριθμούς που αντιστοιχούσαν στην αγορά των βασικών προϊόντων, τα οποία αντιπροσωπεύουν μόνο το 29 % των πωλήσεων της Hoechst στην κοινοτική αγορά. Γι' αυτόν τον λόγο το πρόστιμο είναι υπέρμετρο. Η προσφεύγουσα, αντιθέτως προς την Επιτροπή, υποστηρίζει ότι η αγορά των βασικών προϊόντων ήταν ανεξάρτητη από την αγορά των ειδικών προϊόντων· κατά συνέπεια, τυχόν συμφωνίες επί των τιμών των βασικών προϊόντων δεν ασκούσαν επιρροή στην αγορά των ειδικών προϊόντων.

349 Η Επιτροπή διατείνεται ότι οι συμπράξεις που πραγματοποιήθηκαν επί των τιμών των βασικών προϊόντων είχαν αντίκτυπο και επί των τιμών των ειδικών προϊόντων. Τα βασικά προϊόντα δεν ήταν τα μόνα που εκαλύπτοντο από τις συμφωνίες επί των τιμών. Έτσι, ένας πίνακας που καταρτίστηκε μετά από μια συνάντηση που διεξήχθη στις 13 Μαΐου 1982 (γ. αιτ. παράρτ. 24) περιέχει τιμές εκφρασμένες σε δέκα εθνικά νομίσματα για δέκα διαφορετικές ποιότητες. Όπως δείχνουν οι οδηγίες καθορισμού τιμών των διαφόρων παραγωγών (παράρτ. C, επιστολή της 29ης Μαρτίου 1985), υφίσταται στενός δεσμός, από άποψη τιμών, μεταξύ βασικών και ειδικών προϊόντων. Οι νέες τιμές της συμπράξεως χρησίμευσαν ως βάση για τις διαπραγματεύσεις με τους πελάτες κατά τον χρόνο της ανανεώσεως των συμβάσεων σχετικά με τα ειδικά προϊόντα.

350 Προσθέτει ότι οι συμφωνίες επί των ποσοτώσεών είχαν συνολικό χαρακτήρα και δεν αναφέρονταν σε ορισμένους μόνο τύπους προϊόντων. Εφόσον σκοπός αυτών των συμφωνιών ήταν η στήριξη της τιμολογιακής συμπράξεως, κατ' αναγκασία συνέπεια η σύμπραξη αυτή κάλυπτε ολόκληρη την αγορά του πολυπροπυλενίου.

351 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι οι ποσοτώσεις αφορούσαν το σύνολο των ποιοτήτων πολυπροπυλενίου. Συγκεκριμένα, όπως ανέφερε η προσφεύγουσα με την απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, οι πωλήσεις της για το 1980 και το 1983 εντός της Κοινότητας, όπου πραγματοποιούσε τον κύριο όγκο των πωλήσεών της, ανήλθαν σε 92,713 τόννους και σε 103,912 τόννους αντιστοίχως, συμπεριλαμβανομένων όλων των ποιοτήτων· απ' αυτές 29 % μόνο αφορούσαν τα βασικά προϊόντα. Η ποσόστωση όμως που ορίστηκε στην προσφεύγουσα για τη Δυτική Ευρώπη το 1980 ήταν 165 000 τόννοι (γ. αιτ. παράρτ. 60), ενώ το 1983 βρισκόταν μεταξύ 155 000 τόννων, για μια αγορά εκτιμώμενη σε 1 470 χιλιοτόννους (πρόταση Saga, γ. αιτ. παράρτ. 81), και 169 050 τόννων [11,5 % της ίδιας αγοράς, πρόταση των Γερμανών παραγωγών (γ. αιτ. παράρτ. 83)].

352 Κατά συνέπεια, ορθώς η Επιτροπή έλαβε υπόψη ολόκληρη την αγορά του πολυπροπυλενίου για να καθορίσει το ύψος του προστίμου το οποίο επέβαλε στην προσφεύγουσα. Η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Δ' — Η συνεκτίμηση της ελλειμματικής καταστάσεως της αγοράς

- 353 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι ζημιές τις οποίες υπέστη ήταν όχι απλώς σημαντικές, αλλά ολέθριες. Το γεγονός αυτό, που οφειλόταν βασικά στις παράνομες ενισχύσεις τις οποίες χορήγησαν ορισμένα κράτη σε ορισμένους παραγωγούς για να αντισταθμίσουν αυτές τις ζημιές έπρεπε να ληφθεί υπόψη ως ελαφρυντική περίπτωση. Η Επιτροπή, όμως, δεν επιχείρησε καν να υπολογίσει τις ζημιές, τις οποίες η προσφεύγουσα εκτιμά σε πάνω από 250 εκατομμύρια DM.
- 354 Η Επιτροπή παραπέμπει στην περιγραφή στην οποία προβαίνει με την Απόφαση και η οποία συμφωνεί, κατά βάση, με την έκθεση της προσφεύγουσας όσον αφορά την πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα και τις ζημιές τις οποίες υπέστησαν οι παραγωγοί. Θεωρεί, ωστόσο, αλυσιτελείς τις παρατηρήσεις της Hoechst σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις. Αν υποτεθεί ότι είναι ακριβείς οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας ως προς το σημείο αυτό, και πάλι δεν δικαιολογούν, κατά την άποψη της Επιτροπής, παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 355 Η Επιτροπή διατείνεται ότι έλαβε υπόψη, ως ελαφρυντική περίπτωση, τις ζημιές τις οποίες υπέστησαν οι επιχειρήσεις, αλλ' ότι δεν χρειαζόταν να ληφθεί υπόψη η επίδραση των κρατικών ενισχύσεων.
- 356 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η Επιτροπή ανέφερε ρητά, στην αιτιολογική σκέψη 108, τελευταία περίπτωση, της Απόφασεως, ότι έλαβε υπόψη το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις υπέστησαν σημαντικές ζημιές κατά την άσκηση των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων στον τομέα του πολυπροπυλενίου επί πολύ μακρό χρονικό διάστημα· αυτό δείχνει όχι μόνον ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις ζημιές, αλλά και ότι έλαβε υπόψη, κατ' επέκταση, τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες του κλάδου (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983 00000 στην υπόθεση 322/81, αιτιολογική σκέψη 111 επ.), για να καθορίσει, συνεκτιμώντας και τα λοιπά κριτήρια τα οποία μνημονεύει στην αιτιολογική σκέψη 108, την τάξη μεγέθους των προστίμων που θα επέβαλλε στις παραβάτιδες επιχειρήσεις.

- 357 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι τα τέσσερα κριτήρια που μνημονεύονται στην αιτιολογική σκέψη 109 της Αποφάσεως είναι πρόσφορα και επαρκή για να οδηγήσουν σε ακριβοδίκαιη στάθμιση των προστίμων που επιβλήθηκαν σε κάθε επιχείρηση.
- 358 Όσον αφορά ειδικότερα τις κρατικές ενισχύσεις τις οποίες φέρεται ότι έλαβαν ορισμένες επιχειρήσεις, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι δεν είναι ικανές να αναιρέσουν τον αθέμιτο χαρακτήρα της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας, εφόσον η συμμετοχή σε αθέμιτη σύμπραξη δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή ως μέσο νόμιμης άμυνας.
- 359 Κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα επικαλείται την υπό του Πρωτοδικείου άσκηση της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα πραγματικό στοιχείο που να αποδεικνύει το υποστατό αυτών των ενισχύσεων, τη φύση τους, την έκτασή τους, καθώς και την επίδρασή τους επί του ανταγωνισμού και, ειδικότερα, επί των αποτελεσμάτων της προσφεύγουσας. Πρέπει, εξ άλλου, να υπομνηστεί ότι η προσφεύγουσα δεν κάλεσε την Επιτροπή, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, να ασκήσει τις αρμοδιότητές της βάσει του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΟΚ. Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι δεν διαθέτει τα στοιχεία που του είναι απαραίτητα για να ασκήσει την αρμοδιότητά του πλήρους δικαιοδοσίας όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες, κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, υπήρξαν.
- 360 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Ε' — Η συνεκτίμηση των αποτελεσμάτων της παραβάσεως

- 361 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, όπως προκύπτει από τις μελέτες τις οποίες προσκόμισε, — αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η Επιτροπή χωρίς καμμία απόδειξη — οι φερόμενες παραβάσεις δεν άσκησαν καμμία επίδραση στην αγορά· επομένως, κανένας παραγωγός δεν πραγματοποίησε, χάρη σ' αυτές, παραπάνω κέρδη. Το σφάλμα αυτό της Επιτροπής πρέπει να οδηγήσει σε μείωση του προστίμου, εφόσον πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι δεν εκδηλώθηκε στην αγορά συμπεριφορά αντιβαίνουσα προς το δίκαιο του ανταγωνισμού και ότι, κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις δεν επωφελήθηκαν από τη σύμπραξη εις βάρος της αγοράς.

62 Η Επιτροπή τονίζει ότι, κατά την εκτίμηση της επιδράσεως της συμπράξεως στην αγορά, προέβη σε πολύ λεπτομερείς διακρίσεις. Υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι, βάσει των διαπιστώσεών της, μπορεί να συναγάγει ότι αναμενόταν και — εν μέρει τουλάχιστον — επιτεύχθηκε σαφής περιορισμός του ανταγωνισμού. Υπενθυμίζει, εξ άλλου, ότι το γεγονός ότι οι παραγωγοί συνέχισαν να συγκαλούν συχνές και τακτικές συναντήσεις σημαίνει ότι οι ίδιοι θεωρούσαν ότι η σύμπραξη δεν ήταν εντελώς αναποτελεσματική. Η Επιτροπή παραδέχεται ότι τα παραχθέντα στην αγορά αποτελέσματα της συμπράξεως έπαιξαν κάποιο ρόλο στον καθορισμό του ύψους του προστίμου.

63 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή διέκρινε δύο είδη αποτελεσμάτων της παραβάσεως. Το πρώτο συνίσταται στο γεγονός ότι οι παραγωγοί, αφού συνομολόγησαν τιμές-στόχους κατά τις συναντήσεις, κάλεσαν όλοι τα τμήματα πωλήσεών τους να υλοποιήσουν τις τιμές αυτές, χρησιμοποιώντας τους « στόχους » ως βάση διαπραγματεύσεως των τιμών με τους πελάτες. Βάσει αυτού, η Επιτροπή συνήγαγε ότι υπάρχουν, εν προκειμένω, ισχυρές ενδείξεις ότι η συμφωνία επέδρασε όντως αισθητά στις συνθήκες του ανταγωνισμού (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 74, δεύτερο εδάφιο, που παραπέμπει στην αιτιολογική σκέψη 90). Το δεύτερο συνίσταται στο γεγονός ότι η εξέλιξη των τιμών που χρεώνονταν στους διαφόρους πελάτες, συγκρινόμενη με τις τιμές-στόχους που καθορίζονταν στο πλαίσιο συγκεκριμένων πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών, συμφωνεί με τον απολογισμό της εφαρμογής των πρωτοβουλιών καθορισμού τιμών, όπως αυτός προκύπτει από τα έγγραφα που αποκαλύφθηκαν στην ICI και σε άλλους παραγωγούς (Απόφαση, αιτιολογική σκέψη 74, έκτο εδάφιο).

64 Πρέπει να σημειωθεί ότι το πρώτο είδος αποτελεσμάτων αποδείχθηκε από την Επιτροπή επαρκώς κατά νόμον, βάσει πολυαρίθμων οδηγιών καθορισμού τιμών που έδιναν οι διάφοροι παραγωγοί, οδηγιών που συμφωνούν τόσο μεταξύ τους, όσο και προς τις τιμές-στόχους που καθορίζονταν κατά τις συναντήσεις, χρησίμευαν δε προφανώς ως βάση για τη διαπραγματεύση των τιμών με τους πελάτες.

65 Ως προς το δεύτερο είδος αποτελεσμάτων, πρέπει να επισημανθεί, αφενός, ότι η Επιτροπή δεν είχε κανένα λόγο να αμφιβάλλει για την ακρίβεια των αναλύσεων στις οποίες προέβαιναν οι ίδιοι οι παραγωγοί κατά τις συναντήσεις τους (βλ. ειδικότερα τα πρακτικά των συναντήσεων της 21ης Σεπτεμβρίου, της 6ης Οκτωβρίου, της 2ας Νοεμβρίου και της 2ας Δεκεμβρίου 1982, γ. αιτ. παραρτ. 30 έως 33), που δείχνουν ότι οι τιμές-στόχοι που καθορίζονταν κατά τις συναντήσεις μεταφέρονταν, σε μεγάλο βαθμό, στην αγορά, και, αφετέρου, ότι, έστω και αν το πόρισμα της Coopers &

Lybrand, καθώς και οι οικονομικές μελέτες που εκπονήθηκαν κατ' αίτηση ορισμένων παραγωγών, αποδείκνυαν το εσφαλμένο των αναλύσεων στις οποίες είχαν προβεί οι ίδιοι οι παραγωγοί κατά τις συναντήσεις τους, η διαπίστωση αυτή δεν θα ήταν ικανή να οδηγήσει σε μείωση του προστίμου, εφόσον η Επιτροπή ανέφερε, στην αιτιολογική σκέψη 108, τελευταία περίπτωση, της Αποφάσεως, ότι, για να μετριάσει το ύψος των ποινών, στηρίχτηκε στο γεγονός ότι οι πρωτοβουλίες καθορισμού τιμών δεν είχαν εν γένει επιτύχει πλήρως τον στόχο τους και ότι, τέλος, δεν υπήρχε κανένα μέτρο καταναγκασμού ικανό να διασφαλίσει την τήρηση των ποσοστώσεων ή των λοιπών διακανονισμών.

366 Δεδομένου ότι οι αιτιολογικές σκέψεις της Αποφάσεως που αφορούν τον καθορισμό του ύψους των προστίμων πρέπει να ερμηνευθούν υπό το φως και των λοιπών αιτιολογικών σκέψεων της Αποφάσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή καλώς έλαβε πλήρως υπόψη το πρώτο είδος αποτελεσμάτων και έλαβε υπόψη τον περιορισμένο χαρακτήρα του δευτέρου είδους αποτελεσμάτων. Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι η προσφεύγουσα δεν ανέφερε σε ποιο βαθμό δεν ελήφθη επαρκώς υπόψη ο περιορισμένος χαρακτήρας του δευτέρου είδους αποτελεσμάτων, για τον μετριασμό του ύψους των προστίμων.

367 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Στ' — Η επιδείνωση της επιπτώσεως του προστίμου από το εθνικό δίκαιο

368 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι το πρόστιμο των 19,3 εκατομμυρίων DM, το οποίο της επιβλήθηκε, πρέπει να αφαιρεθεί από τα κέρδη μετά τη φορολόγησή τους. Κατά συνέπεια, το πρόστιμο αυτό αντιστοιχεί, στην πραγματικότητα, σε μια επιβάρυνση επί των αποτελεσμάτων της επιχειρήσεως ύψους 55 εκατομμυρίων DM περίπου, τα οποία προστίθενται στις ζημίες που υπέστη η προσφεύγουσα στον κλάδο του πολυπροπυλενίου και οι οποίες ανέρχονται σε 250 εκατομμύρια DM και πλέον.

369 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου το οποίο επέβαλε στην προσφεύγουσα, η Επιτροπή ασφαλώς έλαβε υπόψη το γεγονός ότι αυτό

θα έπρεπε να αφαιρεθεί από τα κέρδη μετά τη φορολόγησή τους. Πράγματι, αν το πρόστιμο έπρεπε να αφαιρεθεί από τα φορολογητέα κέρδη, αυτό θα είχε ως συνέπεια να επιβαρυνθεί με μέρος του προστίμου το κράτος στο οποίο υπάγεται φορολογικά η επιχείρηση, εφόσον θα συνεπαγόταν τη συρρίκνωση της βάσεως επιβολής φόρου της επιχειρήσεως. Δεν είναι, όμως, δυνατόν η Επιτροπή να καθόρισε το ύψος του προστίμου, το οποίο επέβαλε στη Hoechst στηριζόμενη σε μια τέτοια υπόθεση.

370 Επομένως, η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

371 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο είναι ανάλογο προς τη σοβαρότητα της παραβάσεως των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού, η οποία διαπιστώθηκε εις βάρος της προσφεύγουσας.

Επί της επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας

372 Με χωριστό υπόμνημα της 2ας Μαρτίου 1992, η προσφεύγουσα ζήτησε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, ώστε να διεξαχθούν αποδείξεις. Υποστήριξε ότι το Πρωτοδικείο, με την απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1992 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-79/89 κ. λπ., BASF κ. λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-315, στο εξής: υποθέσεις PVC), διαπίστωσε πλημμέλειες συνεπαγόμενες το ανυπόστατον της αποφάσεως η οποία αποτελούσε αντικείμενο της διαφοράς εκείνης. Προσφέρθηκε να αποδείξει, μέσω της μαρτυρίας των εκπροσώπων της Επιτροπής στις υποθέσεις εκείνες, καθώς και μέσω της μαγνητοφωνημένης επ' ακροατηρίου συζητήσεως, ότι οι εκπρόσωποι της Επιτροπής δήλωσαν ρητά ότι η ακολουθηθείσα στις εν λόγω υποθέσεις διαδικασία αντιστοιχούσε προς την παγίως ακολουθούμενη από την Επιτροπή πρακτική (ενότητα II του υπομνήματος της 2ας Μαρτίου 1992). Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι, μ' αυτόν τον τρόπο, απέδειξε επαρκώς ότι πιθανότατα, σύμφωνα με την πάγια πρακτική

της Επιτροπής, ούτε στην παρούσα υπόθεση υπάρχουν πρωτότυπα της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεόντως υπογεγραμμένα από τον Πρόεδρο της Επιτροπής και τον εκτελεστικό γραμματέα, στις πέντε γλώσσες του αυθεντικού κειμένου. Πρέπει, επομένως, να διαταχθεί η καθής να προσκομίσει όλες τις πράξεις και τα έγγραφα της Επιτροπής τα σχετικά με την υπ' αυτής έκδοση της Αποφάσεως, καθώς και τις υπογεγραμμένες αποφάσεις στις γλώσσες του αυθεντικού κειμένου. Στην ενότητα III του υπομνήματος της 2ας Μαρτίου 1992, η προσφεύγουσα διατείνεται επίσης ότι κατά τεκμήριον η Επιτροπή — όπως και στις υποθέσεις PVC — δεν υπέγραψε ούτε το αυθεντικό κείμενο της Αποφάσεώς της και στις πέντε γλώσσες και ότι οι αποφάσεις τροποποιήθηκαν εκ των υστέρων από αναρμόδια πρόσωπα.

373 Αφού άκουσε εκ νέου τον γενικό εισαγγελέα, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι δεν συντρέχει λόγος να διατάξει την επανέναρξη, σύμφωνα με το άρθρο 62 του Κανονισμού Διαδικασίας του, της προφορικής διαδικασίας, ούτε να προχωρήσει σε διεξαγωγή αποδείξεων.

374 Πρέπει, κατ' αρχάς, να σημειωθεί ότι η προαναφερθείσα απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1992 δεν δικαιολογεί, αυτή καθαυτή, την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας στη παρούσα υπόθεση. Εξ άλλου, κατ' αντίθεση προς την επιχειρηματολογία την οποία είχε αναπτύξει στην προαναφερθείσα απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 1992, σκέψη 14, στην παρούσα υπόθεση και μέχρι το πέρας της προφορικής διαδικασίας, η προσφεύγουσα δεν ισχυρίστηκε, ούτε καν υπό μορφή νύξεως, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ανυπόστατη λόγω των πλημμελειών τις οποίες της αποδίδει. Τίθεται, επομένως, το ερώτημα αν η προσφεύγουσα δικαιολόγησε επαρκώς γιατί, στην παρούσα υπόθεση, κατ' αντίθεση προς τις υποθέσεις T-79/89 κ. λπ., δεν πρόεβαλε ενωρίτερα αυτές τις φερόμενες πλημμέλειες, οι οποίες, εν πάση περιπτώσει, θα έπρεπε να προϋπήρξαν της ασκήσεως της προσφυγής. Έστω και αν εναπόκειται στον κοινοτικό δικαστή να ερευνά αυτεπαγγέλτως, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, το ζήτημα του υποστατού της προσβαλλομένης πράξεως, αυτό ωστόσο δεν σημαίνει ότι πρέπει, σε κάθε προσφυγή που στηρίζεται στο άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, να προβαίνει σε αυτεπάγγελτη έρευνα για το ενδεχομένως ανυπόστατο της προσβαλλομένης πράξεως. Μόνο στην περίπτωση που οι διάδικοι προβάλλουν αποχρώσεις ενδείξεις περί του ανυποστάτου της προσβαλλομένης πράξεως, ο δικαστής υποχρεούται να ελέγχει το ζήτημα αυτό αυτεπαγγέλτως. Εν προκειμένω, η αναπτυχθείσα από την προσφεύγουσα επιχειρηματολογία δεν παρέχει αποχρώσεις ενδείξεις υπέρ του ανυποστάτου της Αποφάσεως. Στην ενότητα III του υπομνήματος της 2ας Μαρτίου 1992, η

προσφεύγουσα επικαλέστηκε απλώς ότι υπήρχε « εύλογη αιτία » για να υποθέσει ότι η Επιτροπή παρέβη ορισμένους διαδικαστικούς κανόνες. Η φερόμενη παράβαση του γλωσσικού καθεστώτος, το οποίο προβλέπεται από τον εσωτερικό κανονισμό της Επιτροπής, δεν μπορεί όμως να συνεπάγεται το ανυπόστατο της προσβαλλομένης πράξης, αλλά μόνον — και εφόσον προβληθεί εμπροθέσμως — την ακύρωσή της. Εξ άλλου, η προσφεύγουσα δεν εξήγησε γιατί η Επιτροπή επέφερε εκ των υστέρων τροποποιήσεις και στην Απόφαση του 1986, δηλαδή υπό ομαλές συνθήκες, οι οποίες διαφέρουν αισθητά από τις ιδιόρρυθμες συνθήκες της διαδικασίας PVC, οι οποίες χαρακτηρίζονταν από το γεγονός ότι η Επιτροπή έφτανε, τον Ιανουάριο του 1989, στο πέρας της θητείας της. Το γενικό τεκμήριο, το οποίο προβάλλει σχετικώς η προσφεύγουσα, δεν συνιστά αποχρώντα λόγο που να δικαιολογεί τη διεξαγωγή αποδείξεων, αφού διαταχθεί η επανέναρξη της προφορικής διαδικασίας.

- 375 Στην ενότητα II του υπομνήματός της, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε, ωστόσο, συγκεκριμένα, ότι τα πρωτότυπα της προσβαλλομένης αποφάσεως, τα φέροντα τις υπογραφές του Προέδρου της Επιτροπής και του εκτελεστικού γραμματέα, δεν υφίστανται σε όλες τις γλώσσες του αυθεντικού κειμένου. Αυτή, όμως, η φερόμενη πλημμέλεια, αν υποθεθεί ότι υφίσταται, δεν άγει, από μόνη της, στο ανυπόστατο της προσβαλλομένης Αποφάσεως. Στην παρούσα υπόθεση, πράγματι, κατ' αντίθεση προς τις υποθέσεις PVC, που προαναφέρθηκαν επανειλημμένα, η προσφεύγουσα δεν προέβαλε καμμία απτή ένδειξη περί του ότι, μετά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, επήλθε παραβίαση της αρχής ότι μια πράξη, άπαξ εκδοθείσα, δεν θίγεται και ότι ανετράπη έτσι, προς όφελος της προσφεύγουσας, το τεκμήριο νομιμότητας της οποίας απέλανε η πράξη αυτή ως εκ της εμφανίσεώς της. Σε τέτοια περίπτωση, το γεγονός και μόνον ότι δεν υπάρχει προσηκόντως υπογεγραμμένο πρωτότυπο δεν συνεπάγεται, από μόνο του, το ανυπόστατο της προσβαλλομένης πράξεως. Δεν χρειάζοταν, επομένως, για τον λόγο αυτόν να επαναληφθεί η προφορική διαδικασία, ώστε να διαταχθεί νέα διεξαγωγή αποδείξεων. Κατά το μέτρο που η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει αίτηση αναθεωρήσεως, δεν έπρεπε να γίνει δεκτό το αίτημά της περί επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 376 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα

του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε, η δε Επιτροπή είχε ζητήσει να καταδικαστεί η προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα, πρέπει να καταδικαστεί η τελευταία στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Cruz Vilaça

Schintgen

Edward

Kirschner

Lenaerts

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Μαρτίου 1992.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

J. L. Cruz Vilaça